
Kallelse till kommunstyrelsen den 18 februari 2025 klockan 8.15

Som ledamot i kommunstyrelsen kallas du till sammanträde. **Har du förhinder ring** 0670-161 06 eller 0670-164 55 eller mejl kansliet@stromsund.se i god tid, så sekreteraren hinner kalla din ersättare.

Sammanträdes plats

Sammanträdesrum Almen, kommunkontoret i Strömsund.

Utsändningsdag

Tisdag 11 februari

Program

08:20 Bokslut 2024 kommunstyrelsen

08:50 Information preliminära verksamhetsresultat 2024

09:20 Fondemission samt eventuell revidering av ägardirektiv och bolagsordning för Inlandsbanan AB

09:30 Paus

09:50 Årsuppföljning av internkontrollplan för kommunstyrelsen 2024

10:20 Förslag till organisationsförändring angående rekrytering av vikarier - Bemanningen

10:50 Fiberutbyggnad 2025

11:10 Remiss Regional energi och klimatstrategi för Jämtlands län 2025-2030

11:25 Flyktingloppet

11:40 Sista måltiden

11:45 Lunch

13:00 E.ON extern inbjudning

13:45 Gruppmöten

15:00 Uppsiktsplikt Närvård Frostviken

15:30 Beslutsmötet börjar

Välkommen

Susanne Hansson, ordförande

Malin Åbbel Fjell, sekreterare

0670-161 06 eller malin.abbel.fjell@stromsund.se

Föredragningslista

- 1 Fastställande av föredragningslistan kommunstyrelsen
- 2 Kommunstyrelsens ordförande informerar
- 3 Information från EON till kommunstyrelsen
- 4 Bokslut 2024 kommunstyrelsen
- 5 Information preliminära verksamhetsresultat 2024
- 6 Årsuppföljning av internkontrollplan för kommunstyrelsen 2024
- 7 Fondemission samt eventuell revidering av ägardirektiv och bolagsordning för Inlandsbanan AB
- 8 Förslag till organisationsförändring inom bemanningen
- 9 Projektansökan Europeiska socialfonden
- 10 Uppsiktsplikt Närvård Frostviken
- 11 Fiberutbyggnad 2025
- 12 Arrende för plats för elladdning av bilar
- 13 Försäljning Bodum s:7
- 14 Samrådsyttrande om viktiga vattenfrågor i Bottenhavets distrikt
- 15 Remiss Regional energi och klimatstrategi för Jämtlands län 2025-2030
- 16 Val av ledamot till Leader 3sams
- 17 Medborgarförslag om tillfällig omplacering vid sjukskrivning
- 18 Medborgarförslag om förbättring av campingplatsanläggningar och tömning av husbilstoiletter
- 19 Medborgarförslag Lucka på containers vid återvinningsstationerna
- 20 Delgivningar kommunstyrelsen 2025

Diarienummer KS.2025.66

Bokslut 2024 kommunstyrelsen

Redovisning lämnas över bokslut 2024 för kommunstyrelsens verksamheter, inklusive uppföljning av inriktnings- och effektmål.

Total budgetavvikelse inom nämnden är ett överskott med 858000 kronor.

- Kommunstyrelsen överskott med 1 444 000 kronor
- Kommunledningsförvaltningen överskott med 25 000 kronor
- Teknik- och serviceförvaltningen överskott med 403 000 kronor
- Framtids- och utvecklingsförvaltningen underskott med 1 014 000 kronor.

Den arrendefinansierade verksamheten bredband har ett överskott med 2 147 000 kronor då arrendeintäkterna överstiger kommunens kapitaltjänstkostnader samt övriga bredbandskostnader.

- Bredband överskott med 2 147 000 kronor.

Resultaten för de avgiftsfinansierade verksamheterna avfall, vatten och avlopp, AVA, hanterar vi genom över- respektive underuttag som ska regleras inom tre år. Årets resultatpåverkan blir negativ med 504 000 kronor för kommunen.

- Avfall underuttag med 504 000 kronor, medför en utgående fordran på kollektivet på 1 727 000 kronor (bokföres ej).
- Vatten och avlopp underuttag med 913 000 kronor, medför en minskad utgående skuld till kollektivet på 952 000 kronor.

Förslag till beslut i kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner boksluten och inriktningsmålen 2024 för alla verksamheter inom kommunstyrelsen.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Kommunledningsförvaltningen, Niclas Liljefjäll och Veronica Hjorter Stenklyft

Bilagor

Bokslut 2024 kommunstyrelsens verksamheter

Bokslut 2024 avgiftsfinansierad verksamhet avfall, vatten och
avlopp, AVA
Bokslut 2024 arrendefinansierad verksamhet bredband
Måluppföljning 2024 kommunstyrelsens verksamheter
kompletteras senare

Bokslutsrapport

2024

KS som nämnd

Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat
Budget	Redov.	Avvik.	Budget	Redov.	Avvik.	
-231 628	-246 670	15 042	470 106	484 291	-14 185	858

Kommunstyrelsen						
Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat.
Budget	Redov.	Avvik.	Budget	Redov.	Avvik.	
-1 424	-1 294	-130	47 113	45 539	1 574	1 444

Årets händelser

I januari 2025 antog kommunstyrelsen Anpassningsprogram för Strömsunds kommun. Programmet har arbetats fram av kommunstyrelsens arbetsutskott under 1,5 års tid. Syftet med programmet är att ställa om för en ny demografisk situation och skapa utrymme för utveckling. Programmet ska beslutas av kommunfullmäktige i februari 2025 och vid ett antagande sedan fungera som en kompass för politiker och chefer i kommunens omställningsarbete. De kommunala verksamheterna behöver anpassas utifrån minskat invånarantal och ekonomiska förutsättningar.

Ekonomi

Bokslutet för kommunstyrelsen 2024 visar ett överskott på 1,4 mnkr. Den största anledningen till överskottet består i allmän återhållsamhet. Pensionskostnaden inom Räddningstjänstförbundet ökade med 400 tkr. Kostnaden för outhyrda lokaler minskar då vi från den 1 juli hyr ut delar av Solgården i Hoting till vård- och socialförvaltningen. Kostnaden för arvoden till förtroendevalda har minskat när färre ledamöter uppbär ersättning för förlorad inkomst.

Framtid

I takt med kommunens anpassning till en minskande befolkning kommer lokalfrågan att bli central. I första hand lämnar vi lokaler som vi hyr av andra fastighetsägare. Elevhemmet Sörgård i Strömsund tömdes i slutet av året och ska i första hand avvecklas genom försäljning.

KS	Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat
	Budget	Redov.	Avvik.	Budget	Redov.	Avvik.	
001 Kommunstyrelse	0	0	0	6 512	5 919	593	593
002 Kommunstyrelse, ej pol.	-439	-456	17	5 971	5 747	224	240
091 Lokaler, outhyrda	0	0	0	1 601	1 510	91	91
092 Lokaler	-75	-75	0	8 573	8 506	67	67
094 Bidrag- och avgifter	0	-99	99	3 158	2 821	337	437
095 Marknadsföring o inform.	-250	0	-250	1 099	412	687	437
098 Projekt	-660	-664	4	832	747	85	88
370 Räddningstjänst	0	0	0	19 367	19 877	-510	-510
	-1 424	-1 294	-130	47 113	45 539	1 574	1 444

Kommunledningsförvaltningen

Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat.
Budget	Redov.	Avvik.	Budget	Redov.	Avvik.	
-7 355	-7 310	-45	48 829	48 759	70	25

Årets händelser

Här följer en kort redogörelse för prioriterade uppdrag inom kommunledningsförvaltningen. Upphandling av företagshälsovård genomfördes i samarbete med upphandlingskontoret på Östersunds kommun. Vi har i många år haft Strömsundshälsan AB som vår företagshälsovård. Resultatet av upphandlingen blev ett byte av företagshälsovård till Feelgood Företagshälsovård AB. Ett byte av företagshälsovård innebär nya arbetssätt och nya rutiner. Bytet av företagshälsovård gjordes den 1 september.

Under året startade utvecklingsarbetet gällande kompetensförsörjning under benämning 'Strategi 2032'. Detta utvecklingsarbete sker i samarbete med europeiska socialfonden. Kompetensförsörjning är ett begrepp som omfattar bland annat rekrytering, breddad rekrytering, arbetsmiljö, teknikutveckling, karriärväxling, omställning, friskfaktorer etcetera. Strategi 2032 omfattar drygt 20 aktiviteter som organisationen ska arbeta igenom för att möta framtidens behov av kompetens.

Vi har haft stora problem med leverantören av ekonomisystemet under året. Mycket tid har lagts på att påbörja arbetet med ett ekonomisystembyte. Ett byte av ekonomisystem innebär bland annat omfattande arbete med kontoplanen. Arbetet med en ny kontoplan påbörjades under slutet av året och planeras vara klar under första halvåret 2025. Samarbetet inom löner med Sollefteå och Ragunda kommuner har fortsatt under 2024. Arbetet med ett nytt intranät har fortgått 2024, ett omfattande arbete som involverat samtliga förvaltningar under kommunledningsförvaltningens ledning. Insatserna kommer att fortgå under 2025. Ärendehanteringsprocessen har förbättrats genom införande av nya rutiner och ny organisering, detta i syfte att höja kvalitet i beslutsunderlagen till politiken och att öka koordinering mellan förvaltningarna.

Inom överförmyndarverksamheten och budget- och skuldrådgivningen ökade antalet förfrågningar och komplexiteten. Detta beror främst på ökad psykiska ohälsan samt det ekonomiska läget i samhället. Vi kan se en mycket högre förfrågan på hjälp med budgetrådgivning och under året var det färre personer som beviljades skuldsanering. I juni tog kommunfullmäktige beslut om medel för e-arkiv och under hösten har ett arbete påbörjats med att inhämta information om arbetssätt och system.

Planeringen, genomförandet och efterarbetet av EU-valet pågick fram till hösten. Antalet passager över Vildmarksvägen hamnade på cirka 34 700, vilket är ungefär som förra året. Strömsunds camping har under året haft 29 500 gästnätter, en minskning mot 2023 med 7,5 %. Inflationen har påverkat turismen negativt. Under året invigdes Lärcentrum i Gäddede, där samarbetet mellan turistinformationen och biblioteket skapat ökad tillgänglighet och service för besökare och lokalbefolkning.

Ekonomi

I prognosen i oktober förväntade vi oss att resultatet skulle bli lite högre än vad resultatet blev. Överskottet uppgick slutligen till 24 tkr. Skillnaden mellan prognosen i oktober och resultatet är cirka 130 tkr.

Framtid

Under 2025 kommer arbetet med det totala försvaret fortsätta med bland annat krigsorganisationen, krigsplaceringar och kontinuitetsplanering. Med anledning av världsläget, de ökade antalen cyberattacker och NIS2 direktivet, så kommer denna arbetsuppgift att vara högt prioriterad. NIS2 direktivet innebär att det ställs högre krav på kommunen, för att uppnå en hög gemensam cybersäkerhetsnivå. Direktivet kommer att genomföras genom en lag som tidigast börjar gälla under sommaren.

Framtidens kompetensförsörjning måste prioriteras. Av samma anledning kommer ett kraftfullt förändringsarbete fokusera på Strömsunds framtida plats- och arbetsgivarvarumärke. Ett intensivt arbete med att byta ekonomisystem genomförs under året, vilket ger smidigare flöden i de framtida ekonomiska processerna.

Rekrytering av en hållbarhetsstrateg kommer att ske under året. Detta innebär att kommunen systematiskt och koncerngemensamt kan arbeta med exempelvis Agenda 2030. Två ytterligare viktiga uppdrag under året gäller det fortsatta arbetet med bilpoolen och utredning av möjlighet till konkurrensutsättning.

För kansliet kommer utmaningen även fortsättningsvis att vara att rekrytera ställföreträdare, fortsätta utvecklingsarbetet med ärendehanteringssystemet och arbetet med webbtillgänglighetsdirektivet. Vi har idag två plattformar för handläggning av kommunfullmäktige och inspelning av film. Dessa två plattformar kommer under året att slås ihop, vilket innebär förändringar både i handläggning för kansliet, men även nya vyer för de förtroendevalda i kommunfullmäktige.

Tidsplanen är att införande av nytt intranät ska vara klart under våren. Införandet av microsoft 365+ planeras vara klart under kvartal fyra. Beslut om vilken väg vi ska välja för att föra in e-arkiv kommer att ske under våren. Kontinuitetsplaneringen och krigsorganisation ska vara klart den 30 juni.

Byte av ekonomisystemet ska ske den 5 maj, men efterarbetet kommer att fortsätta tills bokslut 2025 är genomförd.

Ekonomi	Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat
	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	
120 Ekonomi	-269	-244	-25	8 122	8 541	-419	-445
	-269	-244	-25	8 122	8 541	-419	-445
HR	Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat
	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	
093 Fackl anst m fl	0	0	0	1 810	1 272	538	538
096 Företagshälsovård	-200	-45	-155	2 118	2 216	-98	-253
110 HR	-500	-772	272	4 362	5 130	-768	-496
113 Bemanningseenhet	0	0	0	1 369	1 277	92	92
119 Friskvård	0	0	0	1 000	592	408	408
	-700	-817	117	10 59	10 487	172	290
Kansli	Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat
	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	
100 Kansli	-132	-105	-27	2 351	2 269	82	55
198 Administration	-99	-93	-6	2 387	2 405	-18	-25
199 Gode män/Förvaltare	0	0	0	275	151	124	124
	-231	-198	-33	5 013	4 826	187	154
KLF gemensam	Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat
	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	
097 Lönebidrag	0	0	0	0	-140	140	140
140 Gemensamma kostn.	-913	-799	-114	6 594	5 945	649	536
141 Digitalisering	0	0	0	0	388	-388	-388
142 KLF Stab	-20	-9	-11	3 618	3 730	-112	-123
351 Hemsändning	-180	-120	-60	360	288	72	12
	-1 113	-928	-185	10 72	10 211	361	176
Löner	Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat
	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	
112 Lönekontor	-50	0	-50	4 072	4 346	-274	-324
	-50	0	-50	4 072	4 346	-274	-324
Turism	Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat
	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	
220 Folkets Hus	-860	-866	6	2 527	2 269	258	264
380 Turism	-305	-441	136	1 236	1 436	-200	-64
381 Camping	-3 564	-3 794	230	3 798	3 886	-88	141
382 Administration	-263	-23	-240	2 830	2 758	72	-168
	-4 992	-5 123	131	10 91	10 349	42	173

Teknik- och serviceförvaltningen

Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat.
Budget	Redov.	Avvik.	Budget	Redov.	Avvik.	
-179 251	-190 996	11 745	223 186	234 528	-11 342	403

Årets händelser

Omvärlden har förändrats – det säkerhetspolitiska läget har försämrats kraftigt, den organiserade brottsligheten hittar ständigt nya vägar och klimatförändringarna skapar allt fler kriser. Strömsunds kommun, teknik- och serviceförvaltningen, arbetar aktivt för att kommunen ska vara en trygg och säker plats att bo, vistas och verka i. Kommunen är i första hand ansvarig för att samhällsviktiga verksamheter, som exempelvis äldreomsorg, vattenförsörjning och skola, fungerar även under kriser.

Teknik- och serviceförvaltningen har en viktig roll i organisationen att fundera över hur kommunens kris- och krigsorganisation fungerar. Är alla de styrdokument som krävs på plats? Hur fungerar organisationen vid kris och samhällsstörningar? Förvaltningen har under 2024 fortsatt arbetet utifrån den överenskommelse som tecknats mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och kommuner/regioner för att stärka arbetet med krisberedskap och civilt försvar samt utifrån vår avsiktsförklaring för samverkan inom krisberedskap och civilt försvar i Jämtlands län som syftar till att öka länets förmåga att hantera samhällsstörningar i hela hotskalan. Vi har under 2024 arbetat vidare med vår kontinuitetsplanering, alltså en plan B, för att kunna upprätthålla alla samhällsviktiga funktioner i händelse av kris eller krig. Vi har även startat upp arbetet med att ta fram en krigsorganisation för att kunna fortsätta bedriva vår verksamhet så långt som möjligt och i vissa fall även bedriva olika slags verksamheter som inte bedrivs i fredstid även under höjd beredskap och krig.

Upphandlare inom teknik- och serviceförvaltningen har under året arbetat vidare med att se till att förvaltningen, men även kommunen som helhet, är försörjd med ramavtal som motsvarar behoven. Förvaltningen arbetar via vår avtalscontroller med att följa upp och kontrollera hur leverantörer möter de krav som ställts i upphandlingen. Vår avtalscontroller bidrar även till att fånga upp utvecklingsbehov inför kommande upphandlingar med kommunens bästa i fokus.

Under 2024 har vi på fastighetsenheten bland annat installerat den första solcellsanläggningen på våra egna fastigheter. Vi har bytt golv samt dränerat om Brandstationen i Hoting. Solgården i Hoting har renoverats och SCA hyr i dag ungefär halva byggnaden och vård- och socialförvaltningen hyr andra halvan av byggnaden. Under 2024 har vi arbetat vidare med den långsiktiga planen att byta ut brand- och inbrottslarm i kommunens fastigheter. Fastighetsenheten har under 2024 bytt ut alla bilar till eldrivna bilar för att på så sätt uppfylla det så kallade Clean Vehicles Directive.

När det gäller färdtjänst 2024 genomfördes 8 371 resor vilket är 1 815 stycken färre resor än 2023. Att antal resor har minskat så mycket beror delvis på att antal samordnade resor har ökat under 2024. Enligt det nya avtalet så fungerar vår utförare som en beställningscentral för hela kommunen. Det innebär att det är enklare att samordna resor vilket leder till både färre resor och mindre antal kilometer.

IT-enheten lägger fortsatt stort fokus på säkerhetshöjande åtgärder. Enheten har arrangerat förberedande workshoppar avseende både NIS 2-direktivet och Microsoft 365. Dessa workshoppar har bidragit till vårt arbete med riskbedömningar och informationssäkerhet. Enheten har förstärkt gruppen med en drifttekniker i slutet på året. Under året har enheten arbetat med ett IT-säkerhetsprojekt att skydda nätverken för kritisk IT-infrastruktur och samhällsviktig verksamhet utifrån kommunens gällande Risk- och sårbarhetsanalys, RSA.

På enheten för gator och vägar har ny belysning längs V829, som kommunen nu ansvarar över, blivit klar. Vi använder nu AI-teknik för att inventera gator och vägar för att undersöka underhållsbehovet och en för att upprätta en underhållsplan, vilket är ett väldigt kostnadseffektivt sätt att utföra detta på. Enheten har under året arbetat fram underlag för att fastställa bärighet för tung trafik för att möta den nya infrastrukturen för transporter.

På transportenheten har vi under året investerat i en ny spolbil efter att den tidigare gjort sitt efter 28 år i kommunens tjänst. Vi köpte även in en begagnad lastbil för containertransporter efter det att en av våra befintliga lastbilar var med om en trafikolycka och löstes in av försäkringsbolaget.

Ekonomi

Förvaltningens samlade resultat, exklusive avfall, vatten och avlopp (AVA), ger ett överskott mot budget på 403 tkr. Färdtjänst går med ett underskott jämfört med budget på -1 746 tkr beroende på fler och längre färd- och riksferietjänstresor än de budgeterade medlen kan finansiera. Inom området säkerhetssamordning så har vi inte lyckats rekrytera och stärka upp enheten som planerat och har därför haft en vakant plats under hela 2024. Inom produktionsgrupperna har vi under 2024 inte kunnat tillämpa självkostnadsprincipen inom lokalvård, storkök driftgruppen och går därför med ett totalt underskott på -1 902 tkr inom dessa enheter.

Inom gatu- och markenheten bidrar skogsbruket till ett bättre resultat än budgeterat. Det beror till viss del på att vi hade stora snötyngder i träden som vi fick ta hand om och gallra dessa områden. Virkespriser har gått upp, vilket påverkade resultatet positivt. Vår skogsdrift gick med ett överskott på 445 tkr mot budget.

IT-enheten har ett överskott på cirka 1 000 tkr jämfört med budget. Överskottet beror bland annat på minskade personalkostnader, svårigheter att anlita planerade specialistkompetenser samt att intäktsidan har justerats till att motsvara faktiska kostnader när det gäller den interfakturerade AD-kostnaden.

Framtid

Förvaltningen arbetar, tillsammans med Strömsunds hyresbostäder och Strömsunds energi, aktivt för att lyckas prissäkra rätt volym i vårt nya el-avtal till rätt pris för att Strömsunds kommun ska få el till så liten kostnad som möjligt.

Mycket har gjorts på IT-säkerhetsområdet men mycket mer behöver göras för att nå en god IT säkerhetsnivå. 2025 kommer att präglas av två stora projekt för IT-enheten. Digital arbetsplats 365 där vi ska gå över till Office 365 och byta operativsystem på alla datorer samt införande av ett antal IT -säkerhetssystem för att skydda våra enheter, konton och nätverk mot hotaktörer och öka vår förmåga att kunna upptäcka och agera på hoten. Strömsunds kommun samt övriga kommuner i länet har via länets IT-chefer gått ihop för att undersöka möjligheterna att upphandla Security Operations Center, SOC gemensamt. En SOC:s uppgift är att övervaka våra miljöer för hot den tid vi inte jobbar, dygnet runt, året runt.

Vår fordonspark förnyas under en tid framåt vilket kommer innebära lägre verkstadskostnader. Våra fordon och arbetsmaskiner kommer att vara fortsatt viktiga i våra verksamheter. Därför blir omställningen av vår fordonspark till fossilbränslefria alternativ viktig framöver samt att infrastrukturen för det är utbyggd på alla våra orter. Vi kommer att behöva arbeta aktivt med dessa frågor för att kunna uppfylla det så kallade Clean Vehicles Directive (2009/33/EC) som ligger till grund för den svenska lagen (2011:846) om miljökrav vid upphandling av bilar.

Strömsunds kommun och teknik- och serviceförvaltningen behöver arbeta aktivt med informationssäkerhet. Det innebär att se till att informationstillgångar finns tillgängliga när de behövs, att de är korrekta, och att obehöriga inte får åtkomst till dem.

Vi kommer fortsätta att prioritera arbetet med att öka försvarsviljan genom kommunikationsinsatser, stärka säkerhetsskyddet och säkerställa kommunens krigsorganisation. Vi ska även stärka vår länsförmåga att hantera svåra samhällsstörningar och höjd beredskap genom att öva och pröva samt att alla i organisationen ska arbeta med kontinuitetsplanering/hantering.

Stab	Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat
	Budget	Redov.	Avvik.	Budget	Redov.	Avvik.	
130 IT Drift	-2 323	-3 123	800	11 15	11 73	242	1 042
135 Upphandling	0	0	0	1 774	961	813	813
136 Avtalscontroller	0	-356	356	375	343	32	388
191 Administration	0	-3 509	3 509	3 421	6 557	-3 136	373
192 Kundtjänst	-1 657	-1 691	34	3 158	3 264	-106	-73
391 Säkerhetssamordning	-1 125	-1 337	212	2 074	793	1 281	1 494
392 Brottsförebyggande	0	2	-2	168	170	-2	-4
393 Säkerhetsskydd	0	0	0	203	189	14	14
441 Samlingslokaler, bidrag	0	0	0	1 400	1 401	-1	-1
975 Tjänsteperson i beredskap	0	0	0	570	569	1	1
	-5 105	-10 015	4 910	25 058	25 921	-863	4 046
AVA	Intäkter tkr		Avvik.	Kostnader tkr		Avvik.	Resultat
	Redov.	Avvik.		Budget	Redov.		
551 Dagvattenverksamhet	0	-6	6	602	781	-179	-173
563 Ext avfall fr ftg,inst	-4 695	-6 991	2 296	4 480	6 747	-2 267	29
	-4 695	-6 997	2 302	5 082	7 528	-2 446	-144
Drift	Intäkter tkr		Avvik.	Kostnader tkr		Avvik.	Resultat
	Redov.	Avvik.		Budget	Redov.		
900 Driftsgrupp	-18 434	-18 080	-354	18 35	18 96	-261	-615
910 Transport	-7 412	-8 476	1 064	7 412	7 929	-517	547
930 Lokalvård	-18 989	-19 355	366	18 988	20 131	-1 143	-777
960 Storkök	-38 359	-37 515	-844	38 359	38 024	335	-510
970 Beredskap	-1 900	-2 292	392	1 900	2 292	-392	0
	-85 094	-85 718	624	85 094	87 072	-1 978	-1 354
Fastigheter	Intäkter tkr		Avvik.	Kostnader tkr		Avvik.	Resultat
	Redov.	Avvik.		Budget	Redov.		
800 Administration fastighet	-20	0	-20	6 378	6 596	-218	-238
801 Av kommunen ägd lokal	-62 376	-64 682	2 306	55 575	59 045	-3 470	-1 163
802 Av kommunen hyrd lokal	-2 978	-2 457	-521	3 161	2 370	791	270
810 Av kommunen ägd bostad	-14 835	-16 130	1 295	15 109	14 810	299	1 595
811 Av kommunen hyrd bostad	-2 069	-2 420	351	2 054	2 443	-389	-38
	-82 278	-85 690	3 412	82 277	85 264	-2 987	425
Gator & mark	Intäkter tkr		Avvik.	Kostnader tkr		Avvik.	Resultat
	Redov.	Avvik.		Budget	Redov.		
201 Drift o underh. industris	0	0	0	6	7	-1	-1
210 Skogsdrift	-1 080	-1 478	398	643	595	48	445
230 Länstrafik	0	-40	40	495	579	-84	-44
300 Bostadsmark under expl.	0	-2	2	397	399	-2	0
301 Torg-/cirkusplatser,mm	-133	-163	30	2 007	2 212	-205	-175
302 Industrimark	0	0	0	34	33	1	1
305 Arrende vindkraft	-200	-162	-38		0		
320 Vägar	-452	-500	48	9 559	10 713	-1 154	-1 106
330 Belysn. gator planl.omr	-214	-232	18	4 561	4 487	74	92
	-2 079	-2 577	498	17 702	19 025	-1 323	-825
Tillgänglighet	Intäkter tkr		Avvik.	Kostnader tkr		Avvik.	Resultat
	Budget	Redov.		Budget	Redov.		
787 Färdtjänst	0	0	0	6 257	8 003	-1 746	-1 746
790 Bostadsanpassningsbidrag	0	0	0	1 716	1 715	1	1
	0	0	0	7 973	9 717	-1 744	-1 744

Framtids- och utvecklingsförvaltningen

Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat.
Budget	Redov.	Avvik.	Budget	Redov.	Avvik.	
-43 598	-47 070	3 472	150 978	155 465	-4 487	-1 014

Årets händelser

Vi blickar tillbaka på ett händelserikt år som inleddes med att Arbetsmarknadsenheten (AME) införlivades i Framtids- och utvecklingsförvaltningen (FUF). Vi ser flera vinster med detta och samarbetet mellan de olika enheterna inom förvaltningen har utvecklats väl under året. En av förvaltningens styrkor är att de olika enheterna har olika uppdrag. Olikheten innebär en bredd av kompetens och det väl fungerande samarbetet för oss framåt i utvecklingen. AME arbetar för de människor som står långt ifrån arbetsmarknaden. Två nya arbetsträningsarenor har startats under året; återbruksverksamheten DaCapo samt tillsyn vid flertalet av kommunens återvinningsstationer. Dessa arbetsuppgifter skapar meningsfullhet och möjlighet för arbetsmarknadsenhetens deltagare att göra stegförflyttningar mot självförsörjning. Samtidigt bidrar AME till att utföra kommunens åtaganden kring återvinning samt medföra ökad trivsel för de medborgare som besöker återvinningsstationerna.

Ett stort orosmoment är att antalet elever på Hjalmar Strömerskolan (HjS) fortsätter att minska. För att förmedla allt det goda arbete som görs på skolan och för att få professionell hjälp anlätades kommunikationsbyrån Trampolin PR under våren. Resultatet är bland annat en plan för hur marknadsföringsarbetet ska genomföras och det på ett sätt som förhoppningsvis attraherar våra ungdomar. Det absolut viktigaste för vår gymnasieskola är dock att utbildningarna fortsatt håller god kvalitet. Med hög kvalitet följer höga resultat, något som i sin tur även medför en god psykisk hälsa bland våra ungdomar. För att fortsatt utveckla skolan och det systematiska kvalitetsarbetet samarbetar vi sedan hösten med Skolverket inom deras uppdrag för riktade insatser för högre kunskapsresultat och ökad måluppfyllelse.

HjS verksamhet på Gröna skolan har haft en god utveckling även under 2024. Till exempel har samarbetet inom regionen gällande vuxenutbildning stärkts ytterligare och arbetet inom Akademi Norr hjälper oss framåt i utvecklingen av olika möjligheter för eftergymnasiala studier. Dessutom har flera lärosäten och universitet upptäckt möjligheterna med så kallade decentraliserade utbildningar. Allt detta ger kommunens invånare goda förutsättningar att fortsätta utbilda sig även i vuxen ålder.

En beklaglig händelse under året är nedläggningen av elevhemmet Sörgård, en utomordentligt fin verksamhet som har funnits på plats sedan sent 60-tal. Under många år fylldes alla 60 rum med ungdomar men på senare år har endast knappt ett tiotal valt den formen av boende. Kostnaden har därmed blivit alltför betungande.

Näringslivskontoret har under året fortsatt att arbeta för att stärka företagsklimatet och främja tillväxt och utveckling i kommunen. Stor vikt har lagts vid att stödja både etablerade företag och entreprenörer samt att attrahera nya investeringar till vår region. Ett av årets fokusområden har varit att fördjupa samarbetet med företag i kommunen genom regelbundna företagsbesök, näringslivsluncher och dialogmöten. Nätverksträffarna har skapat en plattform för erfarenhetsutbyte och stärkt samarbetet mellan olika branscher.

Resurscentrums (RC) fokus har till stor del varit arbete med barn och unga, inte minst för att motverka psykisk ohälsa, utanförskap och ungdomsarbetslöshet. Under året har arbetet med ungdomar stärkts ytterligare genom öppnandet av en ny lokal som fungerar som mötesplats samt även erbjuder viss sysselsättning. Personal finns tillgänglig för coaching, stöd och vägledning.

Under året beviljades RC drygt 8 miljoner från Allmänna arvsfonden för att arbeta demokratistärkande och motverka radikaliseringsrisker bland barn och unga i vår kommun. RC beviljades även medel för att tillsammans med kommunens förskolor motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Utöver detta fick även RC uppdraget att genom nationella medel från länsstyrelserna ta fram ett komplement till den nationella vägledningen för att motverka att ensamkommande barn försvinner. De myndigheter som ligger bakom det sistnämnda uppdraget är Migrationsverket, Socialstyrelsen och Polismyndigheten.

Ekonomi

Det gångna året har präglats av fortsatt ekonomisk osäkerhet. På övergripande förvaltningsnivå redovisas ett underskott för 2024 på -1 mnkr där HjS står för huvuddelen. Den största anledningen är att andelen elever som väljer andra kommuners gymnasieskolor växer med följden att antalet elever på vår egen gymnasieskola minskar. Trots nedläggning av elevhemmet Sörgård och minskade kostnader i samband med det kommer de större effekterna av detta visa sig först under 2025. HjS har även minskat på personalkostnaderna, då främst genom att inte ersätta personal som slutat genom pensionsavgång eller av andra anledningar.

Även Näringsliv- och utvecklingsenheten visar ett mindre underskott på 0,6 mnkr för 2024.

Verksamhetsåret är det sista året för användandet av de så kallade "Buchtpengarna" (tillväxtmedel), extra statliga resurser som landsbygdskommuner i Sverige fått för att stärka regional utveckling, näringsliv och service.

Tack vare det ihärdiga arbetet med att söka externa medel finansierar RC verksamheten för det

nödvändiga utvecklingsarbete de bedriver. Budgeten balanseras väl och året visar på ett utfall inom budget.

Arbetsmarknadsenheten avslutar 2024 med ett överskott på 0,7 mnkr. Detta beror till större delen på att rekryteringen av ny personal skjuts upp till 2025. Utöver det har enheten inte anställt lika många deltagare som beräknat, vilket beror på faktorer som enheten inte kan påverka till exempel Arbetsförmedlingens regelverk, externa samarbetspartners planering på individnivå, individers sjukdomstillstånd och liknande.

Framtid

Arbetsmarknadsenheten har flera stora utmaningar att ta hänsyn till under kommande år. En av dessa är den avtalsenliga höjningen av lägstalönen. Konsekvensen blir att AME inte kommer att kunna anställa lika många deltagare framöver. Det innebär också att ingångslönen på AME kommer att tangera den som finns inom den privata sektorn vilket i sin tur kan påverka de anställda deltagarnas motivation till att sträva efter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Ett förslag på krav på aktivitet för att erhålla försörjningsstöd ses för närvarande över av regeringen. Planen är att aktivitet ska bli ett obligatoriskt uppdrag som åläggs kommunerna och AME är en av de enheter som berörs. Detta kommer att ställa krav på Strömsunds kommun att ta emot fler deltagare som är i behov av arbetsmarknadsinsatser. I dagsläget råder en osäkerhet om den planerade statliga finansieringen kommer att täcka de ökade kostnaderna i samband med det förväntade ökade antalet deltagare hos AME. Reformen beräknas börja gälla från och med juli 2026.

HjS står inför flertalet framtida utmaningar med vikande elevtal, en minskad budget och fortsatt höga ambitioner. Bedömningen är att HjS måste fortsätta att utveckla marknadsföringsarbetet samt förmedla allt det goda arbete som görs, både till blivande elever och till deras vårdnadshavare. Verksamheten behöver dessutom utveckla det dagliga pedagogiska arbetet i klassrum och lärmiljöer. Det kommer behövas tid och uthållighet för att nå dit skolan behöver vara för att i framtiden konkurrera och vara ett attraktivt alternativ för våra ungdomar i deras gymnasieval. En analys av utbildningsutbudet och vilka satsningar som behöver göras prioriteras under 2025. Den kommunala vuxenutbildningen arbetar vidare för ett brett utbildningsutbud samt fler möjligheter till högre studier där till exempel de decentraliserade utbildningarna ger våra kommuninnevånare nya möjligheter.

Näringslivsenheten fortsätter arbetet med att stödja utvecklingen av befintligt näringsliv i kommunen samt stimulera till nyföretagande och landsbygdsutveckling. Målsättningen är att vidareutveckla stödinsatserna, fördjupa samarbetet med företag och skapa fler möjligheter för innovation och entreprenörskap.

RC fortsätter att utveckla det förvaltningsövergripande stödet och finns till hands som resurs för de övriga förvaltningarna. Det viktiga arbetet mot radikaliserings och våldsbejakande extremism (VBE) fortsätter och det gör även deras integrations- och brottsförebyggande arbete. Med bland annat tillskott från Allmänna arvsfonden stärks arbetet med våra ungdomar och det viktiga arbetet ger tydliga resultat både på individ- och gruppnivå. Detta visar sig både inom FUF, inom övriga kommunala förvaltningar samt hos externa samarbetspartners. Genom sina åtaganden och de projekt som de driver skapar de goda kontakter och ett gott renommé, både nationellt och internationellt.

En grogrund för utveckling är hög kvalitet och ett gott samarbete och tillsammans har vi goda möjligheter att arbeta för vår kommuns framtid. Inom både förvaltningen och kommunen finns inspirerande krafter som borgar för framtidstro. Vi går därför in 2025 med stärkt tro på framtiden och med ambitionen att fortsatt bidra till en stark och hållbar kommun.

Stab och övriga projekt	Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat
	Budget	Redov.	Avvik.	Budget	Redov.	Avvik.	
188 Administration VKC	-1 038	-1 259	221	1 039	1 254	-215	6
189 Administration FUF	0	0	0	2 833	2 493	340	340
	-1 038	-1 259	221	3 872	3 747	125	346
Arbetsmarknadsenheten	Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat
	Budget	Redov.	Avvik.	Budget	Redov.	Avvik.	
730 Sysselsättningsåtgärder	-16 869	-14 358	-2 511	27 854	24 605	3 249	738
	-16 869	-14 358	-2 511	27 854	24 605	3 249	738
Hjalmar Strömerskolan	Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat
	Budget	Redov.	Avvik.	Budget	Redov.	Avvik.	
196 Centrala kostnader	-370	-301	-69	6 499	5 902	597	528
240 Elevhem	-842	-570	-272	4 431	3 947	484	212
601 Skolhälsovård	0	0	0	1 063	675	388	388
603 Elevvård	0	0	0	706	632	74	74
604 SYV Studie- o yrkesvägl.	0	0	0	1 025	736	289	289

608 Interkommunal ersättning	-5 300	-5 300	0	12 400	15 935	-3 535	-3 535
619 Utvecklingsprojekt	-146	-517	371	211	374	-163	208
650 Gymnasieskola	-2 417	-3 634	1 217	65 811	65 335	476	1 693
660 Kommunal vuxenutb.	-2 302	-3 352	1 050	7 228	8 945	-1 717	-666
666 Vindkraft	0	-131	131	69	220	-151	-20
691 Lärcenter	-400	-68	-332	438	783	-345	-677
692 Akademi Norr	0	0	0	379	362	17	17
	-11 777	-13 874	2 097	100 260	103 846	-3 586	-1 489
	Intäkter tkr			Kostnader tkr			
Näringsliv	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	<i>Resultat</i>
350 Näringsliv	-2 833	-4 770	1 937	5 261	7 823	-2 562	-625
	-2 833	-4 770	1 937	5 261	7 823	-2 562	-625
	Intäkter tkr			Kostnader tkr			
Resurscentrum	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	<i>Resultat</i>
190 Administration	-6 564	-6 837	273	7 547	9 130	-1 583	-1 310
758 Integrationsservice	-4 517	-5 973	1 456	6 184	6 314	-130	1 326
	-11 081	-12 810	1 729	13 731	15 444	-1 713	16

Bokslutsrapport

2024

Bredband							
Inkl. kapitalkostnader	Intäkter tkr			Kostnader tkr			
	Budget	Redov.	Avvik.	Budget	Redov.	Avvik.	Resultat.
	-8 900	-10 476	1 576	8 900	8 330	570	2 147

Årets händelser

Strömsunds kommun äger kommunens fibernät som arrenderas ut till Servanet AB. Bredbandsverksamheten innefattar ansvar för att tillhandahålla och utveckla fibernätet. Det finns en driftsbudget för verksamheten med en nettokostnadsram på totalt noll kronor. År 2024 var budgeterade bruttointäkter 8,9 mnkr och bruttokostnader 8,9 mnkr. Intäkterna består av arrendeintäkter för nyttjande av kommunens fibernät. Kostnaderna utgörs av kapitaltjänstkostnader för bredbandsinvesteringar och övriga kostnader som till exempel ledningsutsättning och bidrag till interna bredbandsinvesteringar.

Ekonomi

Årets överskott på 2,1 mnkr beror på tidsmässig eftersläpning när det gäller egen finansiering i projekten. De löper över en treårsperiod där huvuddelen av den egna finansieringen kommer år tre, varför årets medfinansiering av bredbandsinvesteringar blev lägre än beräknat. Budgeten för kabelutsättning, som beror på hur många grävarbeten som görs i områden där vi har fiber, har inte nyttjats helt. Arrendeintäkterna blev högre än budgeterat.

Framtid

Bredbandsverksamheten fortsätter med drift och underhåll av kommunens fibernät på ungefär samma nivå som tidigare år. Som nätägare har kommunen ett ansvar att tillhandahålla och utveckla ett öppet och konkurrensneutralt kommunikationsnät.

Bredband	Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat.
	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	
990 Bredband	-8 900	-10 476	1 576	8 900	8 330	570	2 147
	-8 900		1 576	8 900	8 330	570	2 147

Bokslutsrapport

2024

Avgiftsfinansierad verksamhet, AVA

Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat.
Budget	Redov.	Avvik.	Budget	Redov.	Avvik.	
-61 800	-64 810	3 010	61 016	65 314	-4 298	-1 288

Årets händelser

Vi fortsätter att förnya ledningsnätet, först och främst är det avloppsledningar som förnyas med strumpinfodring. Inför det arbetet måste vi filma och göra flödesmätningar på ledningar för att avgöra vart åtgärdsbehovet är störst. Verksamheten jobbar vidare med förbättringar på våra VA- anläggningar genom renovering och uppkoppling av styr- och övervakningssystem. Vi har påbörjat arbetet med att höja vår krisberedskap, med bland annat inköp av reservkraft.

Fortsatt arbetar vi med att utforma kommunens vattentjänstplan och nödvattenplan, det är stora jobb som inte är slutförda än. Alla förvaltningar har fått information om nödvattenplanering från Länsstyrelsen för att få förståelse kring vad det arbetet innebär och vi har haft en workshop i ämnet. Vi har fortsatt att jobba med vår kontinuitetsplanering och har påbörjat arbetet med krigsorganisationen.

Kommunen övertog ansvaret för insamling av förpackningar 1 januari 2024 och det innebär att vi samlar in förpackningar på återvinningsstationerna och producenterna hämtar avfallet vid Lidens återvinningscentral där vi har en omlastningsstation. Den här hanteringen får vi ersättning för från producenterna. Vi har etablerat flera återvinningsstationer, framförallt ute i byar, vilket har fått ett positivt gensvar eftersom våra kunder fått närmare till att lämna sitt avfall.

Vi har påbörjat planeringen av hur den fastighetsnära insamlingen av förpackningar, som blir ett lagkrav från 2027, ska lösas på bästa sätt för vår kommun. Detta är ett arbete som vi gör tillsammans med övriga kommuner i länet. Gemensamt i länet har vi med ett 50-tal övriga kommuner i landet, gjort en skrivelse till regeringen om ökad rådighet för kommunen när det gäller den fastighetsnära insamlingen för fritidshus och fraktionerna glas och metall.

Matavfallsinsamlingen som infördes hösten 2023 har börjat flyta på bra och vi har kört nästan så mycket matavfall till biogasanläggningen i Gävle som vi beräknade.

Inom avfall händer det saker hela tiden i och med nya lagkrav införs och inför 2025 kom krav på insamling av textilier och fiskeredskap.

Ekonomi

För de tjänster som ingår i det kommunala uppdraget för vatten och avlopp visar årets resultat ett underuttag på 913 tkr vilket gör att det överuttag som fanns från 2021 på 644 tkr därmed är kompenserat. Resterande 269 tkr kompenserar överuttaget från 2023 och kvar finns då ett överuttag på 952 tkr som ska kompenseras inom två år.

För de tjänster som ingår i det kommunala uppdraget för avfallshantering visar årets resultat ett underuttag på 504 tkr vilket gör att det totala underuttaget är 1 727 tkr. Kostnader som ökat mer än budget är bland annat kostnaden för att dra ny el på Lidens återvinningscentral när åskan förstörde befintliga ledningar och renovering av en sopbil för att klara matavfallsinsamlingen i hela kommunen. För den nya verksamheten som rör förpackningsinsamlingen har höga uppstartskostnader tillfälligt gjort att intäkterna inte täcker kostnaderna. Det innebär att det totalt för året finns ett underskott på 372 tkr som ska kompenseras inom tre år.

Framtid

På VA-sidan fortsätter vi vårt arbete med vattentjänstplanen, tillsammans med miljö- och byggavdelningen, och arbetet med nödvattenplanen tillsammans med övriga förvaltningar. Nu är avloppsdirektivet formellt antaget i EU och Sverige har 30 månader på sig att införa direktivet i svensk lagstiftning, det är spännande att se vad det kommer att innebära för vår del. NIS2-direktivet innebär att vi måste jobba mer med säkerhetsåtgärder i våra nätverk och informationssystem.

En fråga som måste lyftas inom närmaste åren är vad vi ska göra med slammet från våra reningsverk när avslutningen av Lidens deponi är klar. Vi måste då hitta någon ny avsättning för slammet och det är en fråga vi diskuterar gemensamt i länet.

Vi kommer att fortsätta planeringen för införande av fastighetsnära insamling av förpackningar, vilket bland annat innebär utskick av information, upphandlingar av kärl, anställning av personal och etablering av centrala uppsamlingsstationer dit först och främst fritidshusägare som idag inte har några avfallskärl alls ska kunna lämna sitt mat- och restavfall samt sina förpackningar.

Avslutningen av Lidens deponi kommer att fortgå några år till och massor från saneringen av gamla fabriksområdet i Ulriksfors planerar vi att kunna ta emot till den.

	Intäkter tkr			Kostnader tkr			Resultat.
	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>		<i>Budget</i>	<i>Redov.</i>	<i>Avvik.</i>	
Vatten och avlopp							
541 Vattenverksamhet	-15 860	-14 810	-1 050	16 482	14 810	1 672	622
542 Avloppsverksamhet	-16 875	-17 709	834	16 911	17 709	-798	36
	-32 735	-32 520	-215	33 393	32 520	873	658
Avfall							
561 Deponeringsanläggningar	-2 096	-3 008	912	9 084	10 315	-1 231	-319
562 Insamling av avfall	-21 949	-20 936	-1 013	13 858	14 133	-275	-1 288
	-24 045	-23 944	-101	22 942	24 448	-1 506	-1 607
Förpackningsinsamling							
564 Förpackningsinsamling	-5 020	-8 346	3 326	4 681	8 346	-3 665	-339
	-5 020	-8 346	3 326	4 681	8 346	-3 665	-339

Diarienummer KS.2025.65

Infomation verksamhetsresultat och preliminärt kommunresultat 2024

Kommunledningsförvaltningen ekonomi redovisar verksamhetsresultat och preliminärt kommunresultat för 2024.

Förslag till beslut i kommunstyrelsen

Godkänner informationen.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Niclas Liljefjäll och Veronica Hjorter Stenklyft, Kommunledningsförvaltningen

den 4 februari 2025

Diarienummer KS.2025.65

§ 27 Information preliminära verksamhetsresultat 2024

Niclas Liljefjäll och Sara Strömberg, kommunledningsförvaltningen, ekonomi, informerar om det preliminära verksamhetsresultat för 2024.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse - Information preliminära verksamhetsresultat 2024

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet besluta att ta del av informationen.

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet tar del av informationen.

Diarienummer KS.2023.719

Årsuppföljning av internkontrollplan 2024

Kommunstyrelsen beslutade den 12 december 2023, § 230, om internkontrollplan för kommunstyrelsens verksamheter 2024. Planen har upprättats i samarbete med förvaltningscheferna för framtids- och utvecklingsförvaltningen, kommunledningsförvaltningen och teknik- och serviceförvaltningen.

Följande ska redovisas:

- Rehabiliteringsansvar
- Arbetsmiljö
- Arbete med säkerhetsskyddslagstiftning
- Dygns- och veckovila enligt det nya arbetstidsdirektivet
- Uppföljning av styrelsens och arbetsutskottets beslut

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen godkänner årsuppföljning av internkontrollplan 2024.
2. Uppföljningen leder inte till några åtgärder.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Kommunledningsförvaltningen, Linnea Fjellner

Bilagor

Årsuppföljning av internkontrollplanen 2024

Beslut skickas till

Kommundirektör

Kommunledningsförvaltningen

Teknik- och serviceförvaltningen

Framtid- och utvecklingsförvaltningen

Diarienummer KS.2023.719

Uppföljning av internkontrollplan 2024

1. Uppföljning av rehabiliteringsansvar

Antalet öppnade ärenden har ökat från 96 till 110. Siffran inom parantes i nedan tabell visar vad som rapporterades i vårens internkontroll.

VSF	43 (29)
BKU	44 (44)
TSF	9 (8)
FUF	7 (12)
NVF	3 (0)
KLF	1 (1)
MoB	2 (2)
Totalt antal	110

Samtliga öppnade ärenden gäller medarbetare som har upprepad korttidsfrånvaro. Enligt Strömsunds kommuns riktlinje för anpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering ska en rehaButredning startas om en medarbetare har fler än 6 sjukfrånvarotillfällen det senaste kalenderåret. I dessa 110 fall har det inte gjorts enligt rutin. HR kommer att fortsätta med att boka möte med chefer för att gå igenom öppnade ärende och pågående rehabärenden. Från 1 september har Strömsunds kommun en ny leverantör av företagshälsovård, Feelgood. Deras expertkunskaper kommer att användas för att utreda ohälsa och få stöd i arbetet för att minska sjukfrånvaron.

2. Uppföljning av arbetsmiljö

I internkontrollplanen beslutades att uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet skulle ske två gånger per år genom sammanställningar från IA-systemet (Information om Arbetsmiljö). Rapportering ska ske förvaltningsvis och innehålla en analys av statistikunderlaget.

IA-systemet används för att rapportera riskobservationer, tillbud, olycksfall, färdolycksfall, arbetssjukdom och elev-ärenden vilka tillsammans benämns som händelser. Vidare används systemet för att rapportera riskanalyser,

skyddsronder, brandskyddsronder och arbetsmiljörevisioner (årlig uppföljning) vilka tillsammans benämns som riskhanteringar.

Under perioden 1 januari-31 december 2024 så har 1168 händelser och 464 riskhanteringar rapporterats i systemet. Nedan rapporteras dessa förvaltningsvis.

Händelser	Ej klar	Klar	Totalt
Vård- och socialförvaltningen	184	520	704
Barn-, kultur- och utbildningsförvaltningen	108	266	374
Teknik- och serviceförvaltningen	27	25	52
Framtid- och utvecklingsförvaltningen	11	13	24
Närvård Frostviken	7		7
Kommunledningsförvaltningen	3	3	6
Miljö och bygg	0	1	1
Totalt	340	828	1168

Vi kan konstatera att de två största förvaltningarna har flest händelser medan övriga förvaltningar har färre. 70% av alla inkomna händelser under perioden har status "Klar". I systemet betyder det att chef och skyddsombud har klarmarkerat händelsen och att åtgärder är genomförda eller att händelsen kopplats samman med ett så kallat "samlingsärende" i vilket chefen arbetar vidare med flera händelser i samma ärende. De övriga 340 händelserna är antingen endast registrerade och ej påbörjade eller i någon annan status såsom "under registrering", "under utredning", "utredning klar", "under åtgärd", "under uppföljning" eller "klar - ej godkänd".

Arbetsgivaren är skyldig, enligt arbetsmiljöverkets föreskrifter, att genomföra riskanalys i form av skyddsronder, riskbedömning inför förändring och bedöma risker vid områden som medför särskilda risker för skador / ohälsa exempelvis Hot och våld, stickskador, minderåriga, gravida, nyförlösta och ammande medarbetare. Gemensamt benämns dessa som

riskhanteringar. Varje arbetsplats ska göra minst två skyddsronder (en fysisk och en för organisatorisk och social arbetsmiljö) samt en årlig arbetsmiljörevision. Vi har totalt ca 180 arbetsplatser.

Nedan visas hur många som genomförts under aktuell period:

Riskhanteringar	Ej klar	Klar	Totalt
Vård- och socialförvaltningen	115	140	255
Barn-, kultur- och utbildningsförvaltningen	67	50	117
Teknik- och serviceförvaltningen	32	7	39
Kommunledningsförvaltningen	19	7	26
Förvaltningschefer/avdelningschefer	2	0	2
Framtid- och utvecklingsförvaltningen	10	5	15
Närvård Frostviken	1	1	2
Miljö och bygg	1	0	1
Totalt	247	210	457

Vi kan konstatera att de två största förvaltningarna har flest riskhanteringar medan övriga förvaltningar har färre. Vi kan även se att 210 av 457 riskhanteringar har status "Klar". I systemet betyder det att chef och skyddsombud har klarmarkerat hela riskhanteringen inklusive alla åtgärder som bedömts vara nödvändiga för riskminimering.

Skyddsronder ska ske tidigt under året som underlag till investeringsäskanden för året. Vi ser att det är stora variationer mellan olika arbetsplatser i dokumentationen av riskhanteringar där vissa arbetsplatser har registrerat flera stycken medan andra inte har registrerat något alls.

Analys och åtgärder

Under våren 2024 genomfördes en genomgång av samtliga händelser i IA-systemet vilket visade på behov av särskilda insatser för chefer som hade många händelser som inte var klara. Under den perioden hade vi totalt över 818 händelser som inte var klarmarkerade. Under vår, sommar och höst har HR-enheten haft kontakt med samtliga chefer som vid den tiden hade

många ärenden och hjälpt till med prioritering, hantering och stöd i arbetet. Vid årets slut fanns totalt 450 sådana händelser.

Vidare har under hösten en ny arbetsmiljöutbildning startat upp som samtliga chefer ska gå vart tredje år med tydligare fokus på dokumentation och rutiner.

Sammantaget ser vi att IA-systemet inte används som avsett samtidigt som vi ser en tydlig förbättring sedan vårens internkontroll.

Under ledarträffarna i vecka 43 2024 informerades samtliga chefer om vilka lärdomar som dragits under arbetet sedan våren till oktober och cheferna påmindes om vikten av dokumentation i systemet. I denna analys har vi bland annat sett att Utvecklingsarbetet "Strategi 2032 : Målinriktad kompetensförsörjning", som medfinansieras genom Europeiska Socialfonden, ESF, ska bland annat bidra till tydligare mål för arbetsmiljöarbetet och minskad arbetsbelastning för chefer vilka båda väntas bidra till att hanteringen av arbetsmiljöärenden påskyndas och kvalitetssäkras.

3. Uppföljning av dygns- och veckovila

Dygnsvila

Rapporten från lönesystemet visar att vi under perioden september till december har haft cirka 1 500 tillfällen som måste kontrolleras, ifall ett brott mot dygnsvilan skett. Av dessa så har cirka 1 100 tillfällen haft fel dygnsbryt och de flesta har genom byte av dygnsbryt har man fått sitt dygnsvila. Vid de resterande 400 tillfällen har brott mot dygnsvila skett. 217 av dessa tillfällen har man på efterföljande dygn fått sin dygnsvila inklusive de timmar som man missats föregående dygn. Totalt har uppföljningen hittat 127 fall där man har rätt till kompenserade vila , 110 av dessa har medarbetarna inte fått kompenserade vila.

När det gäller vård- och socialförvaltningen och stöd och service kan vi inte ta fram statistik eftersom det inte finns någon stödrapport för arbetstagare anställda på Bilaga J. (Bilaga J innehåller särskilda bestämmelser för arbetstagare som har jourtjänstgöring på natten i verksamheter som riktar sig till personer med funktionshinder). Vi har inte heller kunnat ta fram statistik för ambulansen i Närvård Frostviken eftersom de blivit beviljad

dispens på att jobba 24-timmarspass. Utöver dessa har ingen kontroll gjorts på de som har haft beredskap, eftersom särskilda bestämmelser gäller för dessa.

Veckovila

Under perioden september till december 2024 har det inträffat totalt 266 tillfällen när medarbetare inte fått sin 36-timmars veckovila. Merparten av dessa är fall när man haft beredskap och enligt det lokala kollektivavtalet så får man kompensation för detta genom en ledig dag efter fullföljd beredskapsvecka. Resterande har inte fått 36 timmars veckovila, men fått 24 timmar. Vid tillfälliga avvikelser är det okej att ha 24 timmars veckovila.

Analys och åtgärder

I senaste versionen av lönesystemet så kom två nyheter som förhoppningsvis kommer att hjälpa verksamheterna:

- Första nyheten är att man när man lägger schema i självservice kan sätta dygnsbryt och se om schemat stämmer så att man får dygnsvila. Detta har man fått göra manuellt hittills.
- Andra nyheten är att cheferna kan se vilket dygnsbryt som är registrerat på en medarbetare.

Vi kan även konstatera att det är svårt att uppfylla dygnsvilan i följande exempel:

- För de som tjänstgör inom flera verksamheter.
- För de som växlar mellan dag och nattarbete.
- Vid akuta situationer där vikarier saknas.

Det finns fortfarande utvecklingsönskemål på lönesystemet och schemalägningsprogrammet TimeCare. Bland annat när det gäller att kontrollera dispenser och för anställda på bilaga J inom Stöd och service. Utöver detta så planeras det för internutbildningar för chefer.

4. Uppföljning av säkerhetsskydd

Uppföljning av förvaltningarnas arbete utifrån momenten i fastställd säkerhetsskyddsplan.

Kontroll 1

Utförd under hösten 2023.

Kontrollens syfte var att säkerställa organisationens efterlevnad av fastställd rutin för besök i kommunhuset. Kontrollen visar rutinen överlag efterlevs på ett tillfredsställande sätt, dock finns det fortfarande enstaka tillfällen då personer släpps in i huset utan att de anmält sig i receptionen och blivit upphämtade eller mottagna av en tjänsteperson eller politiker.

Utförd åtgärd: Information om resultatet har redovisats i koncernledningen för att samtliga förvaltningar ska ta till sig och sprida informationen vidare.

Kontroll 2

Påbörjad april 2024.

Kontrollen syftar till att genom egenkontroll och efterföljande samtal med säkerhetsskyddschef säkerställa att säkerhetsskyddslagen följs samt om något i verksamheten förändrats sedan genomförd säkerhetsskyddsanalys. Förvaltningschefer har fått en mall för egenkontroll utskickad till sig med uppgiften att boka in samtal med säkerhetsskyddschef.

Kontroll 3

Påbörjad augusti 2024

Kontrollen syftar till att följa upp om några förändringar skett sedan kontroll 2. Denna kontroll genomförs på samma sätt som tidigare, genom egenkontroll och efterföljande samtal med säkerhetsskyddschef för att säkerställa att säkerhetsskyddslagen följs samt om något i verksamheten förändrats sedan genomförd säkerhetsskyddsanalys.

Förvaltningschefer har fått en mall för egenkontroll utskickad till sig med uppgiften att boka in samtal med säkerhetsskyddschef.

Utförda insatser för att höja medvetenheten i organisationen

- 6 november 2023 5 dagars utbildning i säkerhetsskydd för biträdande säkerhetsskyddschef
- 19 februari 2024 - Information samt utbildning i koncernledningen kopplat till informationssäkerhet och kommande krav enligt NIS2-direktivet.
- 27 mars 2024 - Information och utbildning för förvaltningschefer och politiker kopplat till informationssäkerhet och kommande krav enligt NIS2-direktivet.

-
- 16 Maj 2024 Utbildning koncernen i offentlighet och sekretess
 - 10 juni 2024 Utbildning avslutande samtal
 - 12 juni 2024 Införande av tvåfaktorsinloggning vissa funktioner
 - 17 oktober 2024 Utbildning för biträdande säkerhetsskyddschef, Mötesplats Säkerhetsskydd via försvarshögskolan
 - Mikroutbildning i informationssäkerhet
 - Deltagande i Säkerhetsskyddsnätverk Jämtlands län
 - Säkerhetsskyddssamtal och säkerhetsprövningar
 - Uppföljande säkerhetsskyddssamtal
 - Säkerhetsskyddssamtal och säkerhetsprövningar
 - Uppföljande säkerhetsskyddssamtal

Pågående insatser

- Mikroutbildning i informationssäkerhet
- Pågående nätverk Säkerhetsskyddsnätverk Jämtlands län
- Pågående uppföljande säkerhetsskyddssamtal
- Översyn skalskydd kommunhuset och upprättad åtgärdsplan

Planerade insatser 2025

- Löpande Säkerhetssamtal/säkerhetsprövningar
- Löpande Uppföljande samtal löpande
- Uppdatera skalskydd kommunhuset
- Uppföljning säkerhetsskyddsplan

5. Uppföljning av styrelsens beslut

Arbetsutskottet

Under perioden januari till december 2024 har 226 ärenden behandlats i kommunstyrelsens arbetsutskott. Av dessa har 57 varit informationsärenden, redovisningar, återrapporteringar samt dialoger, 130 förslag till beslut i kommunstyrelsen och 39 beslutsärenden.

Av de 39 beslutsärenden som behandlats är 11 beslut om att godkänna föredragningslistan, 1 beslut om att lägga delgivningar till handlingarna och 13 beslut i ärenden som rör ansökningar om bidrag. Samtliga dessa är verkställda, expedierade och i aktuella fall utbetalda enligt gällande rutiner.

Övriga 14 beslutsärenden redovisas med följande kommentarer:

§ 9. Beslut om att ge kommundirektören i uppdrag att lägga fram ett förslag för att tidigarelägga utbetalning av driftsbidrag till samlingslokaler. Beslutet är expedierat. Förslaget presenteras kommunstyrelsen och utmynnade i beslut KS § 85/2024. Kommunstyrelsen beslut är expedierat.

§ 14. Beslut om flytt av budget för arbete med frågor rörande alkohol, narkotika, doping, tobak och spel om pengar (ANDTS). Beslutet är verkställt.

§ 18. Beslut om att ställa sig bakom yttrande gällande gång-, cykel- och mopedväg (GCM) i Hammerdal. Kommundirektör har signerat yttrandet och det är expedierat.

§ 22. Beslut om redaktionell ändring i styrdokument mot mutor, jäv och korruption. Beslutet är verkställt.

§ 34. Beslut i initiativärende om kompetensförsörjning och hållbara arbetsplatser. Arbetet pågår och den första avrapporteringen var i augusti till arbetsutskottet (AU §136/2024). Slutrapportering till kommunstyrelsen skedde i oktober (KS § 210/2024).

§ 40. Beslut om justering av budget för arbetsmarknadsenheten (AME). Ärendet behandlades första gången i arbetsutskottet § 196/2023 men en misräkning i underlaget resulterade i att beslutet behövde justeras. Beslutet är verkställt.

§ 75. Beslut om att revidering av riktlinjer för färdtjänst remitteras till kommunala pensionärsrådet (KPR) och tillgänglighetsrådet (TR). Efter beredning av teknik- och serviceförvaltningen har förvaltningen tagit beslut att arbeta fram en helt ny riktlinje då den tidigare inte är aktuell.

§ 76. Beslut om redaktionella ändringar i revidering av reglemente för kommunstyrelsen. Beslutet är verkställt.

§ 93 Beslut om att avge förslag till yttrande gällande ansökan om undersökningstillstånd för området Blåsjön Syd nummer 3, Strömsunds kommun. Beslutet är expedierat.

§ 94 Beslut om att avge förslag till yttrande gällande ansökan om undersökningstillstånd för området Österkälen nummer 101, Strömsunds kommun. Beslutet är expedierat.

§ 124 Efter dialog om övertagande av Backe camping har arbetsutskottet beslutat att komplementera ärendet till kommunstyrelsen. Beslutet är expedierat.

§ 145 Beslut om att återremitera ärendet om Gemensam nämnd för upphandlingssamverkans (GNU) budget för 2025 till kommunledningsförvaltningen för klargörande av sifferunderlag. Ärendet är korrigerat med rätt sifferunderlag och beslut i kommunstyrelsen är expedierat.

§ 187 Beslut om att godkänna avsägelse som dataskyddsombud. Beslutet är expedierat.

§ 193 Beslut om att återremittera ärende om internkontrollplan för kommunstyrelsen 2025 till arbetsutskottet den 3 december 2024. Beslut har därefter behandlats kommunstyrelsen och är expedierat.

I de 130 ärenden där arbetsutskottet lämnat förslag till beslut i kommunstyrelsen är samtliga ärenden kopplade till nästföljande kommunstyrelsesammanträde.

Kommunstyrelsen

Under perioden januari till december 2024 har 289 ärenden behandlats i kommunstyrelsen. Av dessa har 41 varit informationsärenden, redovisningar eller återrapporteringar, 74 förslag till beslut i kommunfullmäktige och 174 beslutsärenden.

De 74 förslag till beslut som lämnats till kommunfullmäktige har samtliga kopplats till nästföljande kommunfullmäktigesammanträde enligt rutin.

Av de 174 beslutsärenden som behandlats är 12 beslut om att godkänna föredragningslistan, 12 beslut om att lägga delgivningar till handlingarna och 6 beslut om delegation.

Av övriga 144 beslut är 129 verkställda, expedierade och i aktuella fall utbetalda enligt gällande rutiner utan övriga kommentarer.

Återstående 15 ärenden redovisas med följande kommentarer

§ 17. Beslut om att bifalla initiativärende om en fördjupad uppföljning av gymnasieutbildningen. Beslutet handläggs på framtids- och utvecklingsförvaltningen. Beslutet är expedierat.

§ 89 Beslut om att Kommunstyrelsen har tagit del av kvalitetsredovisningarna och att uppdrar skolchefen att i kommande års kvalitetsredovisning beskriva vilka resultat de redovisade åtgärderna gett. Beslutet är expedierat. Redovisas våren 2025.

§ 91 Beslut om att Inga intag av sökande till nationell godkänd idrottsutbildning (NIU) inom skyttesport görs inför höstterminen 2024, om eventuell avveckling av utbildningen inom NIU skyttesport avvaktar resultat av sportslig intagning vilken planeras att presenteras i december 2024 samt att Förvaltningschef för framtids- och utvecklingsförvaltningen, tillika skolchef för kommunens gymnasieskola, ges i uppdrag att intensifiera marknadsföringsinsatser av NIU skyttesport. Beslutet är expedierat. Moderaterna har inkommit med ett initiativärende om att ändra delar av detta beslut. Beslut enligt kommunstyrelsen § 234/2024 var att initiativärendet bifölls och beslut om eventuell avveckling skjuts fram till juni 2025. Beslutet är expedierat.

§ 99 Beslut om anskaffning av nytt ekonomisystem godkänns. Finansiering om 3 000 000 kronor fördelat över 6 år, det vill säga 500 000 kronor per år, godkänns samt finansiering för innevarande år, om 500 000 kronor, anvisas från kommunstyrelsens utvecklingspott. Kommunstyrelsens arbetsutskott har givits delegation att fatta vidare beslut i ärendet. Status i arbetet redovisades i kommunstyrelsens arbetsutskott § 6/2025.

§ 123 Beslut om att etablering inom bland annat vätgasproduktion belyses i den kommande näringslivsstrategin. Beslutet är expedierat men ej verkställt.

§ 129 Beslut att ärende om äldreomsorgens struktur i Backe och Rossön överlämnas till socialnämnden. Beslutet är expedierat till socialnämnden.

§ 142 Beslut angående överlåtelse av Backe camping att villkoren i den inkomna förfrågan inte accepteras, att Strömsunds kommun erbjuder föreningen Fjällsjö Framtid att överta Backe Camping utan köpeskillning i befintligt skick. Strömsunds kommun önskade svar från föreningen Fjällsjö Framtid senast den 31 juli 2024. Svar inkom 31 juli 2024 att Fjällsjö inte kan överta campingen på dem premisserna men är öppna för ny dialog. Ärendet är i fortsatt beredning i kommunstyrelsen.

§ 163 Beslut om tilläggsäskandet på 262 600 kronor för att täcka de ökade kostnaderna för investeringsprojekten Centralskolan Hoting och Grevåkerskolan Hammerdal. Sen expediering.

§ 186 Beslut att folkhälsopolicy för Jämtlands län förlängs till och med 2025. Sen expediering.

§ 187 Beslut att Barn-, kultur- och utbildningsförvaltningen beviljas tilläggsanslag för investeringsobjektet ombyggnation skolor Strömsund med 1 400 000 kronor. Sen expediering.

§ 208 Beslut kommunstyrelsen att internbudget för 2025 fastställs för verksamheterna under kommunstyrelsen; kommunstyrelsen, kommunledningsförvaltningen, teknik- och serviceförvaltningen, framtids- och utvecklingsförvaltningen samt de avgiftsfinansierade verksamheterna för avfall och vatten/avlopp, förpackningsinsamling och bredband. Sen expediering.

§ 212 Beslut kommunstyrelsen att näringslivspolitiskt program skickas ut på remiss till de politiska partierna i kommunfullmäktige, remisstid 1 november till 13 december 2024. Ärendet är expedierat och är under beredning.

§ 213 Remiss från Regeringskansliet avseende Nätt och jämnt - Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn. Yttrande har expedierats till Regeringskansliet, finansdepartementet. Sen expediering.

§ 215 Beslut kommunstyrelsen att teknik- och serviceförvaltningen beviljas tilläggsanslag med 90 000 kronor till investering v lastbilssläp till transportenheten. Finansiering sker från kommunsstyrelsens ospecificerade investeringspott med 90 000 kronor. Sen expediering.

§ 244 Kommunstyrelsens beslutar att ordförande deltar i politikernätverk om nationella minoriteter och urfolk. Första träffen i nätverket är 19 februari.

Från 2023 finns 1 kvarvarande ärende § 217 - Flytt av fordon och fordonsvrak. Utöver att lämna förslag till beslut i kommunfullmäktige beslutade kommunstyrelsen att teknik- och serviceförvaltningens delegation i ärenden om fordonsflytt ska införas i kommunstyrelsens delegationsordning vid nästa revidering. Revidering av kommunstyrelsens delegationsordning är under beredning. Utöver detta anses inget ärende från år 2023 vara i behov av redovisning eller kommentar.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Kommunledningsförvaltningen, Linnea Fjellner

den 4 februari 2025

Diarienummer KS.2023.719

§ 26 Årsuppföljning Internkontrollplan för kommunstyrelsen 2024

Ingela Sonidsson, Carina Wiik och Malin Åbbel Fjell, kommunledningsförvaltningen samt Richard Persson, teknik- och serviceförvaltningen redogör för internkontrollplanen 2024.

Kommunstyrelsen beslutade den 12 december 2023, § 230, om internkontrollplan för kommunstyrelsens verksamheter 2024. Planen har upprättats i samarbete med förvaltningscheferna för framtids- och utvecklingsförvaltningen, kommunledningsförvaltningen och teknik- och serviceförvaltningen.

Följande redovisades:

- Rehabiliteringsansvar
- Arbetsmiljö
- Arbete med säkerhetsskyddslagstiftning
- Dygns- och veckovila enligt det nya arbetstidsdirektivet
- Uppföljning av styrelsens och arbetsutskottets beslut

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse - Årsuppföljning Internkontrollplan för kommunstyrelsen 2024

Årsuppföljning Internkontrollplan för kommunstyrelsen 2024

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet fastställa årsuppföljningen av internkontrollplan för kommunstyrelsen 2024.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Fastställa årsuppföljningen av internkontrollplan för kommunstyrelsen 2024.

Diarienummer KS.2025.74

Fondemission samt eventuell revidering av ägardirektiv och bolagsordning för Inlandsbanan AB

Beskrivning av ärendet

Styrelsen för Inlandsbanan AB har lämnat information om kommande förslag om fondemission i Inlandsbanan. Fondemissionen innebär en ökning av totalt antal registrerat aktiekapital från 2 794 000 kronor till 8 022 000 kronor, en ökning med 5 228 000 kronor. Antalet registrerade aktier ökar från 2 794 stycken till 8 022 stycken, en ökning med 5 228 stycken aktier. Strömsunds kommun äger idag 6,4 % av aktierna, det vill säga 180 stycken. Efter fondemissionen skulle Strömsunds kommun äga ytterligare 360 aktier, totalt 540 aktier, vilket motsvarar en ägarandel på 6,7 %. Kursen för en aktie är 1 000 kronor. Det belopp som aktiekapitalet ska öka med ska tillföras aktiekapitalet från bolagets fria egna kapital. Inga ytterligare medel ska alltså tillskjutas från delägarna. Beslut om fondemission väntas fattas på bolagstämman den 23 maj 2025.

Strömsunds kommuns ekonomienhet har tagit del av informationen kring fondemissionen och har inget att erinra.

Styrelsen för Inlandsbanan har också ställt frågor kring eventuell revidering av ägardirektiv och bolagsordning för bolaget och dess dotterbolag för att samla in synpunkter och förslag inför detta. Svar på dessa frågor redovisas i bilaga.

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen har tagit del av information om fondemission.
2. Frågor om eventuell revidering av ägardirektiv och bolagsordning anses besvarade enligt bilaga.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Kommunledningsförvaltningen, Niclas Liljefjäll

Bilagor

Frågor Inlandsbanan AB

Beslut skickat till

Inlandsbanan AB

Strömsunds
Kommun
Sträejiien tjielte

Tjänsteskrivelse
Kommunstyrelsen

Diarienummer KS.2025.74

Frågor till delägarna inför eventuell revidering av ägardirektiv och bolagsordning för Inlandsbanan AB och dess dotterbolag

Bakgrund

Nu gällande ägardirektiv och bolagsordning för Inlandsbanan AB fastställdes på årsstämman 2020. Sedan dess har mycket hänt både i Sverige och i vår omvärld som på olika sätt påverkar inlandsbanan AB och dess dotterbolag. Det finns därför all anledning att se över både ägardirektiv och bolagsordning så att dessa dels harmonierar med varandra och eventuellt ny lagstiftning, dels stämmer överens med hur delägarna ser på bolagets roll och möjligheter med de förutsättningar som vi ser idag. Bolagsstämman har utsett en beredningsgrupp för ägarfrågor att fungera som "bollplank" till styrelsen inför ägarsamråd, samt att ta fram specifika frågeställningar och samla in synpunkter och förslag på ägardirektiv och bolagsordning inför en revidering, med målet att lägga ett förslag till reviderat ägardirektiv och bolagsordning för delägarna att ta ställning till inför bolagsstämman 2025.

Er kommuns syn på Inlandsbanan

För att "modernisera" ägardirektiv och bolagsordning, och i förlängningen kanske också aktieägaravtalet, är det viktigt att delägarna har en någorlunda samstämmig syn på bolagets roll i infrastruktursystemet och dess betydelse för inlandet och oss ägarkommuner. Ändamålet med bolaget specificeras i bolagsordningens § 3 och uppdraget beskrivs i ägardirektivets punkt 1 "Allmänt".

Frågor:

Stämmer dessa beskrivningar överens med er syn på bolagets roll nu och framåt? Om inte, vilka ändringar och/eller tillägg skulle ni vilja se vad gäller beskrivningen av bolagets ändamål och uppdrag för att bättre spegla er kommuns syn på bolaget och dess verksamhet idag?

Svar: Beskrivningarna stämmer överens med vår syn på bolagets roll nu och framåt.

Specifikt gällande ägarstyrning

I SKRs "Principer för styrning, Kommun- och regionägda bolag", 2020, står följande att läsa om ägarstyrning i kommun- och regionägda bolag:

"Styrelsen ska enligt 6 kap. 9 § kommunallagen utöva en förstärkt uppsiktsplikt över kommun- och regionägda bolag. Uppsiktsplikten är utökad i förhållande till styrelsens allmänna uppsiktsplikt över all kommunal verksamhet enligt 6 kap. 1 § kommunallagen. Styrelsen ska sammanfatta sina iakttagelser i en redogörelse till fullmäktige.I bolag som delägs mellan flera kommuner och/eller regioner bör principerna kunna tillämpas fullt ut. Då behöver ägarna komma överens om sådant som hur styrelsen och lekman/revisorerna ska utses och hur de krav på uppsikt som krävs enligt 6 kap. kommunallagen ska tillgodoses."

Nuvarande ägardirektiv ger dåliga förutsättningar för ägarkommunerna att utöva denna uppsiktsplikt på ett konsekvent sätt. Men det finns alltså en möjlighet att i bolagsordning/ägardirektiv komma överens om hur uppsiktsplikten för samtliga delägare ska kunna underlättas.

I en del samägda kommunala bolag uppdrar man i ägardirektiv och/eller bolagsordning till en av delägarkommunerna att upprätta en så kallad bolagsstyrningsrapport, som sedan tillställs övriga delägare som underlag för utövande av uppsiktsplikten. Det fråntar ju inte respektive ägarkommuns kommunstyrelse ansvaret att utöva sin uppsiktsplikt enligt kommunallagen 6 kapitlet 9 § och vid behov inhämta kompletterande uppgifter, men det minskar behovet av att alla delägare behöver fördjupa sig i bolagets verksamhet på detaljnivå.

Fråga:

Skulle det förstärka och effektivisera er kommuns möjligheter att utöva kommunstyrelsens uppsiktsplikt om man i ägardirektiv/bolagsordning uppdrar till en av delägarkommunerna att upprätta en så kallad bolagsstyrningsrapport för Inlandsbanan AB och dess dotterbolag?

Svar: Ja, det skulle vara bra med en bolagsstyrningsrapport.

Övriga synpunkter/förslag

Juridiskt kunniga kommer att se över behovet av rent formella förändringar, men utöver ovan nämnda frågeställningar finns det säkert en del andra skrivningar i ägardirektivet och bolagsordningen som kan behöva uppdateras och vi är tacksamma för att få in synpunkter och förslag på detta.

Fråga:

Vilka övriga förändringar av ägardirektiv och bolagsordning ser ni som nödvändiga eller önskvärda?

Svar: Vi finner inga övriga nödvändiga förändringar.

2019-12-18

ÄGARDIREKTIV för Inlandsbanan AB med koncern.

Företag: Inlandsbanan AB – 556438–1795

Destination Inlandsbanan AB – 556629-7692

Inlandståget AB – 556781-9320

Bolagen benämns nedan gemensamt ”Koncernen”

Adress: Box 561, 831 27 ÖSTERSUND

Giltighet Fr o m årsstämman dec 2019 och fram till årsstämman 2024

1 Allmänt

Verksamheten i koncernen ska bedrivas på ett sådant sätt att den ger stöd för tillväxtarbetet efter hela Inlandsbanans sträckning.

Koncernen ska följa de regler och förpliktelser som framgår av bolagsordningen, av det med svenska staten träffade avtalet om Inlandsbanan samt av dessa Ägardirektiv. Koncernen skall även följa SERA-direktivet och efterföljande svensk lagstiftning.

Koncernen ska aktivt verka för att:

- Öka transportvolymerna av gods på Inlandsbanan.
- Medverka till att återuppta den reguljära kollektivtrafiken på Inlandsbanan i dialog med trafikhuvudmännen.
- Minimera de miljömässiga konsekvenserna av bolagets aktiviteter.
- Kontinuerligt höja banstandarden.
- Bidra till destinationsutveckling genom att öka persontrafiken på Inlandsbanan hela året med både dag- och nattåg.
- Tvärbanorna öppnas för trafik.
- Hela sträckan fram till Kristinehamn öppnas för spårbunden trafik för att kopplas ihop med det södra transportsystemet.

Koncernen ska aktivt arbeta för att nå den övergripande målbilden ”Inlandsbanan skapar utveckling för ägarna i Inlandet, året runt”.

2 Principer för bolagsstyrning

För koncernen ska i tillämpliga delar gälla de bolagsstyrningsprinciper som framgår av ”Principer för styrning av kommun- och landstingsägda bolag” (2006), sidorna 8–15, och därefter följande uppdateringar. Ägarna har genom aktieägaravtal avtalat om hur dessa principer skall tillämpas i ett delägt bolag som Inlandsbanan (IBAB) AB.

Ägaren påminner om att koncernen är att jämföra med myndighet enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL.

3 Ekonomiska mål

Koncernen ska genom sin verksamhet säkerställa att koncernens mål och vision uppnås. Verksamheten ska generera resultat som innebär att aktiekapitalet hålls intakt. Ägarna ställer inga avkastningskrav men koncernens verksamhet ska präglas av god ekonomisk hushållning och utnyttjande av bolagets resurser på bästa sätt.

4 Placering av bolagets medel

Bolagets medel ska placeras på ett sätt som ger bästa möjliga avkastning med låg risk. Koncernen ska för sin placering av medel inte i något avseende använda andra finansiella instrument än placering i bank med svensk bankkredit och papper utgivna av svenska staten.

5 Verksamhetsrapportering

Årsredovisning

Utöver de lagstadgade krav som gäller koncernens årsredovisningshandlingar, ska koncernen, på förfrågan från ägarna, överlämna preliminärt bokslut till ägarna senast vid utgången av februari månad. En hållbarhetsredovisning ska göras årligen. Definitivt bokslut med revisionsberättelse och lekmannarevisorernas rapport ska lämnas till ägarna senast vid maj månads utgång. Styrelsen ska i samband med väsentliga frågor kalla till ett ägarsamråd. Återrapportering ska ske till ägarna hur bolaget arbetar med ägardirektiven.

6 Ersättning till vd

Den totala ersättningen till koncernens vd/vd-ar ska vara rimlig och väl avvägd. Den ska vara konkurrenskraftig, takbestämd och ändamålsenlig. Ersättningen ska inte vara löneledande i förhållande till branschen och lokaliseringen. Rörlig lön ska inte ges. Ersättningen ska betalas ut till fysisk person.

ÄGARKOMMUNERNA

Mora	Orsa	Ljusdal
Härjedalen	Berg	Östersund
Strömsund	Dorotea	Vilhelmina
Storuman	Sorsele	Arvidsjaur
Arjeplog	Jokkmokk	Gällivare
Kristinehamn	Storfors	Filipstad
Vansbro		

(Organisationsnummer 556438–1795)

BOLAGSORDNING FÖR INLANDSBANAN AKTIEBOLAG

§ 1 Bolagets firma

Bolagets firma är Inlandsbanan (IBAB) Aktiebolag.

§ 2 Styrelsen säte

Styrelsen ska ha sitt säte i Östersund, Jämtlands län.

§ 3 Ändamålet med bolagets verksamhet

Bolaget ska på uppdrag av ägarna utveckla, driva och förvalta Inlandsbanan på sträckorna Mora – Brunflo¹ och Östersund – Gällivare samt anslutande järnvägar enligt det nyttjanderättsavtal som ingåtts mellan svenska staten och Bolaget. Bolaget ska verka för att utveckla inlandets infrastruktur och kontinuerligt höja banstandarden (Inlandsbanan med anslutande banor) för kommunernas och näringslivets behov. Bolaget ska skapa förutsättningar för en miljövänlig, samhällsekonomisk och företagsekonomiskt lönsam trafik.

Bolaget ska aktivt bidra till destinationsutveckling längs Inlandsbanan hela året. Nya marknader till destinationerna ska särskilt beaktas med tillkomsten av nya tåglinjer.

Bolaget ska aktivt verka för att tillskapa möjligheter för kollektiv persontågtrafik på sådana sträckor där möjligheter kan ges som alternativ till annan kollektivtrafiklösning.

Bolaget ska aktivt verka för att tillskapa möjligheter för person- och godstrafik på hela Inlandsbanan, inklusive delen Mora – Kristinehamn samt utöka nyttjanderättsavtalet med svenska staten och driva och förvalta ytterligare anslutande banor, i syfte att möjliggöra större volymer av godstransporter.

Bolagets uppgift är att ha säkerhetstillstånd för infrastrukturförvaltare för Inlandsbanan och anslutande banor, förvalta järnvägsinfrastruktur inklusive mark och byggnader, mot banavgift fördela tåglägen samt tillhandahålla den basservice på och längs banan som järnvägsföretagen behöver, d v s banunderhåll, tågledning, tågplanering, säkerhet och terminaltjänst m.m.

Ansvarig för beslut om tilldelning av tågläge eller om avgifter får inte vara en styrelseledamot i ett järnvägsföretag.

§ 4 Fullmäktiges yttrande m.m.

Bolaget ska bereda sina ägarkommuner möjlighet att yttra sig innan beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt såsom ändring av bolagsordning och aktiekapital, nyemissioner, väsentliga ändringar i nyttjanderättsavtalet mellan Bolaget och svenska staten, strategiska samarbeten eller investeringar av större vikt, fusion av företag och bildande eller avveckling av dotterbolag.

¹ Sträckan Brunflo - Östersund förvaltas av Trafikverket

§ 5 Aktiekapital

Bolagets aktiekapital ska utgöra lägst 2 350 000 kronor och högst 9 400 000 kronor.

§ 6 Aktier

Antalet aktier ska vara lägst 2 350 och högst 9 400.

§ 7 Styrelse

Styrelsens sammansättning; ska bestå av lägst tre och högst elva ordinarie ledamöter exklusive arbetstagarrepresentanter.

Styrelsen utses av ägarkommunerna från tiden från den ordinarie bolagsstämman som följer närmast efter det att val till kommunfullmäktige förrättas, samt vid den ordinarie bolagsstämman som är mitt emellan val till kommunfullmäktige, intill slutet av den ordinarie bolagsstämman som följer efter nästa val till kommunfullmäktige i respektive ägarkommun, eller intill den ordinarie bolagsstämman som är mitt emellan val till kommunfullmäktige.

Ledamot kan väljas på två (2) alternativt fyra (4) år. Ny styrelseledamot kan utses av ägarkommunerna vid en bolagsstämman.

En styrelseledamot i Bolaget får, fr.o.m. ordinarie bolagsstämman 2020, inte vara styrelseledamot i ett järnvägsföretag.

§ 8 Röstning

Vid bolagsstämman får envar röstberättigad rösta för fulla röstetalet av de aktier som denne företräder.

För fattande av beslut på bolagsstämman i fråga rörande ändring av bolagsordningen, ändring av aktiekapitalet eller rörande ansvarsfrihet fordras, utöver vad i lag stadgas, att mer än tre fjärdedelar av aktiekapitalet är representerat vid stämman.

§ 9 Revisor

För granskning av bolagets årsredovisning jämte räkenskaper samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning utses av bolagsstämman en revisor. Revisorns uppdrag gäller till slutet av den ordinarie bolagsstämman enligt 9 kap 7 § 1 st aktiebolagslagen som hålls under det fjärde räkenskapsåret efter revisorsvalet.

§ 10 Lekmannarevisor

För samma mandatperiod som gäller för bolagets styrelse ska ägarkommunerna vid den ordinarie bolagsstämman utse en lekmannarevisor.

§ 11 Bolagsstämma

Kallelse till ordinarie bolagsstämma ska ske genom att skicka brev via post och/eller e-post till aktieägarna tidigast sex veckor och senast två veckor före stämman.

Kallelse till extra bolagsstämma utfärdas tidigast sex veckor och senast fyra veckor före stämman.

Styrelsen ska till bolagsstämma där beslut ska fattas i frågor som anges ovan i § 4 skicka ut information om frågorna och om tiden för bolagsstämman till samtliga ägarkommuner tidigast sexton veckor och senast fjorton veckor före bolagsstämman.

§ 12 Ärenden på ordinarie bolagsstämma

På ordinarie bolagsstämma ska följande ärenden förekomma till behandling.

1. Stämmans öppnande;
2. Val av ordförande vid stämman;
3. Val av protokollförare vid stämman;
4. Upprättande och godkännande av röstlängd;
5. Val av två justerare;
6. Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad
7. Godkännande av dagordningen;
8. Framläggande av årsredovisningen, revisionsberättelsen samt lekmannarevisorernas granskningsrapport;
9. Beslut om
 - a. fastställelse av resultat- och balansräkningen
 - b. dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
 - c. ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och verkställande direktören;
10. Fastställande av arvoden åt stämموالدا styrelseledamöter, revisorn och lekmannarevisorerna;
11. Utseende av personalrepresentanter för fackliga organisationer.
12. Val av revisor i förekommande fall;
13. I förekommande fall val av styrelse och lekmannarevisorer;
14. Antagande av ägardirektiv i förekommande fall;
15. Annat ärende som ankommer på bolagsstämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen;

16. Stämman avslutas.

§ 13 Räkenskapsår

Kalenderåret ska vara bolagets räkenskapsår.

§ 14 Firmateckning

Styrelsen får ej bemyndiga annan än styrelseledamot eller VD att teckna bolagets firma. Sådant bemyndigande får endast avse två personer i förening.

§ 15 Hembud

Har aktie övergått till någon, som ej förut är aktieägare i bolaget eller till tidigare aktieägare, ska aktien ofördröjligen hembjudas aktieägarna till inlösen genom skriftlig anmälan hos bolagets styrelse. Åtkomsten av aktien ska därvid styrkas samt, där aktien övergått genom köp, uppgift lämnas om den betingade köpeskillingen.

När aktie sålunda hembjudits, ska styrelsen genast underrätta bolagets aktieägare med anmodan till den som önskar begagna sig av lösningsrätten, att skriftligen anmäla sig hos styrelsen inom två månader räknat från anmälan hos styrelsen om aktiens övergång.

Anmäler sig flera, ska företrädesrätten dem emellan bestämmas genom lottning, verkställd av Notarius Publicus, dock att, därest samtidigt flera aktier hembjudits, aktierna först, så långt ske kan, ska i förhållande till förutvarande aktieinnehav fördelas bland dem som vill lösa. Aktieägare med minst antal aktier ska givas förtur.

Lösenbeloppet ska i brist på åsämjande bestämmas i den ordning vid tillfället gällande lag om skiljemän stadgar.

Om inte inom stadgad tid någon lösningsberättigad framställer lösningsanspråk eller lösen inte erläggs inom föreskriven tid, äger den som gjort hembudet, att bli registrerad för aktien.

§ 16 Ändring av bolagsordning

Denna bolagsordning får inte ändras utan godkännande av ägarkommunerna.

	tidigare prel beräkning			tidigare prel beräkning			tidigare prel beräkning			beräkning december -24	beräkning december -24	beräkning december -24
Aktieägare	Aktier före fondemission	Ägarandel röster och kapital	Nya aktier fondemission	Aktier efter fondemission	Ägarandel röster och kapital	Nya aktier fondemission 1:2	Aktier efter fondemission	Ägarandel röster och kapital				
Arjeplogs Kommun	50	1,8%	94,00	144	1,9%	100	150	1,9%				
Arvidsjaurs Kommun	180	6,4%	0,00	180	2,3%	0	180	2,2%				
Bergs Kommun	180	6,4%	338,00	518	6,7%	360	540	6,7%				
Dorotea Kommun	120	4,3%	225,00	345	4,5%	240	360	4,5%				
Filipstad Kommun	6	0,2%	11,00	17	0,2%	12	18	0,2%				
Gällivare Kommun	300	10,7%	562,00	862	11,2%	600	900	11,2%				
Härjedalens Kommun	180	6,4%	338,00	518	6,7%	360	540	6,7%				
Jokkmokks Kommun	180	6,4%	338,00	518	6,7%	360	540	6,7%				
Kristinehamn Kommun	4	0,1%	8,00	12	0,2%	8	12	0,1%				
Ljusdals Kommun	60	2,1%	112,00	172	2,2%	120	180	2,2%				
Mora Kommun	300	10,7%	562,00	862	11,2%	600	900	11,2%				
Orsa Kommun	170	6,1%	319,00	489	6,4%	340	510	6,4%				
Sorsele Kommun	120	4,3%	225,00	345	4,5%	240	360	4,5%				
Storfors Kommun	1	0,036%	2,00	3	0,039%	2	3	0,037%				
Storumans Kommun	150	5,4%	281,00	431	5,6%	300	450	5,6%				
Strömsunds Kommun	180	6,4%	338,00	518	6,7%	360	540	6,7%				
Vansbro Kommun	3	0,1%	6,00	9	0,1%	6	9	0,1%				
Vilhelmina Kommun	190	6,8%	356,00	546	7,1%	380	570	7,1%				
Östersunds Kommun	420	15,0%	787,00	1 207	15,7%	840	1260	15,7%				
Total	2794	100,0%	4 902	7 696	100,00%	5228	8 022	100,0%				

Aktieägare	Belopp i Tkr	Belopp i Tkr	Belopp i Tkr	Belopp i Tkr	
	Koncernen 221231 värde exkl tillskott	Låmnade aktieägartillskott	Värde inkl ovillkorade tillskott	Andel i 44 067 287 kr efter ny-utgivna aktier i fondem	Andel i 44 mkr efter ny-utgivna aktier procent
Arjeplogs Kommun	286 328	536 865	823 193	824 544	1,9%
Arvidsjaurs Kommun	1 030 780	0	1 030 780	1 030 680	2,3%
Bergs Kommun	1 030 780	1 932 713	2 963 493	2 966 067	6,7%
Dorotea Kommun	687 187	1 288 475	1 975 662	1 975 469	4,5%
Filipstad Kommun	34 359	64 424	98 783	97 342	0,2%
Gällivare Kommun	1 717 967	3 221 188	4 939 155	4 935 811	11,2%
Härjedalens Kommun	1 030 780	1 932 713	2 963 493	2 966 067	6,7%
Jokkmokks Kommun	1 030 780	1 932 713	2 963 493	2 966 067	6,7%
Kristinehamn Kommun	22 906	42 949	65 855	68 712	0,2%
Ljusdals Kommun	343 593	644 238	987 831	984 872	2,2%
Mora Kommun	1 717 967	3 221 188	4 939 155	4 935 811	11,2%
Orsa Kommun	973 515	1 825 340	2 798 855	2 800 013	6,4%
Sorsele Kommun	687 187	1 288 475	1 975 662	1 975 469	4,5%
Storfors Kommun	5 727	10 737	16 464	17 206	0,039%
Storumans Kommun	858 984	1 610 594	2 469 578	2 467 905	5,6%
Strömsunds Kommun	1 030 780	1 932 713	2 963 493	2 966 067	6,7%
Vansbro Kommun	17 180	32 212	49 392	51 505	0,1%
Vilhelmina Kommun	1 088 046	2 040 086	3 128 132	3 126 395	7,1%
Östersunds Kommun	2 405 154	4 509 664	6 914 818	6 911 281	15,7%
Total	16 000 000	28 067 287	44 067 287	44 067 287	100,00%

Aktiekapital	
Registrerat	2 794 000 kr
Fondemission	5 228 000 kr
	8 022 000 kr

INFORMATION FRÅN STYRELSEN I INLANDSBANAN (IBAB) AKTIEBOLAG TILL

SAMTLIGA AKTIEÄGARE I INLANDSBANAN (IBAB) AB INFÖR ÅRSSTÄMMAN den 23 maj 2025

På Inlandsbanan (IBAB) ABs årsstämma 2025 avses att utöver stadgeenliga frågor behandla styrelsens förslag till beslut att genomföra en riktad fondemission med utgivande av nya aktier till 18, av bolagets totalt 19, aktieägare.

För årsstämmans giltiga beslut i enlighet med styrelsens förslag krävs att samtliga 19 aktieägare röstar för att genomföra den riktade fondemissionen.

Årsstämman föreslår att rösta för en riktad fondemission om 5 228 000 kronor och utgivande av totalt 5 228 stycken aktier till de 18 aktieägare som har lämnat ovillkorade aktieägartillskott om sammanlagt 28 067 287 kronor. Varje gammal aktie som de 18 aktieägarna äger ger rätt till två nya aktier.

Efter Bolagsverkets registrering av fondemissionen kommer bolagets aktiekapital att uppgå till 8 022 000 kronor och antalet utgivna aktier kommer att uppgå till 8 022 stycken.

Idag registrerat aktiekapital 2 794 000 kr + fondemission 5 228 000 kr = 8 022 000 kronor.
Idag registrerat antal aktier 2 794 st + fondemission 5 228 st = 8 022 stycken

Se bilagda skiss över ägande i IBAB före och efter nyemission, bilaga 1.

- **Samtliga aktieägare erinras om möjligheten att yttra sig enligt bolagsordningens 4 § "Fullmättiges yttrande m.m. Yttranden emotses vara IBAB tillhanda senast den 15 mars 2025.**
 1. Yttranden postas till adress Inlandsbanan AB, Christina Westman, Box 561, 831 27 Östersund eller mejlas till christina.westman@inlandsbanan.se
- **Samtliga aktieägare ombeds att säkerställa sin respektive kommuns formalia för att aktieägarens representant på Inlandsbanan (IBAB) ABs årsstämma 2025 visar upp behörighetshandlingar för att rösta och underteckna bolagsstämmoprotokoll, notera särskilt att styrelsen föreslår stämman att rösta för beslut enligt:**
 1. Att på IBABs årsstämma rösta för beslut om en riktad fondemission med utgivande av 5 228 stycken aktier till en kurs om 1 000 kr per styck, total ökning av aktiekapitalet med 5 228 000 kronor. Aktiekapitalet uppgår, efter Bolagsverkets registrering av fondemissionen, till 8 022 000 kronor och antalet utgivna aktier är 8 022 stycken.
 2. Det belopp som aktiekapitalet ska öka med ska tillföras aktiekapitalet från bolagets fria egna kapital.
 3. 18 av bolagets totalt 19 aktieägare ges rätt till de nya aktierna. Varje gammal aktie som de 18 aktieägarna äger ger rätt till två nya aktier.

4. De nya aktierna ges rätt till utdelning från och med det räkenskapsår som fondemissionen registreras av Bolagsverket.
5. Aktiepriset 1 000 kr per aktie motsvarar aktiernas kvotvärde.
6. De nya aktierna omfattas av bolagsordningens hembudsförbehåll.
7. Rätt att erhålla de nya aktierna har:

	<u>Antal nya aktier</u>
• Arjeplogs kommun	100
• Bergs kommun	360
• Dorotea kommun	240
• Filipstad kommun	12
• Gällivare kommun	600
• Härjedalens kommun	360
• Jokkmokks kommun	360
• Kristinehamns kommun	8
• Ljusdals kommun	120
• Mora kommun	600
• Orsa kommun	340
• Sorsele kommun	240
• Storfors kommun	2
• Storumans kommun	300
• Strömsunds kommun	360
• Vansbro kommun	6
• Vilhelmina kommun	380
• Östersunds kommun	840

Obs! Arvidsjaur kommun har inte rätt att erhålla nya aktier.

//

Styrelsen

Diarienummer KS.2025.74

§ 38 Inlandsbanan AB - Synpunkter på föreslagen fondemission samt eventuell revidering av ägardirektiven

Styrelsen för Inlandsbanan AB har lämnat information om kommande förslag om fondemission i Inlandsbanan. Fondemissionen innebär en ökning av totalt antal registrerat aktiekapital från 2 794 000 kronor till 8 022 000 kronor, en ökning med 5 228 000 kronor. Antalet registrerade aktier ökar från 2 794 stycken till 8 022 stycken, en ökning med 5 228 stycken aktier. Strömsunds kommun äger idag 6,4 procent av aktierna, det vill säga 180 stycken. Efter fondemissionen skulle Strömsunds kommun äga ytterligare 360 aktier, totalt 540 aktier, vilket motsvarar en ägarandel på 6,7 procent. Kursen för en aktie är 1 000 kronor. Det belopp som aktiekapitalet ska öka med ska tillföras aktiekapitalet från bolagets fria egna kapital. Inga ytterligare medel ska alltså tillskjutas från delägarna. Beslut om fondemission väntas fattas på bolagsstämman den 23 maj 2025.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse - Fondemission samt eventuell revidering av ägardirektiv och bolagsordning för Inlandsbanan AB

Meddelande om föreslagen Fondemission Ägardirektiv Inlandsbanan AB

Skrivelse information till aktieägare om fondemission inför årsstämma

Fondemission Ägardirektiv Inlandsbanan AB

Frågor till delägare inför ev revidering av ägardirektiv och bolagsordning Ägardirektiv Inlandsbanan AB

Bolagsordning för Inlandsbanan AB 2024

Bilaga - Frågor till delägarna inför en eventuell revidering av ägardirektiv och bolagsordning för Inlandsbanan AB och dess dotterbolag

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet besluta att ta del av informationen.

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet tar del av informationen.

den 4 februari 2025

Beslutet skickas till

Inlandsbanan AB, Lennart Solberg

Diarienummer KS.2025.72

Förslag till organisationsförändring angående rekrytering av vikarier - Bemanningen

Förslag till förändring

Med anledning av budget 2025 avser barn- kultur och utbildningsförvaltningen och vård- och socialförvaltningen att överta bemanningens verksamhet. Detta innebär att bemanningen till stora delar kan avvecklas.

Beskrivning av ärendet

Bemanningen har sedan 2014 haft uppdraget att samordna vikarieanskaffning för de personaltäta verksamheterna. Detta har främst omfattat äldreomsorg, stöd och service samt förskoleverksamheten. Avsikten var att främja vikariers möjlighet till heltid och minska arbetsbelastning för chefer. Bemanningens verksamhet har finansierats genom budgeterade två heltidstjänster inom kommunledningsförvaltningen. Ytterligare tre heltidstjänster har finansierats av de egna verksamheterna. Två heltidstjänster inom vård- och socialförvaltningen och en heltidstjänst inom barn-, kultur och utbildningsförvaltningen. Barn-, kultur och utbildningsförvaltningen samt vård- och socialförvaltningen har för avsikt att utföra arbetet inom befintliga resurser. Detta innebär att bemanningen som enhet kommer att avvecklas. Identifiering av arbetsuppgifter och planering för överlämnande har startats.

I bemanningsenheten ingår budgeterade tjänster som arbetat med rekrytering. Strömsunds kommun behöver fortsatt gemensam rekrytering av nya medarbetare, förbättra rekryteringsrutiner, förbättra kravmodeller vid rekrytering och stödja chefer vid rekrytering samt stärka upp HR funktionen. Behovet av förbättrat stöd har tydligt påtalats från förvaltningschefer.

Förslag till beslut

1. Bemanningens verksamhet avvecklas för att inrymmas inom befintlig verksamhet inom barn-, kultur- och utbildningsförvaltningen och vård- och socialförvaltningen från och med 1 april 2025.
2. Befintlig budget behålls inom kommunledningsförvaltningen.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Kommunledningsförvaltningen, Ingela Sonidsson

Beslut skickas till

Kommunledningsförvaltningen, Ingela Sonidsson

Vård- och socialförvaltningen, Pernilla Johansson

Barn-, kultur och utbildningsförvaltningen, Tomas Sjövall

Diarienummer KS.2025.72

§ 25 Förslag till organisationsförändring - Bemanningen

Bemanningen har sedan 2014 haft uppdraget att samordna vikarieanskaffning för de personaltäta verksamheterna. Detta har främst omfattat äldreomsorg, stöd och service samt förskoleverksamheten. Avsikten var att främja vikariers möjlighet till heltid och minska arbetsbelastning för chefer. Bemanningens verksamhet har finansierat genom budgeterade två heltidstjänster inom kommunledningsförvaltningen. Ytterligare tre heltidstjänster har finansierats av de egna verksamheterna. Två heltidstjänster inom vård- och socialförvaltningen samt en heltidstjänst inom barn-, kultur och utbildningsförvaltningen. Vård- och socialförvaltningen och barn-, kultur- och utbildningsförvaltningen har för avsikt att utföra arbetet inom befintliga resurser. Detta innebär att bemanningen som enhet kommer att avvecklas. Identifiering av arbetsuppgifter och planering för överlämnande har startats.

I bemanningsenheten ingår budgeterade tjänster som arbetat med rekrytering. Strömsunds kommun behöver fortsatt gemensam rekrytering av nya medarbetare, förbättra rekryteringsrutiner, förbättra kravmodeller vid rekrytering och stödja chefer vid rekrytering samt stärka upp HR funktionen. Behovet av förbättrat stöd har tydligt påtalats från förvaltningschefer.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse - Förslag till organisationsförändring - Bemanningen

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet att besluta enligt upprättat förslag.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Anta upprättat förslag.

Diarienummer KS.2025.99

Projektansökan Europeiska socialfonden – unga till arbete 2

Sammanfattning

Resurscentrum önskar ansöka om medel från Europeiska socialfonden (ESF) för att genomföra ett 3-årigt projekt med syfte att fortsatt utveckla arbetet med unga som är i behov av stöd för att komma tillbaka till studier, börja studera eller komma ut i arbete eller praktik.

Beskrivning av ärendet

Forskning visar att tidiga insatser för att minska och motverka utmaningarna kan vara mindre resurskrävande jämfört med insatser när problemen redan uppstått och blivit större. Det är också viktigt att insatserna är baserade på kunskap och erfarenhet.

Det är mycket vanligt med psykisk ohälsa i målgruppen, vilket är en bidragande grund till att en ungdom hoppar av skolan. Brist på förmågor och bristande uthållighet leder till att ungdomen inte klarar av att slutföra sin utbildning, då krav upplevs som alldeles för stora.

Insatser för målgruppen är i de allra flesta fall ingen "quick fix". Det behövs insatser som pågår under längre tid och att vuxenstöd finns kvar även efter att studier, praktik eller arbete inletts.

I målgruppen finns ungdomar med och utan diagnos. Ibland är det gamla utredningar och i vissa fall är det vårdnadshavare som inte anser att barnet är i behov av utredning vilket försvårar att rätt insatser och stöd erbjuds ungdomen. Många saknar även vuxenstöd och kommer från dysfunktionella familjeförhållanden. En del av dessa ungdomar har fått med sig en förvanskad samhällsbild som säger att det till exempel inte lönar sig att ha en utbildning. Detta krockar med de krav och förväntningar som arbetsgivare har för att anställa.

Resurscentrum arbetar i dagsläget med ungdomar 16-24 år, i samverkan med gymnasieskolan, genom ESF-projektet Unga till arbete och studier

(UTA). Projektet är mycket framgångsrikt och i dag finns ett 60-tal ungdomar inskrivna i projektet. Många har vittnat om behovet att kunna erbjuda även unga i högstadieålder stöd genom verksamheten. Därför kommer vi att i samverkan med grundskolan agera verktyg för grundskolans arbete med elever med hög frånvaro eller "hemmasittare".

Projekt mål, aktiviteter och indikatorer formuleras i ansökan.

Projektperiod

1 oktober 2025 till och med 30 september 2028.

Total budget

Cirka 12 000 000 kronor

Kommunal medfinansiering

En heltidstjänst vid resurscentrum (RC). Ytterligare medfinansieras projektet genom del av tjänst vid gymnasieskolan och grundskolan. Ingen kontant medfinansiering.

Förslag till beslut

Resurscentrum föreslår kommunstyrelsen att bevilja Framtids- och utvecklingsförvaltningen möjlighet att under mars 2025 ansöka om medel från ESF samt genomföra projektet om medel beviljas.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Framtids- och utvecklingsförvaltningen, Elisabeth Lindholm

Beslut skickas till

Framtids- och utvecklingsförvaltningen, Anna Backman-Wikström

Framtids- och utvecklingsförvaltningen, Elisabeth Lindholm

Barn-, kultur- och utbildningsförvaltningen, Tomas Sjövall

Diarienummer KS.2025.64

Fiberutbyggnad 2025

Sammanfattning

Utbyggnad av digital infrastruktur är en viktig insats för kommunens utveckling och en förutsättning för att medborgare och företag ska kunna ta del av det digitala samhället.

Kommunens investeringsbudget för bredband år 2025 är 2 miljoner kronor. Förslaget är att årets investeringsbudget används till efteranslutningar och förtätningar i redan utbyggda områden. Kommunfullmäktige har delegerat till kommunstyrelsen att fatta beslut om hur medel inom investeringsbudget för bredband ska nyttjas.

I december 2024 beviljades kommunen 8,6 miljoner kronor i bredbandsstöd från Post- och telestyrelsen (PTS). 3,25 % av beviljat bidrag betalas ut i förskott, resterande del betalas ut enligt fastställd utbetalningsplan. Projektiden är 2025 till 2027. Beredning sker 2025 och byggnation planeras ske under 2026 och 2027. Beviljade områden är:

- Rossön norra: PTS nät 5.356.405 kronor. Beräknad investering i accessnät 620.000 kronor (varav 492.000 kronor inom arrende och 128.000 kronor utanför arrende).
- Grenås: PTS nät 3.311.685 kronor. Beräknad investering i accessnät 565.000 kronor (varav 445.000 kronor inom arrende och 120.000 kronor utanför arrende).

Beredning av beviljade PTS-områden kan finansieras av beviljade bidrag. Förslag att kommunstyrelsen fattar ett inriktningsbeslut gällande kommunens finansieringskostnad för de två accessnäten, att de inarbetas i 2027 års investeringsbudget respektive 2027 års driftsbudget för bredband.

Förslag till beslut i kommunstyrelsen

1. Ge Servanet AB i uppdrag att bygga efteranslutningar i redan utbyggda områden, 2 miljoner kronor, finansieras från 2025 års investeringsbudget för bredband.
2. Ge Servanet AB i uppdrag att bereda och genomföra utbyggnad av PTS nät och accessnät i Rossön norra och Grenås enligt beviljade

ansökningar om PTS Bredbandsstöd. Beräknad beredningskostnad 2025 täcks av beviljat bidrag. Inriktningen är att inarbeta kommunens finansieringskostnad för de två accessnäten, totalt cirka 1.185.000 kronor, varav cirka 937.000 kronor från investeringsbudget och cirka 248.000 kronor från driftsbudget, år 2027.

Beskrivning av ärendet

Fortsatt utbyggnad av digital infrastruktur är en viktig insats för kommunens utveckling och en förutsättning för att medborgare och företag ska kunna ta del av det digitala samhället.

Kommunen äger ett eget stadsnät som började byggas 2015. Fortsatt utveckling av stadsnätet kan ske i den takt som det finns investeringsutrymme. Kommunens bredbandsstrategi sträcker sig till år 2025 och följer de nationella målen om ett helt uppkopplat Sverige.

- 98 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 1 Gbit/s
- 99,9 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 100 Mbit/s
- 100 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 30 Mbit/s

Enligt bredbandsstatistik från Post- och telestyrelsens (PTS) senaste mätning, hösten 2023, har 87 procent av hushållen i Strömsunds kommun tillgång till 1 Gbit/s i sin absoluta närhet vilket kan jämföras med riksnittet år 2023 som låg på 99%. Strömsund var också den kommun i länet där utbyggnaden under 2023 var allra störst, här ökade tillgången till bredband med 15,9% jämfört med 2022.

Den största utmaningen för Strömsund kommun är att sprida nätet till hushåll och företag på landsbygden. I 2024 års ansökningsomgång av PTS bredbandsstöd har två aktörer beviljats drygt 30 miljoner kronor i bidrag för fiberutbyggnad på landsbygden, varav 8,6 miljoner kronor av dessa har beviljats till kommunens utbyggnad.

Under 2024 har kommunen via Servanet genomfört efteranslutningar av hushåll och företag i utbyggda områden, fiberanslutning av master har påbörjats (kommunfullmäktige § 9, 2024) och det har pågått beredning av de PTS områden som kommunen beviljades 2023 med planerad byggnation 2025 och 2026 (kommunstyrelsen §33, 2024).

Investeringsbudget för bredband 2025

Kommunens investeringsbudget för bredband år 2025 är 2 miljoner kronor. Årets investeringsbudget föreslås används till byggnation av efteranslutningar och förtätningar i redan utbyggda områden.

Kommunens beviljade PTS-områden 2024

Kommunen har beviljats 8,6 miljoner kronor i 2024 års ansökningsomgång för utbyggnad av fibernät i två nya områden enligt bifogade beslut och kartor. Projektiden pågår 2025 - 2027. Planerad tidsplan är beredning 2025 med byggnation 2026 och 2027.

- Rossön norra: PTS nät 5.356.405 kronor. Beräknad investering i accessnät 620.000 kronor (varav 492.000 kronor inom arrende och 128.000 kronor utanför arrende).
- Grenås: PTS nät 3.311.685 kronor. Beräknad investering i accessnät 565.000 kronor (varav 445.000 kronor inom arrende och 120.000 kronor utanför arrende).

Finansiering under projektiden 2025 – 2027

2025: Beredningskostnad, täcks av bidrag.

2026: Byggstart, täcks av bidrag.

2027: Utbyggnad, egen insats cirka 1,2 miljoner kronor med del av investering utanför arrende. Förslag på inriktningsbeslut gällande kommunens finansieringskostnad.

Investeringsbudget för bredband 2026 och 2027

Egen finansiering av accessnäten för beviljade PTS-projekt 2023 föreslås inarbetas i investeringsbudget år 2026 samt att kommunstyrelsen fattar ett inriktningsbeslut för PTS-projekt 2024 gällande budget 2027.

Driftsbudget för bredband 2026 och 2027

Kommunen har en driftsbudget för bredband med nettokostnadsram på noll kronor som består av arrendeintäkter, ränta, avskrivningskostnader och en budget för interna bidrag. Del av investeringen som hamnar utanför arrende kan finansieras från driftsbudget för bredband 2026 och 2027.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Kommunledningsförvaltningen, Ann-Louise Hansson, Bredbandssamordnare

Kommunledningsförvaltningen, Veronica Hjorter Stenklyft, Ekonomistrateg

Bilagor

Beslut PTS Rossön norra

Rossön norra karta översikt

Beslut PTS Grenås

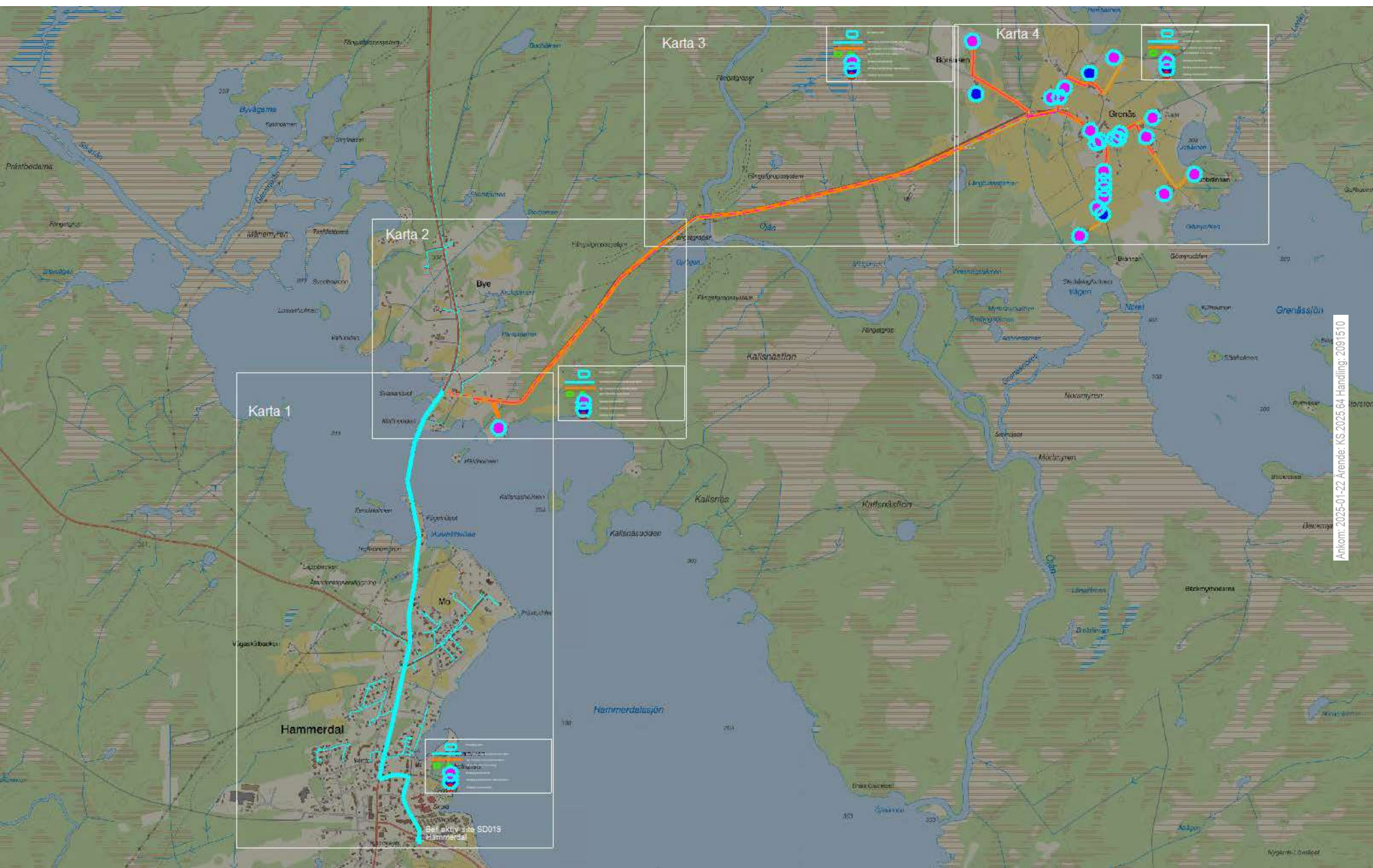
Grenås karta översikt

Beslut skickat till

Ann-Louise Hansson, Kommunledningsförvaltningen

Veronica Hjorter Stenklyft, Kommunledningsförvaltningen

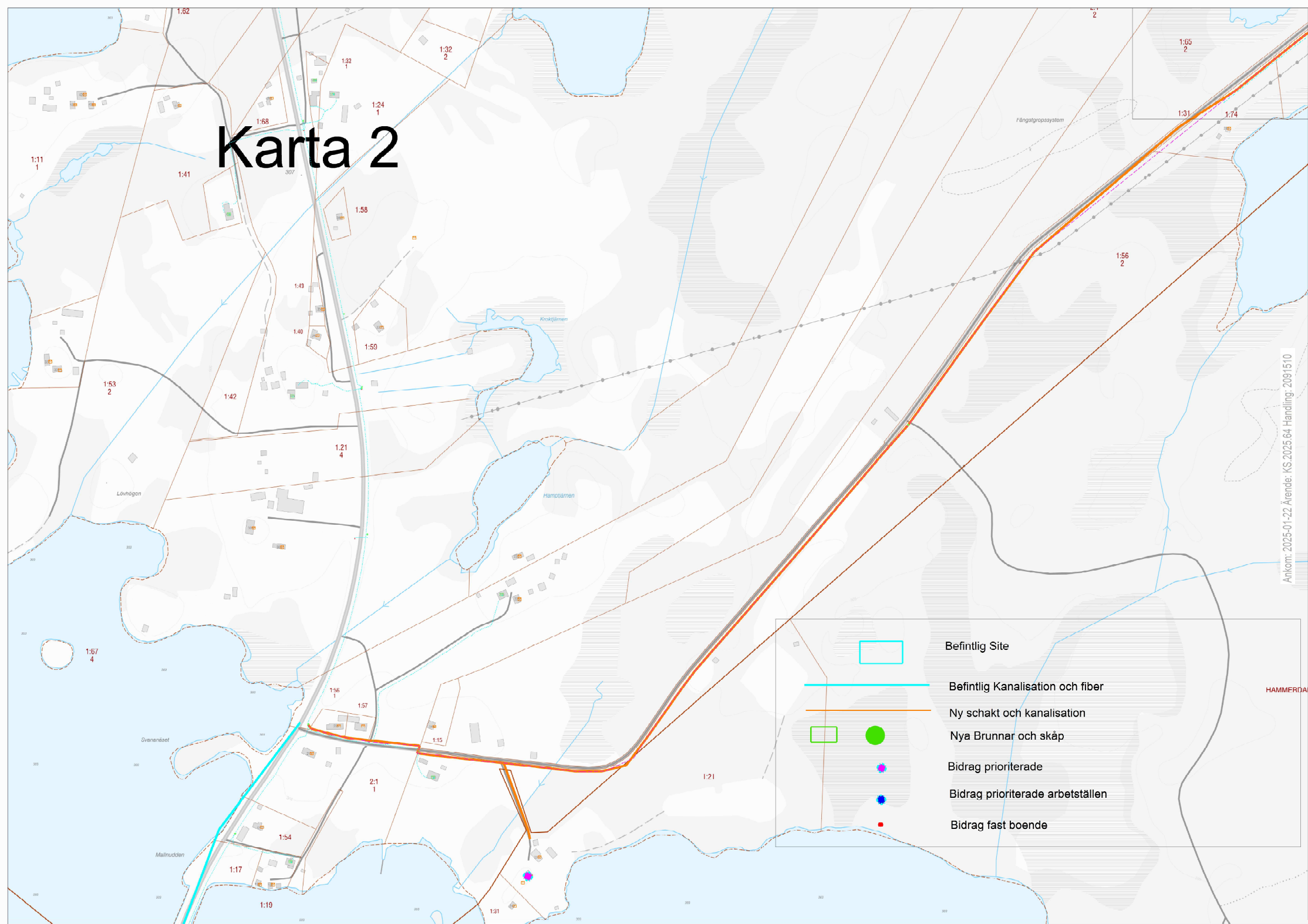
Tomas Isaksson, Servanet AB

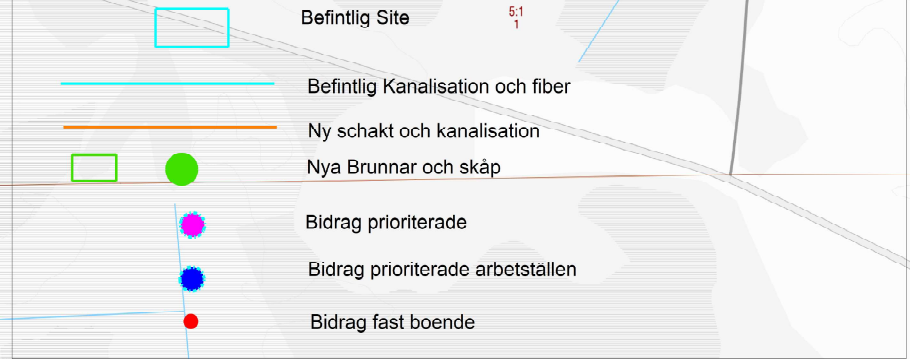
Karta 1

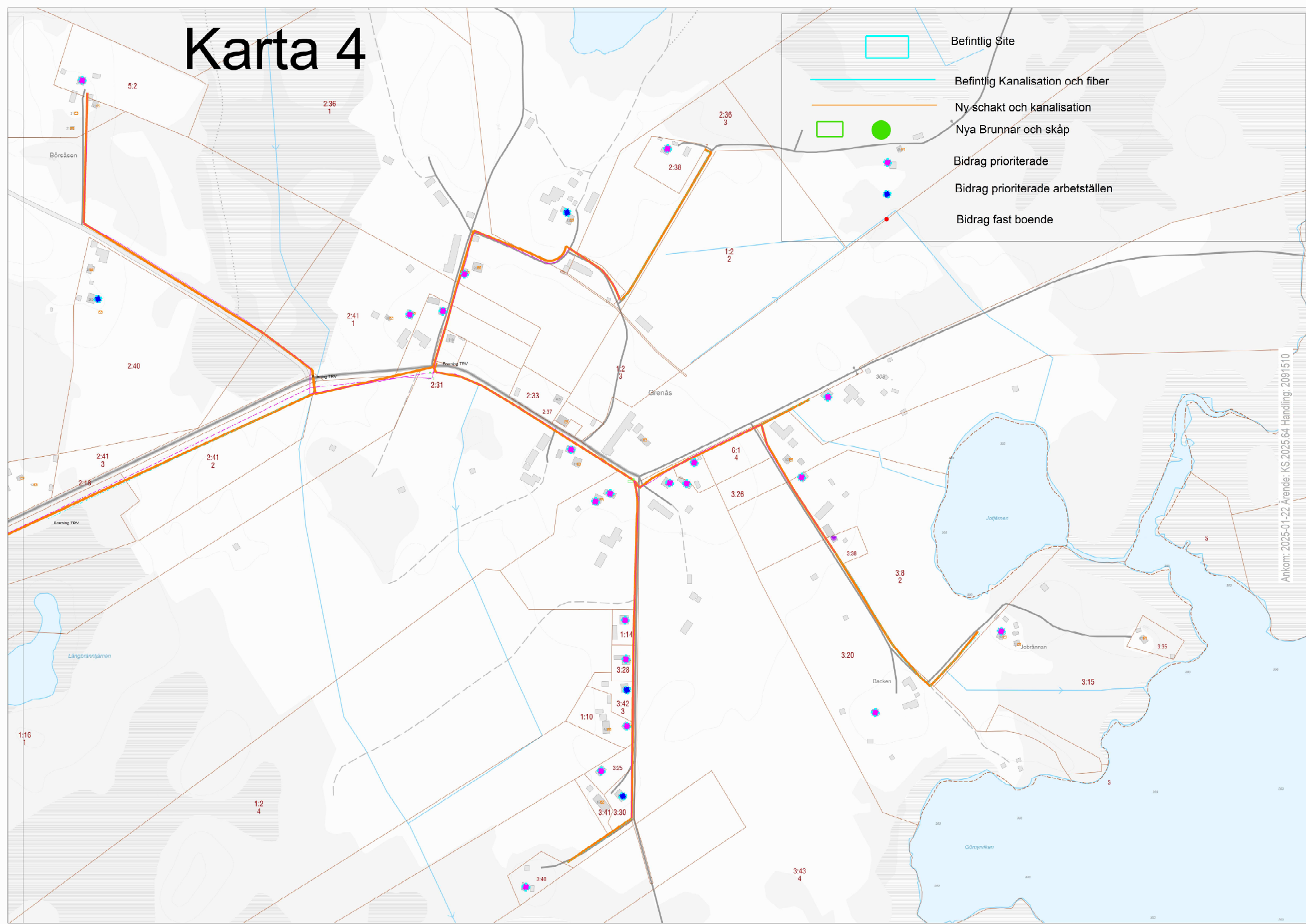
Karta 2

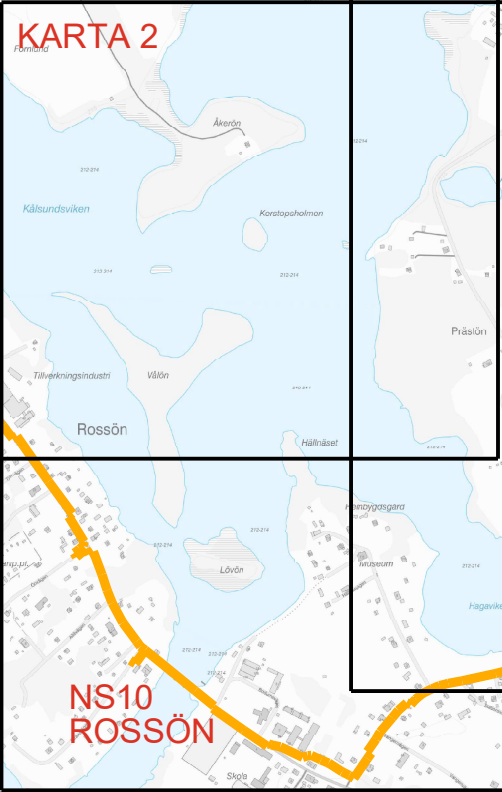
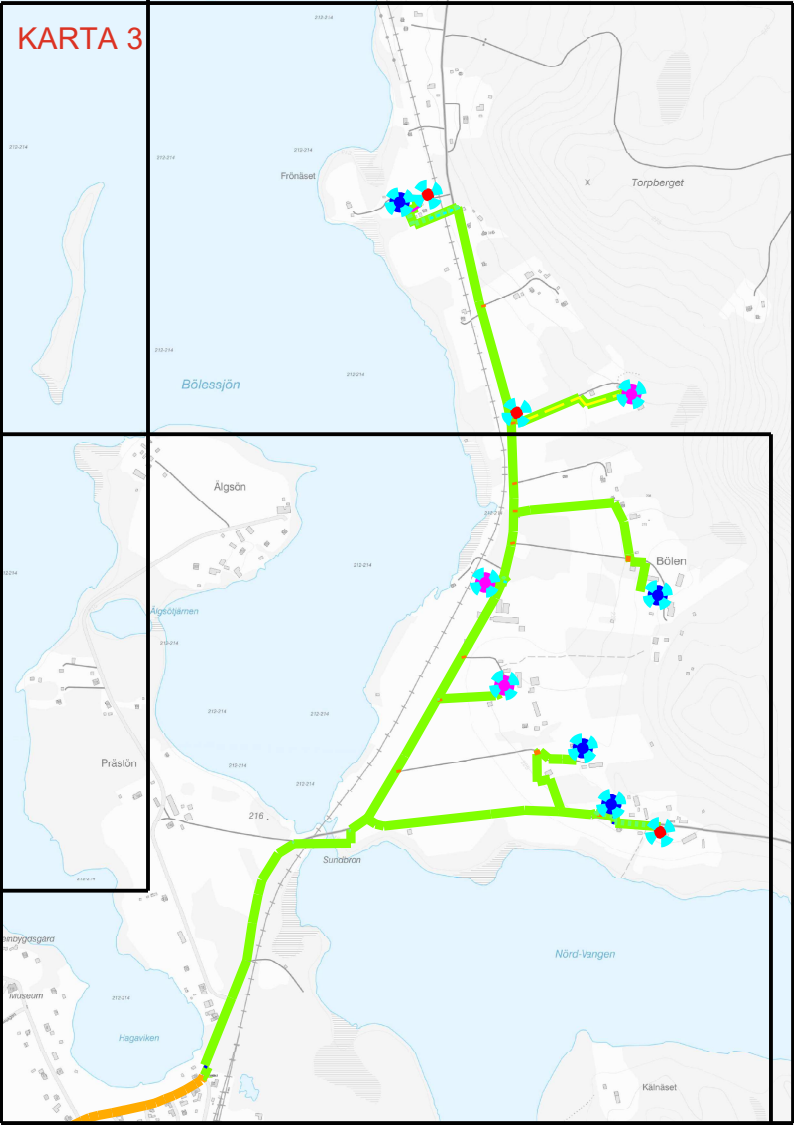
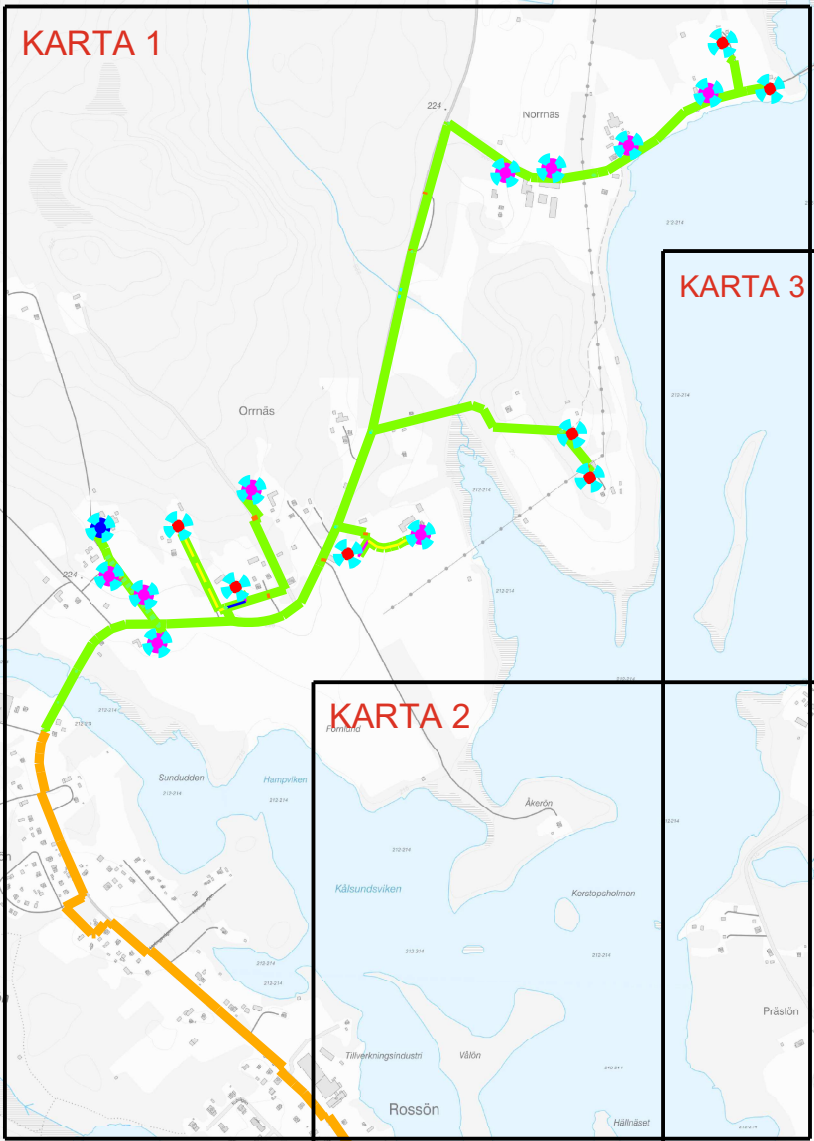

Karta 3

Karta 4

Vår referens: 24-10707

Underrättelse om beslut om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur

Sökande

Servanet AB, organisationsnummer 556765-9296

Saken

Tilldelning av stöd, i 2024 års utlysning enligt förordningen (2020:266) om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur.

Post- och telestyrelsens avgörande

Post- och telestyrelsen (PTS) har 2024-11-20 beviljat Servanet ABs ansökan om statligt stöd. Det gäller utbyggnadsprojekt 2024 - 556765-9296 - Grenås (Strömsund) i utlysningsområde Norrland och vi har tilldelat Servanet AB 3 311 685 kronor enligt den här utbetalningsplanen:

1. 3,25 % av totalt beviljat stöd för projektet, **107 630 kronor**.
Utbetalningen sker i samband med att PTS beslutar att bevilja utbyggnadsprojektet stöd, senast den 31 december 2024.
2. 20,37 % av totalt beviljat stöd för projektet, **674 590 kronor**.
Utbetalningen sker senast den 31 december 2025.
3. 35,64 % av totalt beviljat stöd för projektet, **1 180 285 kronor**.
Utbetalningen sker senast den 31 december 2026.
4. 25,46 % av totalt beviljat stöd för projektet, **843 155 kronor**.
Utbetalningen sker senast den 31 december 2027.
5. 15,28 % av totalt beviljat stöd för projektet, **506 025 kronor**.
Utbetalningen sker senast den 31 december 2028.

De här villkoren gäller i och med detta beslut.

Utbyggnad ska ske

- fram till avlämningspunkt för de 26 byggnader som listas i bilaga 1, varav 25 är prioriterade och 26 inrymmer minst ett hushåll eller arbetsställe, samt
- med den teknik som angetts i ansökan.

Servanet AB ska följa villkoren som finns i denna underrättelse samt *PTS villkor för beviljat bredbandsstöd 2024*, bilaga 2.

Vi betalar ut beviljat bredbandsstöd enligt den utbetalningsplan som specificeras ovan. Villkoren som gäller för utbetalning av stöd finns i § 1 samt § 33-37 i *PTS villkor för beviljat bredbandsstöd 2024*, bilaga 2.

Stödet finansieras med medel från faciliteten för återhämtning och resiliens enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (Recovery and Resilience Facility, RRF). Servanet AB ska enligt det åtagande som ni har lämnat vid ansökan om stöd, följa det som anges i § 48 i *PTS villkor för beviljat bredbandsstöd 2024*, bilaga 2, avseende EU-finansiering.

Skäl

Ansökan

Servanet AB har i 2024 års utlysning av bredbandsstöd ansökt om stöd för utbyggnadsprojekt 2024 - 556765-9296 - Grenås (Strömsund) i utlysningsområde Norrland. Om ansökan har justerats framgår det av de kompletteringar som ni har lämnat in. Ansökan och samtliga eventuella kompletteringar finns hos PTS i ärende med diarienummer 24-10707.

Bakgrund och bestämmelser

PTS tilldelar statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur enligt bestämmelserna i förordningen (2020:266) om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur (stödförordningen). Av stödförordningen framgår att stöd får lämnas i enlighet med kapitel I och artikel 52 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014. Där

förklaras vissa kategorier av stöd vara förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget¹.

Stödet delas ut i syfte att öka tillgången till bredband med god prestanda. Stöd ges för utbyggnad av fasta bredbandsnät för att ansluta hushåll och verksamheter i områden där det inte finns något nät med en nedladdningshastighet på minst 100 Mbit/s under befintliga högtrafikförhållanden (tröskelhastighet). Det ska inte heller finnas någon trovärdig plan för utbyggnad inom den relevanta tidshorisonten. För årets utlysning löper den relevanta tidshorisonten t.o.m. 2027-12-31.

Stödet tilldelas genom en konkurrensutsatt urvalsprocess. PTS har i underlaget för utlysningen² förklarat hur tilldelningen går till och talat om vilka villkor som kommer att gälla för stödet. PTS har även förklarat vilka krav som ställts på den stödsökande och det stödbeviljade projektet.

PTS bedömning

PTS bedömer att Servanet ABs ansökan om stöd och utbyggnadsprojekt 2024 - 556765-9296 - Grenås (Strömsund) uppfyller alla formella krav som framgår av underlaget för utlysningen och att förutsättningarna för att lämna stöd enligt stödförordningen är uppfyllda. PTS bedömer att utbyggnadsprojekt 2024 - 556765-9296 - Grenås (Strömsund) bidrar till att öka tillgången till bredband med god prestanda. PTS bedömer slutligen att Servanet AB har förmåga att genomföra utbyggnadsprojekt 2024 - 556765-9296 - Grenås (Strömsund), att ansökan är baserad på rimliga antaganden, samt att stödmottagaren kan genomföra utbyggnadsprojektet utan onödigt dröjsmål.

Utbyggnadsprojekt 2024 - 556765-9296 - Grenås (Strömsund) har i konkurrens med övriga projekt i Norrland placerat sig tillräckligt högt i rangordningen för att tilldelas stöd.

Sammantaget bedömer PTS att Servanet ABs ansökan om statligt stöd för utbyggnadsprojekt 2024 - 556765-9296 - Grenås (Strömsund) ska beviljas.

Övriga upplysningar

RRF-finansiering

Som framgår ovan finansieras stödet med medel från RRF. Stödmottagaren måste därför säkerställa att det syns att finansieringen kommer från EU. Det går att läsa mer i avsnitt 5.6 i

¹ Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

² Diarienummer 24-321 aktbilagorna 474-478, samt publicerade Frågor och svar.

*Anvisningar och förutsättningar för PTS bredbandsstöd 2024. Riktlinjer för vad ett korrekt och tydligt sätt innebär finns att läsa i EU:s vägledning *Användning av EU:s emblem i samband med EU-program 2021-2027* som finns att hämta på www.commission.europa.eu.*

Utbetalning av stödet

Från och med 2024 betalar PTS ut bredbandsstödet i omgångar enligt en utbetalningsplan som är likadan för alla projekt som fått bredbandsstöd. PTS betalar ut pengar cirka en gång per år.

Stödet betalas ut till det bank- eller plusgirokonto stödmottagaren angett i ansökan.

Observera att om stödmottagaren inte följer villkoren för stödet eller beslutet om stöd kan PTS besluta att stödet helt eller delvis inte ska betalas ut och att redan utbetalt stöd helt eller delvis ska återkrävas.

Information om överklagande

Beslutet om tilldelning får enligt 21 § stödförordningen inte överklagas.

Beslutet har fattats av Divisionschef Björn Blondell vid föredragning 2024-11-20.

Bilagor:

1. Lista med byggnader som ingår i utbyggnadsprojektet 2024 - 556765-9296 - Grenås (Strömsund)
2. PTS villkor för beviljat bredbandsstöd 2024

Vår referens: 24-10707

Underrättelse om beslut om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur

Sökande

Servanet AB, organisationsnummer 556765-9296

Saken

Tilldelning av stöd, i 2024 års utlysning enligt förordningen (2020:266) om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur.

Post- och telestyrelsens avgörande

Post- och telestyrelsen (PTS) har 2024-11-20 beviljat Servanet ABs ansökan om statligt stöd. Det gäller utbyggnadsprojekt 2024 - 556765-9296 - Rossön delområden norra (Strömsund) i utlysningsområde Norrland och vi har tilldelat Servanet AB 5 356 405 kronor enligt den här utbetalningsplanen:

1. 3,25 % av totalt beviljat stöd för projektet, **174 083 kronor**.
Utbetalningen sker i samband med att PTS beslutar att bevilja utbyggnadsprojektet stöd, senast den 31 december 2024.
2. 20,37 % av totalt beviljat stöd för projektet, **1 091 100 kronor**.
Utbetalningen sker senast den 31 december 2025.
3. 35,64 % av totalt beviljat stöd för projektet, **1 909 023 kronor**.
Utbetalningen sker senast den 31 december 2026.
4. 25,46 % av totalt beviljat stöd för projektet, **1 363 741 kronor**.
Utbetalningen sker senast den 31 december 2027.
5. 15,28 % av totalt beviljat stöd för projektet, **818 459 kronor**.

Utbetalningen sker senast den 31 december 2028.

De här villkoren gäller i och med detta beslut.

Utbyggnad ska ske

- fram till avlämningspunkt för de 27 byggnader som listas i bilaga 1, varav 27 är prioriterade och 27 inrymmer minst ett hushåll eller arbetsställe, samt

- med den teknik som angetts i ansökan.

Servanet AB ska följa villkoren som finns i denna underrättelse samt *PTS villkor för beviljat bredbandsstöd 2024*, bilaga 2.

Vi betalar ut beviljat bredbandsstöd enligt den utbetalningsplan som specificeras ovan.

Villkoren som gäller för utbetalning av stöd finns i § 1 samt § 33-37 i *PTS villkor för beviljat bredbandsstöd 2024*, bilaga 2.

Stödet finansieras med medel från faciliteten för återhämtning och resiliens enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (Recovery and Resilience Facility, RRF). Servanet AB ska enligt det åtagande som ni har lämnat vid ansökan om stöd, följa det som anges i § 48 i *PTS villkor för beviljat bredbandsstöd 2024*, bilaga 2, avseende EU-finansiering.

Skäl

Ansökan

Servanet AB har i 2024 års utlysning av bredbandsstöd ansökt om stöd för utbyggnadsprojekt 2024 - 556765-9296 - Rossön delområden norra (Strömsund) i utlysningsområde Norrland. Om ansökan har justerats framgår det av de kompletteringar som ni har lämnat in. Ansökan och samtliga eventuella kompletteringar finns hos PTS i ärende med diarienummer 24-10707.

Bakgrund och bestämmelser

PTS tilldelar statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur enligt bestämmelserna i förordningen (2020:266) om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur (stödförordningen). Av stödförordningen framgår att stöd får lämnas i enlighet med kapitel I och artikel 52 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014. Där

förklaras vissa kategorier av stöd vara förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget¹.

Stödet delas ut i syfte att öka tillgången till bredband med god prestanda. Stöd ges för utbyggnad av fasta bredbandsnät för att ansluta hushåll och verksamheter i områden där det inte finns något nät med en nedladdningshastighet på minst 100 Mbit/s under befintliga högtrafikförhållanden (tröskelhastighet). Det ska inte heller finnas någon trovärdig plan för utbyggnad inom den relevanta tidshorisonten. För årets utlysning löper den relevanta tidshorisonten t.o.m. 2027-12-31.

Stödet tilldelas genom en konkurrensutsatt urvalsprocess. PTS har i underlaget för utlysningen² förklarat hur tilldelningen går till och talat om vilka villkor som kommer att gälla för stödet. PTS har även förklarat vilka krav som ställts på den stödsökande och det stödbeviljade projektet.

PTS bedömning

PTS bedömer att Servanet ABs ansökan om stöd och utbyggnadsprojekt 2024 - 556765-9296 - Rossön delområden norra (Strömsund) uppfyller alla formella krav som framgår av underlaget för utlysningen och att förutsättningarna för att lämna stöd enligt stödförordningen är uppfyllda. PTS bedömer att utbyggnadsprojekt 2024 - 556765-9296 - Rossön delområden norra (Strömsund) bidrar till att öka tillgången till bredband med god prestanda. PTS bedömer slutligen att Servanet AB har förmåga att genomföra utbyggnadsprojekt 2024 - 556765-9296 - Rossön delområden norra (Strömsund), att ansökan är baserad på rimliga antaganden, samt att stödmottagaren kan genomföra utbyggnadsprojektet utan onödigt dröjsmål.

Utbyggnadsprojekt 2024 - 556765-9296 - Rossön delområden norra (Strömsund) har i konkurrens med övriga projekt i Norrland placerat sig tillräckligt högt i rangordningen för att tilldelas stöd.

Sammantaget bedömer PTS att Servanet ABs ansökan om statligt stöd för utbyggnadsprojekt 2024 - 556765-9296 - Rossön delområden norra (Strömsund) ska beviljas.

¹ Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

² Diarienummer 24-321 aktbilagorna 474-478, samt publicerade Frågor och svar.

Övriga upplysningar

RRF-finansiering

Som framgår ovan finansieras stödet med medel från RRF. Stödmottagaren måste därför säkerställa att det syns att finansieringen kommer från EU. Det går att läsa mer i avsnitt 5.6 i *Anvisningar och förutsättningar för PTS bredbandsstöd 2024*. Riktlinjer för vad ett korrekt och tydligt sätt innebär finns att läsa i EU:s vägledning *Användning av EU:s emblem i samband med EU-program 2021-2027* som finns att hämta på www.commission.europa.eu.

Utbetalning av stödet

Från och med 2024 betalar PTS ut bredbandsstödet i omgångar enligt en utbetalningsplan som är likadan för alla projekt som fått bredbandsstöd. PTS betalar ut pengar cirka en gång per år.

Stödet betalas ut till det bank- eller plusgirokonto stödmottagaren angett i ansökan.

Observera att om stödmottagaren inte följer villkoren för stödet eller beslutet om stöd kan PTS besluta att stödet helt eller delvis inte ska betalas ut och att redan utbetalt stöd helt eller delvis ska återkrävas.

Information om överklagande

Beslutet om tilldelning får enligt 21 § stödförordningen inte överklagas.

Beslutet har fattats av Divisionschef Björn Blondell vid föredragning 2024-11-20.

Bilagor:

1. Lista med byggnader som ingår i utbyggnadsprojektet 2024 - 556765-9296 - Rossön delområden norra (Strömsund)
2. PTS villkor för beviljat bredbandsstöd 2024

Diarienummer KS.2025.64

§ 28 Fiberutbyggnad 2025

Ann-Louise Hansson samt Veronica Hjorter Stenklyft redovisar för status i arbetet med fiberutbyggnad 2025.

Kommunens investeringsbudget för bredband år 2025 är 2 miljoner kronor. Förslaget är att årets investeringsbudget används till efteranslutningar och förtätningar i redan utbyggda områden. Kommunfullmäktige har delegerat till kommunstyrelsen att fatta beslut om hur medel inom investeringsbudget för bredband ska nyttjas.

I december 2024 beviljades kommunen 8,6 miljoner kronor i bredbandsstöd från Post- och telestyrelsen (PTS). 3,25 procent av beviljat bidrag betalas ut i förskott, resterande del betalas ut enligt fastställd utbetalningsplan. Projektiden är 2025 till 2027. Beredning sker 2025 och byggnation planeras ske under 2026 och 2027.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse - Fiberutbyggnad 2025

Grenås karta översikt

Beslut PTS Rossön norra

Beslut PTS Grenås

Rossön Norr karta översikt

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet att besluta enligt upprättat förslag:

1. Ge Servanet AB i uppdrag att bygga efteranslutningar i redan utbyggda områden, 2 miljoner kronor, finansieras från 2025 års investeringsbudget för bredband.
2. Ge Servanet AB i uppdrag att bereda och genomföra utbyggnad av PTS nät och accessnät i Rossön norra och Grenås enligt beviljade ansökningar om PTS Bredbandsstöd. Beräknad beredningskostnad 2025 täcks av beviljat bidrag. Inriktningen är att inarbeta kommunens finansieringskostnad för de två accessnäten, totalt cirka 1 185 000 kronor, varav cirka 937 000 kronor från investeringsbudget och cirka 248 000 kronor från driftsbudget, år 2027.

den 4 februari 2025

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Besluta enligt upprättat förslag

Diarienummer TSF.2024.842

Arrendeavtal avseende laddstation Järven 10

Beskrivning av ärendet

Företaget Eviny som bygger och driftar snabbladdningsstationer vill etablera sig i Strömsund. De finns redan på ett flertal platser utefter E45, bland annat på platser som Östersund, Vilhelmina och Storuman. De håller även på att etablera sig i Dorotea och finns även på fler platser både i norr och söder.

Platsen som skulle passa bra för etablering i Strömsund är parkeringen mitt emot Ica längs E45 med fastighetsbeteckningen Järven 10. Det är 4 stycken laddplatser som etableras i början med möjlighet till en fördubbling vid behov. Billaddningsmöjligheten skall vara för allmänheten och klarar 300 Kwh snabbladdning.

Avtalet skall vara ett arrendeavtal på 10 år med möjlighet till 5 års förlängning i taget. Vid en eventuell avetablering står arrendatorn för återställningskostnaden. Arrendet omfattar en yta om 75 kvadratmeter som laddplatserna kommer att nyttja. Arrendeavgiften blir 2000 kronor per år. Till detta kommer en årlig avgift på 15 420 kronor per år för vinterunderhåll samt renhållning på platsen. Totala årskostnaden blir då 17 420 kronor per år. Avgiften indexeras årligen med konsumentprisindex.

Vid en fördubbling av laddplatser så fördubblas arrendekostnaden och avgiften för underhåll av arrendeområdet ökas med 50 %.

Förslag till beslut

Teknik och serviceförvaltningen får i uppdrag att skriva ett arrendeavtal på 10 år med möjlighet till 5 års förlängning i taget med Eviny för snabbladdningsstationer på Järven 10.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Teknik och serviceförvaltningen, Mikael Ehls

Bilagor

Karta placering

Beslut skickas till

Teknik och serviceförvaltning, Mikael Ehls

STRÖMSUND JÄRVEN 10

FÖRKLARINGAR

	Fundament
	Elstation
	Elskåp
	Parkeringsplats
	Skylt med logotyp/belysning
	Laddare
	Kabel
	Elnätsägarens kabel (ej fastställd position) seperat avtal från elnätsägare kan behövas
	Framtida expansion
	Framtida expansion
	Rör för framtida expansion

den 4 februari 2025

Diarienummer TSF.2024.842

§ 30 Arrende för plats för elladdning av bilar

Företaget Eviny som bygger och driftar snabbladdningsstationer vill etablera sig i Strömsund. Platsen som skulle passa bra för etablering i Strömsund är parkeringen mitt emot ICA längs E45 med fastighetsbeteckningen Järven 10.

Avtalet skall vara ett arrendeavtal på 10 år med möjlighet till 5 års förlängning i taget. Vid en eventuell avetablering står arrendatorn för återställningskostnaden. Arrendet omfattar en yta om 75 kvadratmeter som laddplatserna kommer att nyttja. Arrendeavgiften blir 2 000 kronor per år. Till detta kommer en årlig avgift på 15 420 kronor per år för vinterunderhåll samt renhållning på platsen. Totala årskostnaden blir då 17 420 kronor per år. Avgiften indexeras årligen med konsumentprisindex.

Vid en fördubbling av laddplatser så fördubblas arrendekostnaden och avgiften för underhåll av arrendeområdet ökas med 50 procent.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse - Arrendeavtal avseende laddstation Järven 10
Karta parkering

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet att besluta enligt upprättat förslag.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Besluta enligt upprättat förslag.

Diarienummer KS.2025.45

Försäljning av andel i Strömsund Bodum s:7

Beskrivning av ärendet

Den 15 mars 2024 lämnade Karin Flodin in en skriftlig förfrågan om att få förvärva Strömsunds kommuns andel i samfälligheten Bodum s:7.

Ändamålet för samfälligheten är båtplats. Fastigheten är ca 642 kvadratmeter och ligger utanför detaljplanelagt område.

Utöver Strömsunds kommun som äger 7,738 procent finns det fyra delägare varav SCA/Holding är den störste andelsägaren med 64,286 procent. Avsikten med förvärvet är att upplösa samfälligheten samt införliva den i den fastighet Karin Flodin idag äger, Bodum 1:15.

Köparen ansvarar själv för dialog med övriga delägare samt för kostnaderna för genomförandet av förrättningen.

Förslag till beslut

1. Teknik- och serviceförvaltningen föreslår att Strömsunds kommun säljer sin andel i Bodum s:7 för en summa av 994 kronor.
2. Denna försäljning genomförs under förutsättning att alla delägare godkänner upplösningen av samfälligheten.
3. Köparen står för förrättningskostnaden.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Teknik- och serviceförvaltningen, Karin Stierna

Bilagor

Karta - se nedan.

Beslut skickas till

Teknik- och serviceförvaltning

Bodum s:7

den 4 februari 2025

Diarienummer KS.2025.45

§ 31 Försäljning Bodum s:7

Den 15 mars 2024 lämnade Karin Flodin in en skriftlig förfrågan om att få förvärva Strömsunds kommuns andel i samfälligheten Bodum s:7. Ändamålet för samfälligheten är båtplats. Fastigheten är cirka 642 kvadratmeter och ligger utanför detaljplanelagt område.

Utöver Strömsunds kommun som äger 7,738 procent finns det fyra delägare varav SCA/Holding är den störste andelsägaren med 64,286 procent. Avsikten med förvärvet är att upplösa samfälligheten samt införliva den i den fastighet Karin Flodin idag äger, Bodum 1:15.

Köparen ansvarar själv för dialog med övriga delägare samt för kostnaderna för genomförandet av förrättningen.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet att besluta enligt upprättat förslag.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

1. Strömsunds kommun säljer sin andel i Bodum s:7 för en summa av 994 kronor.
2. Denna försäljning genomförs under förutsättning att alla delägare godkänner upplösningen av samfälligheten.
3. Köparen står för förrättningskostnaden.

Diarienummer KS.2024.766

Samrådsyttrande om viktiga vattenfrågor i Bottenhavets distrikt

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västernorrlands län, som också är Vattenmyndighet för Bottenhavets vattendistrikt, samråder om Viktiga vattenfrågor i Bottenhavets vattendistrikt – Arbetsprogram med tidplan och översikt över väsentliga frågor inför arbetet med förvaltningsplan 2027–2033. Samrådet pågår under sex månader, 1 november 2024–30 april 2025. I samrådsdokumentet beskriver vattenmyndigheten hur tidplanen för arbetet med vattenförvaltning ser ut de närmaste åren och hur de som berörs kan delta.

Syftet med samrådet är att få in synpunkter på om vattenmyndigheten har fångat upp de viktigaste frågorna, och att få in förslag till förbättringar, kompletteringar eller omprioriteringar. Vattenmyndigheten vill också veta om det är tydligt för de som berörs av arbetet med vattenförvaltning hur och när man kan delta. Synpunkter från kommuner kommer att vägas in i det fortsatta arbetet med att förvalta vatten och blir en del av underlaget för kommande förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer.

Förslag till beslut

Förslag till samrådsyttrande enligt bilaga avges.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Kommunledningsförvaltningen, Linnea Fjellner

Bilagor

Länsstyrelsen Västernorrland - Samråd om viktiga vattenfrågor och arbetsprogram med tidplan i Bottenhavets vattendistrikt

Arbetsprogram

Yttrande i samråd om viktiga vattenfrågor

Beslut skickas till

Miljö- och byggavdelningen

Vattenmyndigheterna

Diarienummer KS.2024.766

Yttrande i samråd om viktiga vattenfrågor

Vattenmyndighetens diarienummer: 8763-2024

Bakgrund

Länsstyrelsen i Västernorrlands län, som också är Vattenmyndighet för Bottenhavets vattendistrikt, samråder om Viktiga vattenfrågor i Bottenhavets vattendistrikt – Arbetsprogram med tidplan och översikt över väsentliga frågor inför arbetet med förvaltningsplan 2027–2033. Samrådet pågår under sex månader, 1 november 2024–30 april 2025. I samrådsdokumentet beskriver vattenmyndigheten hur tidplanen för arbetet med vattenförvaltning ser ut de närmaste åren och hur de som berörs kan delta. Vi redovisar frågor som vi identifierat som viktiga för att förvaltningen av sjöar, vattendrag, grundvatten och kustvatten ska fungera på ett bra sätt, och vilka förbättringar som behövs. Syftet med samrådet är att få in synpunkter på om vattenmyndigheten har fångat upp de viktigaste frågorna, och att få in förslag till förbättringar, kompletteringar eller omprioriteringar. Vattenmyndigheten vill också veta om det är tydligt för de som berörs av arbetet med vattenförvaltning hur och när man kan delta. Era synpunkter kommer att vägas in i det fortsatta arbetet med att förvalta våra vatten och blir en del av underlaget för kommande förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer. Vattenmyndigheten har tagit fram några frågor som vi särskilt önskar svar på under samrådet. Frågorna redovisas nedan och finns i den digitala enkäten:

- Finns det några ytterliga perspektiv eller områden, än det som finns beskrivet i dokumentet, som är viktiga för Vattenmyndigheten i Bottenhavet att ta med sig i det kommande arbetet?
- Finns det några ytterligare hinder och lösningar inom vattenförvaltningen, än det som finns beskrivet i dokumentet, som Vattenmyndigheten i Bottenhavet ska ta med sig?
- Är det tydligt vad som händer när i det cykliska vattenförvaltningsarbetet och hur du kan delta? Om inte, vad tycker du saknas?

Förslag till samrådsyttrande

Det tidigare åtgärdsprogrammet för vatten 2022 – 2027 från Vattenmyndigheten i Bottenhavets distrikt syftar till att vattenförekomster ska uppnå god ekologisk status i alla naturliga vatten och god ekologisk potential i modifierade och konstgjorda vatten senast 2027. Detta samrådsyttrande avser de viktigaste vattenfrågorna att arbeta med i Bottenhavets vattendistrikt under resten av denna förvaltningscykel och den kommande perioden 2027–2033. Miljö- och byggnämnden i Strömsunds kommun har ett ansvar att genomföra åtgärder inom de områden som nämnden har rådighet inom och som leder till att miljökvalitetsnormen kan uppnås. I åtgärd 1 för kommunerna lyfts bland annat att tillsynsplanen för miljöfarlig verksamhet ska tillgodose att miljökvalitetsnormerna uppnås. Ångermanälven och Vapstälvens vattenråd är ett lokalt samverkansforum för vattenfrågor i älvarnas avrinningsområden där Strömsunds kommun är representerat. Kommunerna har i detta sammanhang flera roller bl.a. Som representant för allmänheten, sakkunnig inom kommunal planering, verksamhetsutövare och tillsynsmyndighet. Tanken är att representanterna från kommunerna ska vara sakkunniga inom olika kommunala intresseområden. Samtliga av kommunerna tillsatta representanter företräder kommunala intressen inom hela avrinningsområdet och inte bara inom sina respektive kommuner. Kommunerna har 5 gemensamma representanter i vattenrådet.

Följande kommentarer lämnas på frågorna från vattenmyndigheten.

- Ett ytterligare perspektiv som är bristfälligt beskrivet i samrådshandlingarna är den bristande rådigheten över åtgärdsprogrammets åtgärds punkter.
- Några ytterligare hinder och lösningar inom vattenförvaltningen utöver rådighetsfrågan har inte identifierats av kommunen.
- Det är tydligt hur det cykliska vattenförvaltningsarbetet ska bedrivas och även hur kommunen kan vara delaktig i detta.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Miljö- och byggavdelningen, Erik Casselbrant

Samråd om viktiga vattenfrågor och arbetsprogram med tidplan i Bottenhavets vattendistrikt

Länsstyrelsen i Västernorrlands län, som också är Vattenmyndighet för Bottenhavets vattendistrikt, samråder om *Viktiga vattenfrågor i Bottenhavets vattendistrikt - Arbetsprogram med tidplan och översikt över väsentliga frågor inför arbetet med förvaltningsplan 2027-2033*. Samrådet pågår under sex månader, 1 november 2024-30 april 2025.

I samrådsdokumentet beskriver vattenmyndigheten hur tidplanen för arbetet med vattenförvaltning ser ut de närmaste åren och hur de som berörs kan delta. Vi redovisar frågor som vi identifierat som viktiga för att förvaltningen av sjöar, vattendrag, grundvatten och kustvatten ska fungera på ett bra sätt, och vilka förbättringar som behövs. Syftet med samrådet är att få in synpunkter på om vattenmyndigheten har fångat upp de viktigaste frågorna, och att få in förslag till förbättringar, kompletteringar eller omprioriteringar.

Vattenmyndigheten vill också veta om det är tydligt för de som berörs av arbetet med vattenförvaltning hur och när man kan delta. Era synpunkter kommer att vägas in i det fortsatta arbetet med att förvalta våra vatten och blir en del av underlaget för kommande förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer

Samrådet kungörs i dagstidningar inom vattendistriktet. I slutet av detta missiv finns en lista över instanser som fått en särskild inbjudan att delta. Men alla som vill får lämna synpunkter!

Bakgrund

Arbetet med vattenförvaltning bedrivs i sexåriga förvaltningscykler där varje cykel avslutas med beslut om förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer samt åtgärdsprogram med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Under förvaltningscykeln hålls samråd där alla berörda och intresserade har möjlighet att lämna synpunkter.

Som ett delmoment inför framtagandet av förvaltningsplanen ska de fem vattenmyndigheterna enligt vattenförvaltningsförordningen genomföra samråd över ett *Arbetsprogram med tidplan* samt en *Översikt över väsentliga frågor för vattenförvaltningen*. Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt har i

2024-11-01

den här förvaltningscykeln valt att slå ihop dessa två delmoment till ett samråd, med ett gemensamt samrådsdokument.

Samrådsunderlag

Samrådsdokumentet finns på vattenmyndigheternas webbplats:

[Samrådsdokument Bottenhavet](#). Det finns också tillgängligt hos länsstyrelserna och kommunerna inom Bottenhavets vattendistrikt.

Så lämnar du synpunkter

För att vi ska kunna ta hand om dina synpunkter på bästa sätt behöver vi få dem skriftligen. Vattenmyndigheten har tagit fram några frågor som vi särskilt önskar svar på, se rubriken nedan.

Vi ser gärna att du använder det webbformulär som finns tillgängligt på vattenmyndigheternas [webbplats](#).

Det går också att skicka svar via e-post eller vanlig post. Märk ert svar med diarienummer 8763-2024

Synpunkter på samrådsdokumentet ska ha inkommit till vattenmyndigheten **senast den 30 april 2025**.

Detta är våra adresser:

E-post: vattenmyndigheten.vasternorrland@lansstyrelsen.se

Vanlig post:

Vattenmyndigheten i Bottenhavets vattendistrikt
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
871 86 Härnösand

Frågor vi särskilt önskar svar på

Vattenmyndigheten har tagit fram några frågor som vi särskilt önskar svar på under samrådet. Frågorna redovisas nedan och finns i den digitala enkäten:

2024-11-01

- Finns det några ytterliga perspektiv eller områden, än det som finns beskrivet i dokumentet, som är viktiga för Vattenmyndigheten i Bottenhavet att ta med sig i det kommande arbetet?
- Finns det några ytterligare hinder och lösningar inom vattenförvaltningen, än det som finns beskrivet i dokumentet, som Vattenmyndigheten i Bottenhavet ska ta med sig?
- Är det tydligt vad som händer när i det cykliska vattenförvaltningsarbetet och hur du kan delta? Om inte, vad tycker du saknas?

Informationsmöten

Vattenmyndigheten i Bottenhavets vattendistrikt kommer i början av 2025 att arrangera digitala informationsmöten om samrådet och hur man lämnar synpunkter. Mer information om dessa möten kommer senare på [webbplatsen](#).

Frågor

Vid frågor vänd dig till någon av oss:

Fredrik Forsgren, vattensamordnare

fredrik.forsgren@lansstyrelsen.se

Joakim Kruse, vattenvårdsdirektör

joakim.kruse@lansstyrelsen.se

Vi ser fram emot att ta del av era synpunkter!

2024-11-01

Sändlista

Centrala myndigheter

Bergsstaten	Kustbevakningen	Skogsstyrelsen
Boverket	Lantmäteriet	SMHI
Energimarknadsinspektionen	Livsmedelsverket	Socialstyrelsen
Energimyndigheten	Läkemedelsverket	Statens geotekniska institut
Folkhälsomyndigheten	MSB	Statens veterinärmedicinska anstalt
FIHM	Naturhistoriska riksmuséet	Svenska Kraftnät
Försvarsmakten, högkvarteret	Naturvårdsverket	Sveriges geologiska undersökning
Havs- och vattenmyndigheten	Regeringskansliet	Tillväxtverket
Jordbruksverket	Riksantikvarieämbetet	Trafikverket
Kammarkollegiet	Sametinget	Transportstyrelsen
Kemikalieinspektionen	Sjöfartsverket	

Länsstyrelser och regioner

Länsstyrelsen Dalarna	Länsstyrelsen Västernorrland	Region Uppsala
Länsstyrelsen Gävleborg	Länsstyrelsen Västmanland	Region Västerbotten
Länsstyrelsen Jämtland	Region Dalarna	Region Västernorrland
Länsstyrelsen Uppsala län	Region Gävleborg	Region Västmanland
Länsstyrelsen Västerbotten	Region Jämtland Härjedalen	

Kommuner

Avesta kommun	Leksands kommun	Storumans kommun
Bergs kommun	Ljusdals kommun	Strömsunds kommun
Bjurholms kommun	Ludvika kommun	Sundsvalls kommun
Bollnäs kommun	Lycksele kommun	Säters kommun
Borlänge kommun	Malung-Sälens kommun	Söderhamns kommun
Bräcke kommun	Mora kommun	Tierps kommun
Dorotea kommun	Norbergs kommun	Timrå kommun
Falun kommun	Nordanstigs kommun	Vansbro kommun
Gagnefs kommun	Nordmalings kommun	Vilhelmina kommun
Gävle kommun	Ockelbo kommun	Ånge kommun
Heby kommun	Orsa kommun	Åre kommun
Hedemora kommun	Ovanåkers kommun	Åsele kommun
Hofors kommun	Ragunda kommun	Älvdalens kommun
Hudiksvalls kommun	Rättviks kommun	Älvkarleby kommun
Härjedalens kommun	Sala kommun	Örnsköldsviks kommun
Härnösands kommun	Sandvikens kommun	Östersunds kommun
Kramfors kommun	Smedjebackens kommun	

2024-11-01

Krokoms kommun	Sollefteå kommun	
----------------	------------------	--

Vattenorganisationer

Södra Ångermanlands kustvattenråd
Vattenrådet för Ångermanälven och Vapstälven
Norra Ångermanlands vattenråd
Indalsälvens vattenråd
Södra Västerbottens vattenråd
Ljungans vattenråd
Medelpads kustvattenråd
Ljusnan och Hälsinglands skogs- och kustvattenråd
Dalälvens vattenråd
Gästriklands vattenråd

Övriga (myndigheter, organisationer, företag)

Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen	Svenskt Vatten	Hushållningssällskapet i Dalarna Gävleborg
Umeå tingsrätt, Mark- och miljödomstolen	Sveriges Bergmaterialindustri	Hushållningssällskapet i Jämtlands län
Östersunds tingsrätt, Mark- och miljödomstolen	Sveriges Fiskares Producentorganisation	Hushållningssällskapet i Västerbotten-Norrbotten
Högsta domstolen	Sveriges Fiskevattenägares riksförbund	Hushållningssällskapet i Västernorrland
Högsta förvaltningsdomstolen	Sveriges Hembygdsförbund	LRF Dalarna
Högskolan Dalarna	Sveriges Jordägareförening	LRF Gävleborg
Högskolan i Gävle	Sveriges kommuner och regioner (SKR)	LRF Jämtland
Mittuniversitetet	Sveriges Ornitologiska Förening	LRF Västerbotten
Avfall Sverige	Teknikföretagen	LRF Västernorrland
Energiföretagen Sverige	Vattenhistoriskt nätverk	
<u>Friluftsrådet</u>	Vattenregleringsföretagen	BillerudKorsnäs AB
Fältbiologerna	Världsnaturfonden WWF	E.ON
Föreningen Skogen	Älvräddarna	Fortum
Greenpeace	Hushållningssällskapet i Dalarna Gävleborg	Holmen Energi
Hushållningssällskapets förbund	Hushållningssällskapet i Jämtlands län	Holmen Skog
IKEM - Innovations- och kemiindustrierna i Sverige	Hushållningssällskapet i Västerbotten-Norrbotten	LKAB
Jernkontoret	Hushållningssällskapet i Västernorrland	SSAB

2024-11-01

Lantbrukarnas riksförbund (LRF)	LRF Dalarna	Statkraft AB
Naturskyddsföreningen	LRF Gävleborg	Stora Enso AB
SERO	LRF Jämtland	Stora Enso Skog
Skogsindustrierna	LRF Västerbotten	Vattenfall AB
Sportfiskarna	LRF Västernorrland	Boliden
SveMin	Svenskt Vatten	Sydskraft Hydropower AB
Svensk vattenkraftförening	Sveriges Bergmaterialindustri	Sveaskog
Svenska båtunionen	Sveriges Fiskares Producentorganisation	Svevia AB
Svenska Insjöfiskarens Centralförbund	Sveriges Fiskevattenägares riksförbund	Swedavia
Svenska Jägareförbundet	Sveriges Hembygdsförbund	
Svenska Kanotförbundet	Sveriges Jordägareförening	
Svenska samernas riksförbund	Sveriges kommuner och regioner (SKR)	
Svenska seglarförbundet	Sveriges Ornitologiska Förening	
Svenska Turistföreningen	Teknikföretagen	
Svenskt Näringsliv	Vattenhistoriskt nätverk	

Viktiga vattenfrågor i Bottenhavets vattendistrikt

Arbetsprogram med tidplan och översikt över
väsentliga frågor inför arbetet med
förvaltningsplan 2027–2033

Titel: Viktiga vattenfrågor i Bottenhavets vattendistrikt – Arbetsprogram med tidplan och översikt över väsentliga frågor inför arbetet med förvaltningsplan 2027–2033

Författare: Vattenmyndigheterna i Sveriges fem vattendistrikt/ Bottenhavets vattendistrikt

Diarienummer: 8763-2024

Ansvarigt distrikt: Bottenhavets vattendistrikt

Utgivningsår: 2024

Omslagsbilder: Illustration: Rebecca Elfast
Fors i Funäsdalen, Härjedalen, foto: Johnér bildbyrå.
Undervattensbild på öring, Vilhelmina, foto: Magnus Ström/Scandinav.

Upplaga: Endast digital utgåva

Kartmaterial: Vattenmyndigheterna, Lantmäteriet, SMHI, SGU

Borgasjön och Borgahällan,
södra Västerbottensfjällen.
Foto: vattenmyndigheten

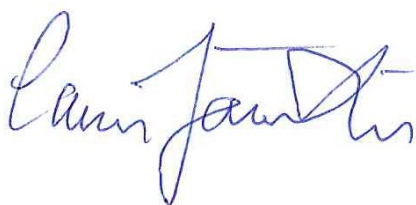
Förord

Jordklotet står inför stora förändringar. Den globala medeltemperaturen ökar stadigt och allt fler ekosystem är hotade. Vi behöver ställa om från ett samhälle beroende av fossila bränslen till ett fossilfritt, klimatneutralt och hållbart samhälle. Omställningen till ett grönt samhälle i Sverige innebär stora utmaningar – men även många möjligheter. Möjligheter till nya arbetstillfällen, möjligheter till förbättrad miljö och mycket mer.

Som det mångsidiga och livsviktiga ämne vatten är har det många kopplingar till klimat- och samhällsförändringarna. Ja, rent och rikligt med vatten är faktiskt en grundförutsättning för att klara omställningen för såväl människor som djur och växter.

Men vi har även andra omvärldsfaktorer än klimatet och miljön att ta hänsyn till. Säkerhetsläget är det sämsta på många år och allt fler bedömare kallar situationen för det nya eller det andra kalla kriget. Sverige har gått med i Nato och rustar såväl militärt som civilt. Att skydda vårt dricksvatten blir allt viktigare i en osäker tid.

Dessa stora frågor ligger till bakgrund för detta samråd om "Översikt över väsentliga frågor" och "Arbetsprogram med tidplan" som syftar till att lyfta fram vad som behöver prioriteras de närmsta åren inom Bottenhavets vattendistrikt. Samrådet ger alla intresserade och berörda en chans att påverka inriktningen av vattenmyndighetens arbete med förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för perioden 2027–2033.

Carin Jämtin
Landshövding
Västernorrlands län

Innehåll

VIKTIGA VATTENFRÅGOR I BOTTENHAVETS VATTENDISTRIKT	1
FÖRORD	4
1 INLEDNING	7
1.1 Syfte med samrådet	8
1.2 Läsanvisning	8
1.3 Vi vill veta vad du tycker	9
1.3.1 Så här lämnar du synpunkter	10
1.3.2 Vi sammanställer alla synpunkter	10
2 VATTENFÖRVALTNING I SVERIGE	11
2.1 Tidplan förvaltningscykel 2022–2027	12
2.1.1 Samråd under cykeln	12
2.1.2 Andra sätt att delta	14
3 BOTTENHAVETS GEOGRAFI OCH BEFOLKNING	16
3.1 Tillståndet i distriktets vatten	18
3.2 Tillståndet i ytvatten	18
3.3 Tillståndet i grundvatten	20
4 GRÖN OMSTÄLLNING AV INDUSTRI OCH SAMHÄLLE	21
4.1 Resurser i Bottenhavets vattendistrikt	21
4.1.1 Tillgång på fossilfri elektricitet	22
4.1.2 Industriutveckling	24
4.1.3 Skogsråvara	27
4.1.4 Mineraldillgångar och gruvdrift	28
4.1.5 Natur och besöksnäring	30
4.2 Planering för en växande befolkning	31
4.2.1 Dricksvattenfrågorna allt viktigare	33
4.2.2 Dricksvattensituationen i distriktet	33
4.3 Klimatförändringarnas effekter	36
4.3.1 Scenarier baserade på utsläpp av växthusgaser	37
4.3.2 Risk för vattenbrist och torka	38

4.3.3	Längre växtsäsong och ökad produktion	38
4.3.4	Främmande arter tar över.....	39
4.4	Beredskap i en osäkrare värld.....	40
5	ARBETET FRAMÅT	41
5.1	Vattenkraft och NAP	41
5.1.1	Särskilda utmaningar i Bottenhavet.....	44
5.2	Dricksvattenfrågor	46
5.2.1	Utvecklingsområden för dricksvatten	46
5.3	Miljögifter	47
5.3.1	PFAS – ett långsiktigt hot mot vår hälsa.....	48
5.4	Skogsbruk – då och nu	50
5.4.1	Fysisk påverkan.....	50
5.4.2	Försurning	51
5.5	Samverkansarbetet i distriktet	51
5.5.1	Behovsorienterade insatser	52
5.5.2	Internationell samverkan	54
6	FÖRVALTNINGSMÄSSIGA UTMANINGAR I SVERIGE	55
6.1	Förbättring av underlag och metoder	55
6.1.1	Fortsatt utveckling av miljöövervakningen.....	55
6.1.2	Tydligare ansvarsfördelning och bättre samordning.....	56
6.1.3	Områden med stora utvecklingsbehov	57
6.1.4	Data behöver vara tillgängliga och kvalitetssäkrade.....	57
6.2	Förbättring av metoder och bedömningsgrunder.....	58
6.3	Ny databas för vattenförvaltning	59
6.4	Utveckling av arbetet med miljökvalitetsnormer	59
6.4.1	Utveckling av arbetet	60
6.4.2	Hantering av tidsfrister efter 2027	61
6.4.3	Tillämpning av mindre stränga krav.....	61
6.4.4	Kraftigt modifierade och konstgjorda vatten	62
7	LÄS MER OM VATTENFÖRVALTNINGEN	64

1 Inledning

Samhällets behov av vatten för olika ändamål leder oundvikligen till konflikter mellan intressen och värden. Vattendirektivets mål om att uppnå eller bibehålla god vattenstatus måste därför ständigt balanseras mot andra samhällsintressen. Dessa avvägningar är en central del av vattenförvaltningen. Den industriella omställningen med målet att samhället ska vara koldioxidneutralt och att det ska ske inom en nära framtid medför många komplexa och nödvändiga avvägningar för att omställningen och fortsatt tillväxt ska ske på ett långsiktigt hållbart sätt.

Ett flertal industriella och samhälleliga satsningar som sker i Bottenhavets vattendistrikt kan ha stor betydelse för övergången till ett mer hållbart och klimatneutralt samhälle, med förbättrad infrastruktur och minskade fossila utsläpp som följd. Samtidigt finns ett stort behov av åtgärder för att förbättra och förebygga miljöproblem i sjöar och vattendrag, kopplade till påverkan från vattenkraft, förorenade områden, gruvor, transportinfrastruktur, skogsbruk, industri och tätortsbebyggelse. Därför måste utvecklingen ske ansvarsfullt och hållbart, så att inte nya problem uppstår i våra vattenresurser.

Östrand i Västernorrlands län. Foto: vattenmyndigheten

Användningen av el förväntas öka kraftigt i takt med den samhällsomställning som sker. Andra energikällor än de fossila resurserna kommer vara en viktig del i fullföljandet av att de nya, elintensiva industrierna blir koldioxidneutrala. Där spelar vattenkraften som energikälla en viktig del i omställningen.

Det finns även andra viktiga processer som pågår, nämligen klimatförändringarnas effekter och ökade krav på beredskap. Dessa processer kräver också medvetna prioriteringar kring vattenfrågor och bra underlag för beslut. Dessutom behövs ytterligare resurser för att återställa påverkade områden från historiska belastningar och minska effekterna av nuvarande exploateringar inom fysisk påverkan och miljögifter. I allt detta blir en tillräckligt finansierad vattenförvaltning en viktig förutsättning för att underlag, metoder, riktlinjer, övervakning och åtgärder blir precisa och effektiva. Med en brist på sammanhållen vattenpolitik blir även samhällsomställningen svårare. Det är några av de utmaningar som distriktet står inför de kommande åren och som vi beskriver i denna samrådshandling med viktiga frågor och arbetsplan för Bottenhavets vattendistrikt.

1.1 Syfte med samrådet

Denna samrådshandling utgör ett förberedande steg inför den kommande förvaltningsplanen för Bottenhavets vattendistrikt. Det är ett lagstadgat samråd som identifierar de största utmaningarna för att bevara och förbättra vattenresurserna i distriktet och som beskriver vad som behöver prioriteras de närmaste åren för att hantera dessa utmaningar. I arbetsprogrammet beskriver vi de olika arbetsmomenten under förvaltningscykeln, vilka underlag som ska tas fram, när och hur synpunkter kan lämnas och när de formella besluten fattas. Det är ett tillfälle att samråda med alla som berörs av vattenförvaltningens arbete samt för andra aktörer att bidra med värdefull kunskap och information som kan utveckla arbetet framåt.

Samrådet sker under perioden 1 november 2024 till 30 april 2025.

1.2 Läsanvisning

Det dokument som du nu har framför dig är omfattande och innehåller mycket information i flera olika frågor. För att underlätta förståelsen för dokumentet och din läsning ger vi här en kort beskrivning av upplägget och innehållet.

Den första delen av dokumentet, avsnitt 2, innehåller vårt arbetsprogram med tidtabell, som lite övergripande beskriver arbetsprocessen inom vattenförvaltningen och den tidplan vi arbetar efter.

Därefter kommer i avsnitt 3 en översiktlig beskrivning av Bottenhavets vattendistrikt och miljötillståndet i distriktets vattenförekomster.

Avsnitten 4, 5 och 6 utgör sedan den huvudsakliga delen av dokumentet, och beskriver det som vi ser som de viktigaste vattenfrågorna att arbeta med i Bottenhavets vattendistrikt under resten av denna

förvaltningscykel och den kommande perioden 2027–2033.

I avsnitt 4 finns en beskrivning av hur vi ser på situationen och den kommande utvecklingen i vattendistriktet och hur vi bedömer att det kan påverka förutsättningarna för att säkerställa att vi har långsiktigt hållbara vattenresurser för framtiden. Vi har här lagt fokus på de områden som vi bedömer att det är allra viktigast att hantera i det fortsatta vattenförvaltningsarbetet.

Avsnitt 5 innehåller en beskrivning av hur vi planerar att ta oss an de konkreta utmaningar i distriktet som vi har beskrivit i avsnitt 4, och vad det kommer att innebära för vårt arbete framöver.

I avsnitt 6 redovisar vi sedan några stora utmaningar på administrativ nivå som vi ser har väldigt stor betydelse för förutsättningarna att kunna möta och hantera den situation och utveckling vi har beskrivit i avsnitt 4. Det handlar framför allt om hur arbetet med grundläggande kunskapsunderlag och metoder behöver utvecklas under de kommande åren, för att vi ska kunna hantera utmaningarna inom ramen för det arbetssätt som svensk vattenförvaltning innebär.

I avsnitt 7 finns det avslutningsvis information om var du kan läsa mer om vattenförvaltningsarbetet både i Bottenhavets vattendistrikt och i Sverige som helhet.

1.3 Vi vill veta vad du tycker

För att få ett genomslag och leda till rätt åtgärder för en hållbar vattenmiljö är det viktigt att vattenförvaltningen blir förankrad hos alla som berörs på olika nivåer i samhället, såväl nationellt, regionalt som lokalt. Därför är det viktigt för oss att få in synpunkter från representanter från så många aktörer i samhället som möjligt. Du kanske representerar en enhet på en länsstyrelse eller en kommun, driver ett lokalt företag, är markägare, deltar i något vattenråd, är representant för en minoritet eller finns på universitet, deltar i ett studieförbund eller engagerar dig i bransch- och intresseorganisationer. Alla kan besitta värdefulla kunskaper, erfarenheter och idéer som kan bidra till att utveckla vattenförvaltningen!

Det vi vill ha särskilt svar på:

- finns det några ytterliga perspektiv eller områden, än det som finns beskrivet i dokumentet, som är viktiga för Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt att ta med sig i det kommande arbetet?
- finns det några ytterligare hinder och lösningar inom vattenförvaltningen, än det som finns beskrivet i dokumentet,

som Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt ska ta med sig?

- är det tydligt vad som händer när i det cykliska vattenförvaltningsarbetet och hur du kan delta? Om inte, vad tycker du saknas?

1.3.1 Så här lämnar du synpunkter

För att vi ska kunna ta hand om ditt svar på ett bra sätt vill vi ha det skriftligen, helst via den webbtjänst för att lämna synpunkter som vi kommer att tillhandahålla via vattenmyndigheternas gemensamma webbplats, vattenmyndigheterna.se.

Andra sätt att lämna synpunkter till oss är via e-post eller brev. I så fall skickar du svaret till vår resursbrevlåda, vattenmyndigheten.vasternorrland@lansstyrelsen.se eller till nedanstående postadress senast den 30 april 2025.

Detta är vår postadress:

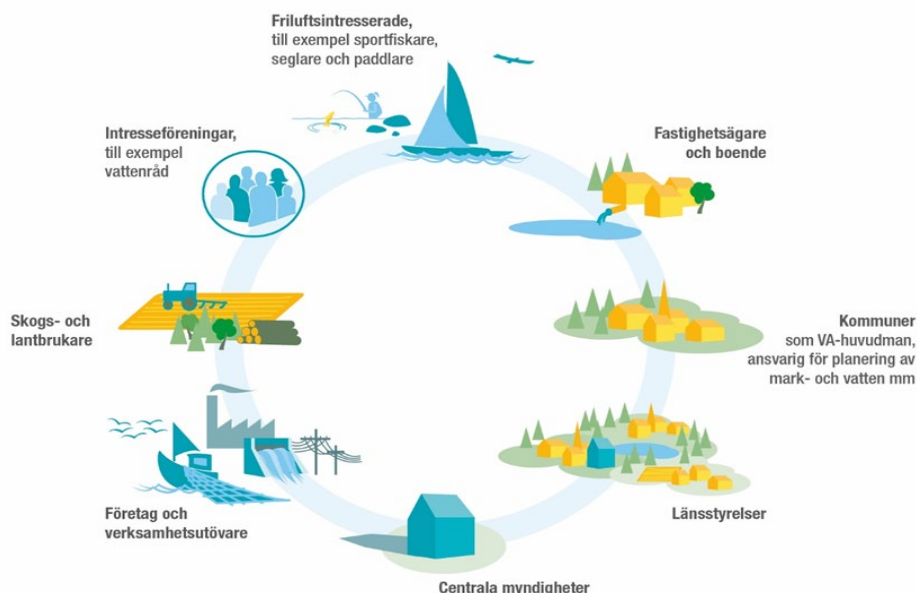
Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt,
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
871 86 Härnösand

1.3.2 Vi sammanställer alla synpunkter

Den information som samlas in kommer vi att sammanställa i en särskild samrådsredogörelse som kommer att finnas tillgänglig på vattenmyndigheternas webbplats efter samrådet. Dock kommer det inte att ske någon revidering av samrådsdokumentet, utan synpunkter kommer bidra i utformningen av förslag på förvaltningsplan och åtgärdsprogram 2027–2033, revideringen av de nya miljökvalitetsnormerna för vatten från 2027 samt i det ordinarie arbetet som sker inom vattenförvaltningen.

2 Vattenförvaltning i Sverige

Ansvaret för vattenfrågor finns hos många olika aktörer i samhället (Figur 1). Fem länsstyrelser har ett särskilt uppdrag att vara vattenmyndighet och ansvara för vattenförvaltningsarbetet inom sina respektive distrikt. Distrikten är utformade utifrån vattnets väg i landskapet, så kallade huvudavrinningsområden. Länsstyrelsen i Västernorrlands län är Vattenmyndighet för Bottenhavets vattendistrikt. Alla länsstyrelser bidrar dock i arbetet genom att vara delaktiga i arbetsprocessen att genomföra klassificeringar av vattnets tillstånd samt att ta fram diverse underlag. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) och Sveriges geologiska undersökning (SGU) tar fram föreskrifter och vägledning för hur arbetet ska genomföras så att förutsättningarna blir likartade mellan landet.

Figur 1 Vattenförvaltningsarbetet berör många aktörer i samhället.

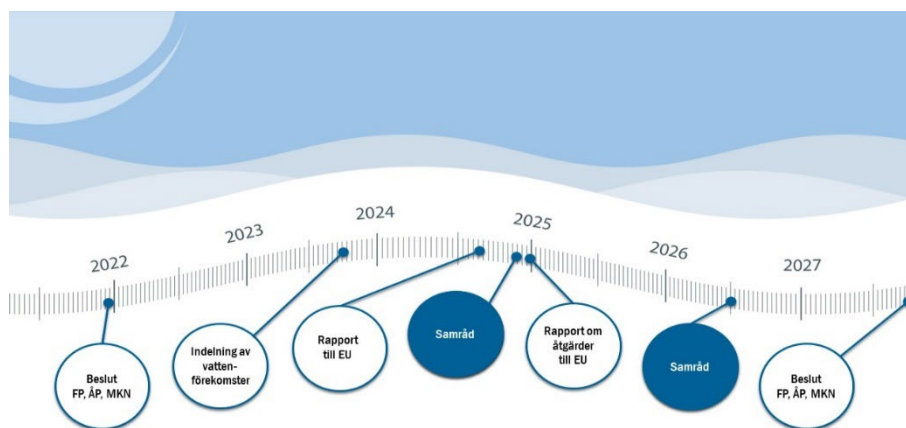
Varje vattenmyndighet leds av en vattendelegation som är utsedd av regeringen och där landshövdingen är ordförande. Det är delegationen som beslutar om förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram, vilket blir juridiskt bindande för åtgärdsmyndigheter samt viktiga verktyg för bland annat prövningar hos domstolar och myndigheter.

För att vattenförvaltningen ska kunna genomföra arbetet framgångsrikt är det nödvändigt med engagemang hos många aktörer: kommuner, centrala myndigheter, verksamhetsutövare, branschorganisationer, intresseorganisationer, forskningsinstitutioner med flera (figur 1). De har

olika roller i arbetet, till exempel som experter inom ett specifikt område, som ansvariga för att åtgärdsarbetet genomförs eller för att miljökvalitetsnormerna uppnås. Gemensamt för alla aktörer är möjligheten att påverka arbetet genom att delta aktivt, till exempel vid offentliga samråd.

2.1 Tidplan förvaltningscykel 2022–2027

Under varje förvaltningscykel genomför vattenmyndigheten ett antal arbetsmoment, där varje del är steg på vägen mot att ta fram en reviderad förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer. I tidplanen i Figur 2 framgår översiktligt vilka de viktigaste arbetsmomenten är och när de genomförs. Bilden visar också när vissa beslut kommer fattas och under vilka perioder som vattenmyndigheten anordnar samråd.

Figur 2 Tidplanen för kommande år innehåller några hållpunkter på vägen fram till beslut om förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer år 2027. På www.vattenmyndigheterna.se finns en mer detaljerad tidplan.

2.1.1 Samråd under cykeln

Samråden är den samverkansform där det är tydligast hur och när intresserade kan engagera sig i vattenförvaltningen. Samråden genomförs under bestämda perioder och handlar om vissa specifika frågor och underlag. Ett av samråden som genomförs under denna förvaltningscykel är just **Arbetsprogram med tidtabell** och **Översikt över väsentliga frågor**.

Det finns även andra samråd under pågående förvaltningscykel som vi vill lyfta fram.

- Samråd kring normer för vattenförekomster med vattenkraftspåverkan. Detta är kopplat till arbetet med

genomförande av Nationell plan för moderna miljövillkor (NAP)¹. Vattenmyndigheten gör en fördjupad normöversyn av vattenkraftspåverkade vatten som följer tidplan för NAP, och i samband med detta genomför vi samråd kring förslag på reviderade miljökvalitetsnormer. För närvarande sker en förnyad planering av hur den fördjupade normöversynen och kommande samråd ska ske med anledning av att nya regler förväntas träda i kraft 2025, enligt regeringens förslag i promemorian *Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövningar* (KN2024/01642).² Detta kan innebära att vi kan behöva göra ett omtag för redan fattade normbeslut. En bedömning av omfattningen av detta arbete och tidsplanering pågår för närvarande i samverkan med Svenska Kraftnät och Energimyndigheten som bistår med bedömningar av påverkan på kraftsystemet. I Tabell 1 nedan redovisas de prövningsgrupper som är aktuella inom Bottenhavets distrikt och det år då ansökan om prövning senast ska vara inlämnad till domstol. Normöversyn och samråd kring normförslag sker utifrån denna tidplan med målsättning att ha nya normer på plats så tidigt som möjligt innan ansökan ska lämnas in. För prövningsgrupper som kommer tidigt i planen kommer innehållet i den kommande lagstiftningen att påverka behovet och möjligheten av att göra en översyn innan ansökan ska lämnas in. Vi kommer att redovisa en särskild tidplan för det så snart som möjligt efter att lagstiftningen har beslutats.

- Förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer 2027–2033 samt den tillhörande miljökonsekvensbeskrivningen. Dessa revideringar av planer, normer och beskrivningar ska fastställas i december 2027. Samrådet är planerat att genomföras mellan 1 juli 2026 och 1 januari 2027.
- Förslag till riskhanteringsåtgärder för dricksvatten. Vattenmyndigheten planerar att genomföra samråd om förslag till sådana åtgärder samtidigt som samrådet om förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer. Riskhanteringsåtgärderna ska beslutas senast den 12 juli 2027.

¹ NAP syftar till att vattenverksamheter som producerar el ska omprövas för att få moderna miljövillkor. Mer information finns på Havs- och vattenmyndigheternas hemsida: [Frågor och svar om den nationella planen](#)

² [Förutsättningarna för vattenkraftens omprövning förbättras - Regeringen.se](#)

Prövningsår enligt NAP för huvudavrinningsområden

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Dalälven		X	X			X			X		X			X
Delångersån			X											X
Gavleån														
Gideälven			X											
Indalsälven										X	X	X		
Ljungan	X	X												
Ljusnan						X	X	X						
Moälven		X												
Övriga	X	X	X					X	X				X	X
Ängermanälven				X	X									

Tabell 1 Översiktlig bild över när provningar enligt NAP pågår i huvudavrinningsområden i Bottenhavets vattendistrikt. För fullständig tidplan för enskilda provningsgrupper se [Prövningsgrupper och tidplan - Nationell plan för omprövning av vattenkraft - Arbete i vatten och energiproduktion - Havs- och vattenmyndigheten](#).

2.1.2 Andra sätt att delta

Ett sätt att engagera sig kan vara i de gemensamma nationella nätverk och grupper som vattenmyndigheterna gemensamt håller i, där vi samverkar med bland annat åtgärdsmyndigheter och nationella bransch- och intresseorganisationer. Inom varje vattendistrikt finns olika organ för samverkan kring vattenfrågor på regional och lokal nivå. Ofta är kommunerna centrala parter i dessa samarbeten. Verksamhetsutövare, intresseorganisationer och markägare är andra viktiga deltagare i samverkan på lokal nivå.

Det finns alltså flera olika sätt att engagera sig och tycka till om vattenförvaltningen. I Bottenhavets vattendistrikt kan du exempelvis göra det genom att:

- Kontakta vattenmyndighetens kansli vid Länsstyrelsen Västernorrland (Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt), enklast når du oss via e-post: vattenmyndigheten.vasternorrland@lansstyrelsen.se. Du kan också kontakta oss på telefon, via länsstyrelsens växel på 0611-34 90 00.

- Kontakta länsstyrelsen i det län där du bor. Där finns beredningssekretariatet och dess vattenexperter som arbetar med att bedöma påverkan och statusen på vattnen inom länet, ta fram åtgärdsförslag med mera. De har den lokala kännedomen om hur länets vatten mår. Kontaktinformation hittar du på vattenmyndigheternas webb rörande [länsstyrelsernas roll](#).
- Kontakta lämpliga aktörer i frågor som rör vatten, exempelvis din kommun i frågor som rör vatten i samhällsplanering, VA-frågor och lokalt åtgärdsarbete.
- Engagera dig i ett vattenråd eller någon annan typ av samarbete som rör ett visst vatten eller avrinningsområde. Ditt närmaste vattenråd hittar du på vattenmyndigheterna.se om [vattenorganisationernas roll](#), alternativt hör av dig till beredningssekretariatet i ditt län, se punkten ovan.
- Lämna synpunkter och ställa frågor i databasen VISS, för de vattenförekomsterna du är intresserad av, www.viss.lansstyrelsen.se.

3 Bottenhavets geografi och befolkning

Bottenhavets vattendistrikt ligger mitt i Sverige och omfattar drygt 30 procent av Sveriges yta och 46 procent av landets vattenförekomster (Figur 3). Distriktet sträcker sig från Dalälven i söder till Vapstälven (som avrinner till Norge) i Västerbottens län i norr. I väster finns vidsträckta och glesbefolkade fjällområden medan kusten mot Bottenhavet i öster är mer tätbefolkad. Inlandet domineras av skogsmark med större befolkningscentra framför allt kring de stora sjöarna Siljan i Dalarna och Storsjön i Jämtland.

Vattendistriktets geografiska omfattning och större avrinningsområden

Figur 3 Bottenhavets vattendistrikt täcker en tredjedel av Sveriges yta och är till ytan det största av de fem vattendistrikten.

Eftersom nationsgränsen mellan Sverige och Norge endast grovt följer vattendelaren mellan Atlanten och Bottenhavet är det många vattendrag som korsar gränsen och inom vattendistriktets ansvarsområde finns källflödena till de norska älvarna Glomma, Nidelva, Stjørdalselva samt Vefsna. Å andra sidan rinner fyra av de fem fjällälvar som mynnar i Bottenhavet upp på norska sidan; endast Ljungan börjar på svenska sidan. Fjällälvarna är från norr Ångermanälven, Indalsälven, Ljungan, Ljusnan och Dalälven.

Gaustafallet nära norska gränsen. Foto: vattenmyndigheten

I Bottenhavets vattendistrikt finns hela eller delar av sju län och 52 kommuner. Det krävs bra samarbete över kommun- och länsgränser för att kunna se helheten, uppströms- och nedströmsperspektiv och för att koppla åtgärder till fysisk planering.

I de fyra län som utgör huvuddelen av distriktet (Västernorrland, Jämtland, Gävleborg och Dalarna) levde i slutet av 2023 omkring 947 600 personer. Statistikmyndigheten SCB har tidigare beräknat att befolkningen i området kommer att öka men enligt senaste framskrivningen förväntas folkmängden minska till 910 700 personer år 2040 (SCB 2024). Endast Jämtland beräknas få en större folkmängd, om än blygsamt med 1 000 personer, medan övriga län backar med omkring 10 000 personer vardera.

Bottenhavet är det vattendistrikt som har absolut störst andel skogsmark, närmare 80 procent av all mark. Vattendistriktets skogsområden står för 36 procent av Sveriges totala skogsmarksareal (SCB, 2019d). Det rör sig främst om barrskogsområden som utgör grunden för en stor del av industriproduktionen av trävaror, papper och pappersmassa. Jordbruksmarken täcker 2 200 kvadratkilometer, eller 2 procent, av vattendistriktets yta.

3.1 Tillståndet i distriktets vatten

I Bottenhavets vattendistrikt avgränsas enligt senaste publika klassningen (24-10-30) i databasen [VISS](#) 11 592 vattenförekomster, fördelade på 10 616 ytvattenförekomster och 976 grundvattenförekomster (Tabell 2). Av dessa är 414 vattenförekomster fastställda som kraftigt modifierade vatten, förkortas KMV, och sju vattenförekomster fastställda som konstgjorda vatten, förkortas KV.

I början av varje förvaltningscykel gör vattenmyndigheterna en översyn och revidering av vattenförekomstindelningen eftersom den ligger till grund för senare arbetsmoment som kartläggning och analys samt normsättning. Indelningen 2027–2033, den högra kolumnen i tabell 2, är formellt preliminär och används som arbetsmaterial inom vattenförvaltning tills den slås fast slutligt 2027.

Vattenförekomster i distriktet

	Förvaltningscykel 22–27	Förvaltningscykel 27–33*
Vattenförekomster totalt	11 592	
Grundvatten	976	969
Ytvatten	10 616	-
Naturliga vatten totalt	10 195	8 013
- Sjöar	3 480	2 344
- Vattendrag	6 630	5 573
- Kustvatten	85	96
Kraftigt modifierade vatten totalt*	414	-
- Vattendrag	252	-
- Sjöar	162	-
Konstgjorda vatten totalt*	7	-
- Vattendrag	6	-
- Sjöar	1	-

Tabell 2 Antalet vattenförekomster i Bottenhavets vattendistrikt, den nu gällande och den preliminära.

* Arbetet med att klassificera vatten som kraftigt modifierade eller konstgjorda pågår och det finns ännu ingen bedömning av hur många vattenförekomster som kommer få den klassificeringen. Det kan dock antas bli fler än i nuvarande förvaltningscykel.

3.2 Tillståndet i ytvatten

Enligt bedömningarna som låg till grund för Förvaltningsplan 2022–2027 har 33 procent av ytvattenförekomsterna i distriktet hög eller god ekologisk status eller hög eller god ekologisk potential. I 57 procent av

ytvattenförekomsterna råder måttlig ekologisk status eller potential, medan 9 procent har otillfredsställande ekologisk status/potential och 1 procent har dålig ekologisk status/potential. För en stor andel av de ytvattenförekomster i distriktet som har sänkt ekologisk status beror det på olika typer av fysisk påverkan på vattenmiljöerna, som exempelvis kraftverk och dammar, vägtrummor och annan infrastruktur, bebyggda miljöer och påverkan från skogsbruksåtgärder och flottledsrensningar.

Gällande miljögifter har vi bedömt att gränsvärdena för kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) överskrids i alla distriktets ytvattenförekomster. Därmed klassificeras samtliga ytvatten till *uppnår ej god kemisk status*. Utöver kvicksilver och PBDE har 196 ytvattenförekomster föroreningar som också bidrar till en sänkt kemisk status. De ämnen som bidrar till sänkt status i flest vattenförekomster i distriktet är dioxiner, kadmium, PFOS, antracen och bly.

Tabell 3 visar hur bedömningarna fördelas på ytvattenkategorierna sjöar, vattendrag och kustvatten.

Ekologisk status och potential för ytvatten

	Vattendrag	Kust	Sjö	Totalt
Hög status	780 (11)	2 (2)	546 (15)	1328 (13)
Maximal potential	-	-	-	-
God potential	2 (0,02)	-	1 (0,03)	3 (0,03)
God status	1 147 (17)	39 (46)	980 (27)	2 166 (20)
Måttlig potential	5 (0,07)	-	3 (0,08)	8 (0,07)
Måttlig status	4 269 (62)	38 (45)	1 780 (49)	6 087 (57)
Otillfredsställande potential	248 (4)	-	162 (4)	410 (4)
Otillfredsställande status	358 (5)	5 (6)	154 (4)	517 (5)
Dålig ekologisk potential	2 (0,02)	-	-	2 (0,02)
Dålig ekologisk status	77 (1)	1 (1)	17 (0,05)	95 (0,09)
Totalt	6 888	85	3 643	10 616

Tabell 3 Procentuell andel inom parentes. Statistik från [VISS](#).

För vatten som förklarats som kraftigt modifierade, KMV, eller som konstgjorda vatten, KV, används andra benämningar på kvalitetsklasser jämfört med de som används för naturliga vatten. Mer finns att läsa under avsnitt 5.4 om miljökvalitetsnormer.

3.3 Tillståndet i grundvatten

För att bedöma grundvattenförekomsternas tillstånd görs en klassificering av kemisk och kvantitativ status. Klassificeringen görs utifrån resultat från mätningar av kemiska parametrar och information om kvantitativa påverkanskällor. Bottenhavets vattendistrikt har 976 grundvattenförekomster, (Tabell 4). Samtliga bedömdes ha god kvantitativ status.

Två av grundvattenförekomsterna bedömdes riskera att inte uppnå god kvantitativ status till år 2021. Riskerna bedömdes utifrån information om stora vattenuttag och vattenbrist. För många grundvattenförekomster saknas det dock kunskapsunderlag när det gäller påverkan på grundvattenkvantitet i form av vattenuttag och risk för vattenbrist.

Av vattendistriktets 976 grundvattenförekomster bedömdes 14 ha otillfredsställande status kemisk status, 44 vattenförekomster vara i risk med avseende på kemisk status och 135 utsatta för potentiell betydande påverkan (enligt analys hämtad från VISS i december 2021). Resterade grundvattenförekomster hade god kemisk status.

Riskerna kom främst från befarad spridning av miljöfarliga ämnen från förorenade områden, användning av bekämpningsmedel på jordbruksmark samt påverkan från ovanliggande infrastruktur och tätbebyggda områden.

Kemisk och kvantitativ status för grundvatten

	Kemisk status	Kvantitativ status
God status	961	976
Otillfredsställande status	15	-
Totalt	976	976

Tabell 4 De svenska delarna av Bottenhavets vattendistrikt har nästan tusen grundvattenförekomster.

4 Grön omställning av industri och samhälle

Ett begrepp som allt oftare dyker upp i diskursen kring samhällsutvecklingen är ”grön omställning”. Det handlar i första hand om en omställning av industrin men i förlängningen hela samhällsbygget. [EU:s tillväxtstrategi](#) med namnet ”Gröna given” är ett definierande exempel på grön omställning. Senast år 2050 ska hela unionen vara klimatneutral och man vill ”stärka ekonomin med hjälp av grön teknik, skapa en hållbar industri och hållbara transporter och minska föroreningarna. Genom att omvandla klimat- och miljöutmaningar till möjligheter kommer omställningen att bli rättvis och inkluderande för alla.”

Målet för den Gröna given är bibehållen ekonomisk tillväxt i kombination med åtgärder för att dels bromsa klimatförändringarna, dels anpassa samhället till klimatförändringarna. Tillgången till fossila, kolbaserade naturresurser som kol, olja och naturgas har varit en förutsättning för den industriella revolutionen som inleddes blygsamt i Storbritannien i slutet av 1700-talet och sedan spred sig globalt under 1900-talet. Dessa fossila resurser har till exempel använts – och används i hög grad fortfarande – som bränsle för uppvärmning eller till kraftproduktion, till drivmedel för transporter och i en mängd industriprocesser, allt från metallurgi till kemikalieframställning.

Centralt i omställningen är en utfasning av dessa fossila resurser för att därigenom minska utsläppen av växthusgasen koldioxid. Eftersom det totala behovet av energi framöver inte lär följa utfasningen utan snarare tvärtom öka måste glappet fyllas med dels andra energiformer, dels effektiviseringar.

Sveriges energipolitik grundar sig på EU:s lagstiftning och går i linje med den Gröna given även om detaljer i klimat- och energimålen skiljer sig. Vattenförvaltningen påverkas av den här omställningen, vilket vi fördjupar i kommande avsnitt.

4.1 Resurser i Bottenhavets vattendistrikt

Den gröna omställningen innebär enorma utmaningar, men också möjligheter. Norra Sverige, i stora drag vattendistriktet Bottenhavet och Bottenviken, inrymmer resurser och råvaror som är eftertraktade av aktörer med ambition att tillhöra den gröna omställningen. Det rör sig främst om tillgång till:

- fossilfri elektricitet

- mark för industrietablering
- skogsråvara
- mineraler
- orörd natur.

Infrastrukturen i norra Sverige kan också betraktas som en resurs i sammanhanget. Trots det till synes något perifera läget i norra Europa har landsändan till exempel havsförbindelser både med Bottenhavet och Nordatlanten, järnvägsförbindelser i nord-sydlig riktning längs Bottenhavskusten och öst-västligt både i norr och i söder samt flera Europavägar och flygplatser. Det finns också ett utbyggt elnät som kan vara en resurs framför allt nord-sydlig riktning, men för framtida behov kommer även det behövas byggas ut ytterligare.

Här nedan följer en översiktlig framtidsspaning över den expansion som kan bli verklighet i distriktet, samt de utmaningar den innebär för vattnet.

4.1.1 Tillgång på fossilfri elektricitet

Alla stora fjällälvar i Bottenhavets vattendistrikt byggdes ut för vattenkraft under 1900-talet. De är från norr till söder Ångermanälven, Indalsälven, Ljungan, Ljusnan och Dalälven. Dessa producerar omkring 30 TWh per år. Mellan de stora älvarna ligger mindre älvar och åar som också i stor grad är utbyggda.

I och med att de flesta älvarna i Sverige är utbyggda och att kvarvarande vattendrag är skyddade (fyra nationalälvar) har vindkraft seglat upp som ett alternativ för ny, fossilfri elproduktion. År 2002 fanns det cirka 530 vindkraftverk i Sverige, 20 år senare mer än 5 200. Inte minst i glesbefolkade områden som Bottenhavets distrikt har utbyggnaden varit enorm. I till exempel Västernorrlands län ökade antalet verk från 40 år 2015 till 409 fem år senare ([SCB](#)). Ändå är detta bara landbaserad vindkraft. Sveriges havsplaner för Västerhavet, Östersjön och Bottniska viken pekar ut ett antal områden lämpliga för energiproduktion. I Bottenhavet vill flera företag bygga stora vindkraftparker till havs. En vindpark 50 kilometer öster om kusten i höjd med Söderhamn är till exempel projekterad att omfatta upp till 347 vindturbiner med en maxhöjd på 350 meter och årlig produktion av 29 TWh. Dessa utsjöområden omfattas inte av vattendirektivet och vattenmyndigheternas ansvarsområde men det finns ändå beröringspunkter med vattenförvaltning eftersom kraftverken under uppbyggnadsfasen behöver transporteras till och från hamnar och den el som produceras behöver överföras via kabel till land, se även avsnitt 4.1.1.1

Även solkraft framhålls som en producent av fossilfri elektricitet i distriktet. I till exempel Edsele i Sollefteå kommun finns planer på en av landets största solcellsparker med en effekt på cirka 550 MW. Parken ska uppta en yta om närmare 600 hektar, en yta som nu är produktiv skogsmark.

4.1.1.1 Energiförsörjningens påverkan på vatten

Som vi tidigare sett innebär utfasningen av fossil energi i kombination med ökad elanvändning att behovet av elektricitet kommer att öka. Samtidigt har Sverige antagit en Nationell plan för moderna miljövillkor (NAP).³ Målet för NAP, som dåvarande regering tog beslut om 2020, är att samtliga vattenkraftsverksamheter i Sverige ska föras med moderna miljövillkor på ett sätt som ska leda till största möjliga nytta för vattenmiljön och en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. Detta ska åstadkommas genom att alla dessa verksamheter om- eller tillståndsprövas under en tjugoförårsperiod för att se till att de får moderna miljövillkor enligt miljöbalken. Som ett riktvärde och planeringsmål har regeringen angett att 1,5 terawattimmar vattenkraftsproduktion per år kan användas för miljöförbättrande åtgärder. Denna produktionsförlust är fördelad på huvudavrinningsområden och kan sättas i relation till den totala vattenkraftsproduktionen i Sverige som historiskt sett har legat på 50–80 TWh per år.

NAP innehåller en tidplan för när vattenverksamheter ska omprövas i domstol. Tidplanen sträcker sig fram till 2039, men delar av den ursprungliga tidplanen har förskjutits på grund av behov av processöversyn. Läs mer om tidplanen för distriktet i avsnitt "Samråd under cykeln", 2.1.1.

Ungefär hälften av Sveriges totala vattenkraft produceras i Bottenhavets vattendistrikt. De fem större älvarna Ångermanälven, Indalsälven, Ljungan, Ljusnan och Dalälven är alla reglerade och utnyttjas för vattenkraftändamål. Detta gör att fysiska förändringar av sjöar och vattendrag är en viktig fråga i distriktet. Vattenkraftens dämningar och kraftverk utgör en påverkan på vattenmiljön, inte minst vid vattenkraftsverksamheter med äldre tillstånd som medger nolltappningar, korttidsreglering, omvänd vattenföring och där det saknas faunapassager. I många fall kan det finnas skäl att se över dessa tillstånd i syfte att åstadkomma miljöanpassningar av verksamheterna i linje med miljöbalkens krav.

³ NAP syftar till att vattenverksamheter som producerar el ska omprövas för att få moderna miljövillkor. Mer information finns på Havs- och vattenmyndigheternas hemsida havochvatten.se.

Förutom fysisk påverkan orsakar vattenkraft mindre synliga förändringar i vatten, till exempel näringsutarmning. Denna så kallade oligotrofiering innebär att näringsämnen försvinner från näringskedjan genom att antingen spolats bort eller bindas i sediment.

Miljökvalitetsnormer som beslutas av vattendelegationerna är ett kvalitetskrav som spelar en viktig roll i domstolens bedömning av vilka miljöåtgärder som verksamhetsutövaren behöver genomföra. Vid normsättningen ska vattenmyndigheten göra avvägningar mellan vattenkraftens samhällsviktiga funktion och miljöns behov, med hänsyn tagen till särskilda krav för Natura 2000 och värdefulla kulturmiljöer. I vissa fall kan vattenförekomster identifieras som kraftigt modifierade (KMV) där hänsyn tas till den samhällsviktiga verksamhetens påverkan och lägre kravnivåer sätts. Ibland sätts också mindre stränga krav då exempelvis de samhällsekonomiska kostnaderna bedöms bli alltför höga om vissa miljöåtgärder genomförs. I dessa sammanhang har bland annat det planeringsmål som regeringen beslutade i NAP betydelse för bedömningen av när miljöanpassningsåtgärder kan anses få en så stor påverkan på vattenkraftens roll i elsystemet att det är motiverat att identifiera vatten som KMV eller sätta mindre stränga krav.

När det gäller vindkraft finns det en del beröringspunkter med vattenförvaltning, framför allt vindkraft till havs. En utbyggnad där kan innebära en betydande påverkan på kustvattenförekomster i Bottenhavets distrikt, dels i närheten av hamnar där kraftverk lossas och lassas, dels i samband med kabeldragning från kraftverken till land. Utanför kusten i anslutning till Sundsvallsbukten ligger till exempel ett stort antal tunnor innehållande kvicksilverhaltig katalysatormassa. När tunnorna dumpades fanns inte dagens miljölagstiftning och det anvisade området låg utanför dåvarande svenskt territorialvatten vilket gör ansvarsläget väldigt oklart. I dagsläget föreligger ingen omedelbar fara för spridning av kvicksilvret men risken ökar i och med att tunnorna och den betong kvicksilvret är ingjutet i vittrar sönder ([Länsstyrelsen Västernorrland](#)). Risken för spridning ökar också om tunnorna utsätts för yttre påverkan, till exempel om de är i vägen för uppförande av eller kabeldragning till havsbaserade vindkraftverk.

Även solcellsparkar antas kunna påverka vatten genom avskogning och en ökning av hårdgjorda ytor.

4.1.2 Industriutveckling

I Bottenhavets vattendistrikt finns det i dag relativt många stora industrier som bidrar med olika typer av belastning på vattenmiljön. De förekommer företrädesvis längs med kusten, men även i inlandet finns det stora industrietableringar som påverkar vattenmiljön. Många av de nya industriprojekt som nu är på gång i distriktet kommer dessutom att

anläggas vid eller i närheten av redan etablerade verksamheter, vilket kan medföra ytterligare utmaningar med avseende på vattenförvaltningsarbetet.

Elintensiv industri som skogsindustri, kemi- och metallindustri och smältverk (till exempel aluminiumsmältverk i Sundsvall) har länge dragit nytta av distriktets stora elproduktion, men nu vill fler aktörer etablera sig för att kunna nyttja samma fördelar. Nedan finns några exempel på orter där stora etableringar planeras eller har påbörjats. Observera att detta är en nulägesbild från hösten 2024. Beroende på omvärldsläget och marknadsförhållanden kan bilden snabbt ändras med etableringar som till exempel skjuts framåt i tid eller helt ställs in. Det kan förstås också tillkomma fler etableringar.

- **Östersund:** På industriområdet Verksmon pågår processer för att bygga upp en cirkulär industri med datahallar som försörjs med förnybar el. Spillvärmen från hallarna ska i sin tur användas i växthus med en yta på 60 hektar för odling av livsmedel. Processvatten till hallarna och växthusen tas från Storsjön i närheten. I Östersund finns också långt gångna planer på att producera förnybart elektrobränsle ur koldioxid från kraftvärmeverk och vätgas framställd med el från vind- eller vattenkraft. Produkten e-metanol ska primärt användas till fartygsbränsle.
- **Sundsvall-Timrå:** I Torsboda pågår uppbyggnaden av ett energiintensivt industriområde på 150 hektar. Först ut är ett kinesiskt företag som tillverkar anodmaterial till batterier för elbilar. Inom några år planerar företaget för en årlig produktion på 100 000 ton och 1 900 anställda.

Vid fjärrvärmeverket Korstaverket planeras för tillverkning av fartygsbränsle med koldioxid och vätgas som beståndsdelar och vid massafabriken Östrand pågår markutfyllnad för ett bioraffinaderi som ska producera 300 000 ton bioflygbränsle per år.

- **Örnsköldsvik:** Förutom omstrukturering av befintlig industri finns det även här långt framskridna planer, om finansieringen löser sig, på att tillverka bränslet e-metanol ur vätgas och rökgaser från värmeverk. I Köpmanholmen pågår etablering av ett företag som ska framställa gödsel för jordbruk (kaliumsulfat) ur restprodukter från massaindustri och batteritillverkning med hjälp av fossilfri elektricitet.
- **Sollefteå:** Sollefteå kommun satsar på att attrahera elintensiv verksamhet till Hamre industriområde i Långsele med stora markytor, närhet till kylvatten från Faxälven och anslutning till elnätet med 500 MW.

- **Ånge:** Den lilla inlandskommunen Ånge i Västernorrland har både gott om el från vatten- och vindkraft och en lång industrihistoria. Här finns planer på att bygga en av världens största vätgasfabriker, vätgas som kan användas till såväl transportsektorn som processindustrin. Verksamheter som kan dra nytta av vätgassatsningen är till exempel landbaserad fiskodling som i sin tur producerar, förutom matfisk, gödsel.
- **Gävle:** I Norrsundets gamla pappersbruk planerar ett företag att bygga ett bioraffinaderi som ska producera förnyelsebar diesel och flygbränsle. Även stödverksamhet i form av framställning av vätgas, kvävgas och ånga.
- **Borlänge:** År 2021 lades pappersbruket i Kvarnsveden, Borlänge, ner efter över 120 års produktion på platsen. En batteritillverkare tog därefter över bruket för att öppna en fabrik med ett tusental anställda. Sommaren 2024 kom dock beskedet att det inte blir någon batterifabrik, i stället köpte kommunen industriområdet för att sälja en del vidare till ett annat företag som planerar att bygga ett datacenter.
- **Falun:** Samma företag som planerar att bygga ett datacenter i Borlänge har även verksamhet i bland annat grannstaden Falun.
- **Avesta:** Även i Avesta finns planer på dataserverhallar.
- **Ludvika:** I Ludvika pågår etablering av en ny transformatorfabrik som ska stå klar 2027.

4.1.2.1 Etableringarnas påverkan på vatten

Förutom att nyetableringarnas kraftförsörjning berör vattenmyndighetens verksamhetsområde (se föregående avsnitt) kommer även anläggningarna i sig att påverka distriktets vattenmiljöer. Anläggningsfasen kan innebära att föroreningsskador på gamla förorenade industriområden måste avhjälpas, och det kan behövas markutfyllnad i vatten, omledning av vattendrag och byggnation av vägar som påverkar hydromorfologin med mera. För själva produktionen rör det sig till exempel om vattenuttag till produktion, utsläpp av avlopps-, kyl- och processvatten, och utsläpp till luft som kan bidra till både ökad förurning och föroreningar i vattenmiljön. Det kan i vissa fall innebära utmaningar när det gäller risk för försämring av tidigare opåverkade vattenförekomster, men innebär i många fall framför allt att förutsättningarna för att uppnå gällande miljökvalitetsnormer förändras.

En synergieffekt av den gröna omställningen är att när en ny industri ska etablera sig på gammal industrimark måste föroreningsskadan först avhjälpas. I Bottenhavets vattendistrikt har tidigare drift av skogsindustrier såsom sågverk, pappersmassaindustrier och impregneringsverksamheter samt andra typer av industrier resulterat i

att områden förorenats. Miljögifter finns kvar i gammal industrimark och på botten av sjöar, vattendrag och havsområden ligger fiberbankar och fiberrikt sediment som innehåller dioxiner och andra miljögifter. Fibersedimenten kan utsättas för erosion från vågor och strömmar vilket gör att föroreningar riskerar att spridas. Vid nedbrytning av det organiska materialet i fibersediment åtgår syre och det bildas rötgaser, främst metan som är en potent växthusgas ([SGU](#)). I samband med nyetableringar av industriverksamheter och utökningar/förändringar av befintliga anläggningar kan det också uppkomma behov av utfyllnader eller andra åtgärder i vattenområden med sådana fiberrika sediment som kan öka risken för spridning av föroreningar från dem.

Bottenhavets distrikt täcks till cirka 80 procent av skog. Foto: vattenmyndigheten

4.1.3 Skogsråvara

Skogsbruk och skogsindustri har länge varit en basnäring i Bottenhavets vattendistrikt. Skogen har inte minst använts för framställning av träkol till järnbruk, timmer till sågverk och som råvara till massa- och pappersbruk. De flesta sågverk och massaindustrier är sedan länge nedlagda medan de kvarvarande har skalats upp till allt större enheter.

Helt nya etableringar av industri med skogsråvara som bas ser vi inte i dag men grön omställning kan ändå sägas gälla inom befintlig industri. Här har en ständig anpassning till allt strängare miljökrav inneburit mindre utsläpp av miljögifter till såväl luft som vatten, samt läckage till marken. Ändrade efterfrågemönster från konsumenterna har i hög grad lett till en omställning av produktionen från papper (tidning, kopieringspapper med mera) till kartong, förpackningsmaterial och cellulosa. Biprodukter från skogsindustrierna kan som ovan nämnts

vidareförädlas till andra produkter som biobränslen, lignin och gödsel.

Efterfrågan på sågade trävaror tros öka på några års sikt då behovet av fossilfria byggmaterial är stort på en global nivå.

4.1.3.1 Skogsbrukets påverkan på vattnet

Skogsbruk är areellt den mest dominerande näringen som bedrivs i distriktet och eftersom den är så yttäckande har den i många decennier gett, och fortfarande ger, upphov till stor sammanlagd påverkan på sjöar och vattendrag genom gödsling, utdikning, ökad instrålning vid avverkning samt effekter från körsador i marken. Någon nydikning sker inte längre i större utsträckning, däremot förekommer rensning av äldre diken.

Förurning, brunifiering och vandringshinder på grund av felaktiga vägtrummor är några miljöproblem kopplade till skogsbruk. I och med att skogsråvara är en stor komponent i den gröna omställningen blir det viktigt att ett ökat uttag inte leder till ökad belastning på vattnet.

Historiskt sett har fysiska förändringar kopplade till skogsbruk gett, och ger fortfarande, påverkan på vattenmiljöer. För att kunna flotta timmer effektivt byggde man dammar och rensade eller rätade många vattendrag. Utdikning av våtmarker, rätning av vattendrag och sjösänkningar har tidigare varit åtgärder för att vinna ny mark för såväl jord- som skogsbruk.

4.1.4 Mineraltillgångar och gruvdrift

Utvinning av mineraler och metaller som järn och koppar har bedrivits i tusentals år i Sverige. I Bottenhavets distrikt har bergshantering varit en stor näring främst i södra Dalarna och i Gästrikland. I dagsläget finns endast tolv aktiva gruvor i Sverige varav Garpenbergs gruva i Dalarna med ursprung från 1200-talet är den enda i distriktet. I Garpenberg bryts komplexmalm innehållande zink, bly, silver, koppar och guld.

[Prospektering](#) efter nya fyndigheter pågår dock på många håll i distriktet, inte minst är så kallade batterimineraler som vanadin, litium, kobolt, nickel, grafit och mangan hett eftertraktade. Steget till aktiv gruvdrift är dock långt och kräver stora resurser och mycket tid. I Bottenhavets distrikt är det för närvarande tre områden som är aktuella för ny gruvverksamhet.

- **Väster om Storsjön i Jämtlands län.** Här vill företag bryta alunskiffer i dagbrott. Alunskiffer innehåller bland annat vanadin men även uran. Sverige har ett förbud mot uranbrytning men politiska röster höjs för att ta bort det för att kunna utvinna uran för bränsle till kärnkraft.

- **Stekenjokk i Västerbottensfjällen.** Det finns långt gångna planer på att återuppta brytning av koppar och zink i den nedlagda gruvan i Stekenjokk. Gruvan var i drift 1976–1988 men det beräknas finnas minst tio miljoner ton malm kvar. Malmen är tänkt att fraktas på landsväg till Austre Hudningsvatnet i Norge där det också finns planer på att återstarta driften av en tidigare gruva, Joma. Både Stekenjokk och Joma ligger i Ångermanälvens avrinningsområde.
- **Ludvika i Södra Dalarna.** Runt Ludvika finns flera gamla gruvor där ett företag planerar för att återuppta driften. Först ut är Blötbergets gruva som lades ner 1979 på grund av bristande lönsamhet. Här finns en typ av järnmalmskoncentrat som används vid tillverkningen av grönt stål. Planen är att bryta malm mer än hundra meter under den gamla gruvan; ny huvudnivå ska bli 420 meter under mark.

4.1.4.1 Gruvnäringens påverkan på vattnet

Gruvdrift är kanske den verksamhet som skapar största intressekonflikterna och oro när det gäller satsningar inom grön omställning i distriktet. Detta gäller inte minst Storsjöområdet i Jämtlands län där det som tidigare nämnts finns planer på brytning av alunskiffer i dagbrott. Närliggande kommuner har bedrivit påverkansarbete för att hindra etableringen, med hänvisning till miljöförstöring och risken för att föroreningar kan hamna i Storsjön och spridas nedströms, och att dricksvattenförsörjning är en kommunal angelägenhet. Storsjöns vatten används i sex kommunala ytvattentäkter, plus att det finns två grundvattentäkter i anslutning till sjön.

Gruvplanerna i Stekenjokk har också stött på lokalt motstånd då gruvan ligger i ett Natura 2000-område och ett för rennäringen viktigt område. För att minska störningen på renskötseln har gruvföretaget planerat att driva gruvan enbart vintertid. Miljögifter i mark och sediment från äldre gruvdrift ses som en utmaning i delar av distriktet.

Generellt innebär gruvdrift risker för en ökad vittring och läckage av metaller till grund- och ytvatten. En del bergarter innehåller så kallade sulfider som kan börja vittra om de utsätts för syre. Sulfiderna bildar svavelsyra när de blandas med vatten. Svavelsyran löser upp metallerna som finns i bergarten. Se även avsnittet om sulfidjordar under rubriken ”Vattenbrist och torka”, 4.3.2, nedan.

Som exempel innehåller alunskiffern som finns i Storsjöområdet metaller som kadmium, nickel, zink och uran. För alla dessa ämnen finns i dag bedömningsgrunder och kvalitetskrav som behöver uppfyllas när man etablerar en ny miljöfarlig verksamhet. Dock finns det en risk att det även kan ske vittring av andra ämnen som vanadin, barium, molybden,

eller sällsynta jordartsmetaller, där det i dag saknas bedömningsgrunder. Det innebär att det är betydligt svårare att tolka och förutsäga hur vattenmiljön kommer att må om det sker utsläpp av dessa ämnen. Tillräckliga data och utredningar för att mäta och jämföra tillståndet i vattnet, både före verksamhetens etablering och under tiden, är därför centrala för att kunna ta fram tillräckliga krav för att begränsa och följa upp potentiella negativa effekter av brytningen.

4.1.5 Natur och besöksnäring

Vid sidan av ovan nämnda exempel på tung industri är turism och besöksnäring en näring som ser utvecklingspotential inom den gröna given i Bottenhavets vattendistrikt. I jämförelse med befolkningstätare regioner världen runt är naturen i norra Sverige mindre påverkad av människan och god tillgång på snö vintertid lockar många i en allt varmare värld.

Ett stadigt ökande intresse, både inhemskt och internationellt, för svensk turism är ett incitament för såväl företag som kommuner och myndigheter att satsa på näringen. Den bidrar till exempel till svensk ekonomi, innebär arbetstillfällen i glesbygd och stärker samhällsservicen för bofasta ([SKR](#)). Naturupplevelser kan också leda till en ökad förståelse och kunskap kring natur- och miljövård ([Naturvårdsverket](#)), samt att de stärker folkhälsan.

Storskalig utbyggnad för besöksnäring i form av byggnader, vägar med mera sker inom distriktet främst i fjällområdena i Dalarnas och södra Jämtlands län. Sälen, Idre, Funäsdalen, Vemdalen, Storlien och Åre är exempel på klassiska skid- och turistorter som är inne i en expansionsfas (Länsstyrelsen Jämtland muntligt). Många orter som tidigare främst levt upp under snösäsongen (skidor, slalom, skoter) satsar också på nya aktiviteter för att locka besökare även under barmarksperioden, till exempel genom att anlägga leder för mountainbike.

4.1.5.1 Besöksnäringens påverkan på vattnet

Ett ökat påverkanstryck på vattenresurser i samband med utbyggnad av vägar, bostäder och andra byggnader är en risk på turistorter i linje med annan utbyggnad, se kapitel 4.2 nedan. Det gäller även andra anläggningar, som konstsnöanläggningar. För att förlänga säsongen och erbjuda bra förhållanden tillverkar många skidanläggningar konstsnö. Tidigare gällde det främst slalombackar men på senare tid satsar allt fler anläggningar även på konstsnö för längdåkning. Förutom att konstsnö kräver elektricitet (knappt 1 kWh/kubikmeter) för att tillverka går det även åt stora mängder vatten. Vatten som tas från närliggande vattendrag, sjöar eller byggda dammar.

Vattenuttag till snötillverkning kräver tillstånd, så kallad vattendom, från

mark- och miljödomstol. För till exempel Åresjön, som ligger i ett Natura 2000-område fanns under 2023 en vattendom som tillät ett uttag på 1,6 miljoner kubikmeter för snötillverkning från 1 oktober till 30 april. Bortledande av vatten regleras bland annat av 11 kap. miljöbalken. Även bevattning av till exempel golfbanor sommartid kräver tillstånd för vattenuttag.

Ett stort vattenuttag under vinterperioden med redan låga flöden riskerar flödesförändringar som kan få negativa miljökonsekvenser.

Det finns även en annan koppling mellan besöksnäring och vattenförvaltning. Höga naturvärden är på många håll en lockelse för människor och en ökning av naturvärden kan därför förväntas leda till ett ökat besöksstryck och därmed större påverkan på vattenmiljöer. En sådan ökning av naturvärden kan till exempel bli följd av nya områdesskydd eller restaurering av vattenmiljöer som innebär bättre fiskemöjligheter.

4.2 Planering för en växande befolkning

Liten befolkning och utflyttning är något som präglar många norrländska kommuner, särskilt i inlandet. Därav finns en politisk vilja att bryta trenden, där etablering av nya industrier och branscher kan leda till ökad attraktivitet att bosätta sig i norra Sverige. Flera län i distriktet räknar med en befolkningsökning som en följd av den gröna omställningen. Enligt Region Västernorrlands sammanställning skulle till exempel alla beräknade investeringar i länet fram till år 2030 – för omkring 200 miljarder kronor – leda till minst 7 500 direkta nya arbetstillfällen och lika många tillkommande med en inflyttning på uppemot 40 000 personer (Region Västernorrland). Storsjöområdet i Jämtland räknar med en befolkningsökning på 10 000 personer de kommande 10 till 15 åren (Länsstyrelsen muntligt).

Notera dock att länsstyrelsernas egna bedömningar om befolkningsökning går emot SCB:s senaste framskrivning om en befolkningsminskning fram till år 2040 som tidigare nämnts i kapitel 2.

Tillsammans med besöksnäringens expansion skulle en befolkningsökning innebära att många nya bostäder behöver byggas. Eftersom många gärna bor nära vatten kommer trycket på att få bygga strandnära öka, och nuvarande regering med samarbetsparti har aviserat att den vill luckra upp strandskyddet. Det kan sålunda uppstå intressekonflikter när attraktiv mark för bebyggelse sammanfaller med påverkan på vattenförekomsternas status, särskilt om det rör sig om redan hårt belastade vattenförekomster. Även befintlig verksamhet och exploateringar inom vattenskyddsområden kan äventyra tillgången till dricksvatten.

En växande befolkning är många hopp för framtiden i distriktet. Foto: vattenmyndigheten

Kapaciteten för vattenförsörjning och avloppshantering kommer att behöva utökas i samband med exploatering. Redan i dag finns det exempel på orter där kapaciteten har nått maxgränsen.

Dagvattenhantering kan också bli utmaning i samband med nya exploateringar och bostadsprojekt, särskilt om de sker i anslutning till befintliga bebyggda områden. Etablering av verksamheter och bostäder på obebyggd mark innebär i regel att ytor som tidigare hade en naturlig infiltration av dagvatten blir ogenomträngliga. Vattnet som rinner av dessa hårdgjorda ytor i urbana miljöer för ofta med sig miljögifter och övergödande ämnen ut i vattenmiljön.

Förutom avlopp och dagvatten är vanliga källor till övergödande ämnen i distriktet industriella punktkällor och markanvändning (jord- och skogsbruk). Övergödning är ett utbrett problem i sjöar, vattendrag och havsområden i framför allt södra Sverige men påverkan finns även i Bottenhavets vattendistrikt.

Kommunernas planering och styrning av samhällsbyggandet kommer att vara avgörande faktorer för tillståndet i våra vattenmiljöer framöver. Genom att tidigt planera för och ta hänsyn till behovet av försiktighetsmått och skyddsåtgärder för att skydda vattenmiljön kan kommunerna undvika framtida problem som blir både dyra och svåra att lösa. Både i redan bebyggda områden och vid nyexploatering behöver det finnas avloppslösningar och system för dagvattenhantering som är rätt dimensionerade för framtida utbyggnader och klimat. Enskilda avlopp behöver tillsyn och åtgärder. Kommunerna behöver i större utsträckning utnyttja den kompetens och erfarenhet som finns på länsstyrelserna, och det kunskapsunderlag rörande vattenmiljön som finns i VISS. Det finns

också stora behov och samordningsvinster i samverkan mellan kommuner i dessa frågor. Dels finns det mycket att vinna i att arbeta med ett avrinningsområdesperspektiv, där åtgärder i en kommun kan ha stor nytta även för nedströms liggande kommun/kommuner. Dels finns det många goda exempel och erfarenheter från framgångsrika projekt och strategier som kommuner i distriktet kan dela med varandra och dra nytta av.

4.2.1 Dricksvattenfrågorna allt viktigare

Dricksvattenfrågorna blir allt viktigare att uppmärksamma, särskilt med de nya hot och utmaningar som de pågående klimatförändringarna kan orsaka (se nedan). Bottenhavets vattendistrikt har flera stora grundvattentillgångar med dricksvatten av hög kvalitet. Oftast är möjligheten till grundvattenuttag goda, men ett förändrat klimat kan påverka grundvattenbildningen. En utveckling mot ökade temperaturer och större svängningar mellan torka och översvämningar kan leda till ökade påfrestningar och risker för dricksvattenförsörjningen, som behöver beaktas inom ramen för den framtida samhällsplaneringen.

I distriktet finns stora brister i dricksvattenskyddet. Uppströmsarbetet är av avgörande betydelse, och bör få betydligt större uppmärksamhet under kommande år. Det behövs både ett arbete med att förebygga användning av varor och ämnen med negativ påverkan på vattenmiljön och ett mer aktivt jobb med tekniska lösningar för att undvika utsläpp till känsliga vattenförekomster (till exempel förebygga bräddningar, lägga utsläppspunkter långt från dricksvattentäkter, prioritera tillsyn och förebyggande åtgärder i vattenskyddsområden). För att inte riskera försämring av vattenområden som behövs för dricksvattenförsörjningen behöver påverkan från urbana, redan bebyggda miljöer och från kommande samhällsutbyggnad hanteras utifrån ett mer riskbaserat och förebyggande perspektiv.

På ett nationellt plan är vattenkvalitet och vattenbrist en utmaning för samhället som i vissa fall begränsar möjligheter till exploatering och samhällsutveckling. Hur detta ser ut och hanteras lokalt kan vara väldigt olika från kommun till kommun, beroende på vilka anspråk det är på den tillgängliga vattenresursen.

4.2.2 Dricksvattensituationen i distriktet

Nedan beskrivs nuläge och utmaningar för de fyra län som har sin huvudsakliga geografiska utbredning inom i Bottenhavets vattendistrikt: Dalarna, Gävleborg, Jämtland och Västernorrland. Västmanlands och Uppsala län beskrivs i motsvarande samrådsdokument för Norra Östersjöns vattendistrikt, medan Västerbottens län ingår i dokumentet för Bottenvikens vattendistrikt.

4.2.2.1 Gävleborgs län

Gävleborgs län har goda tillgångar av både grund- och ytvatten och har hittills varit förskonat från allvarlig vattenbrist. Grundvatten i urberget har störst betydelse för den enskilda vattenförsörjningen som 2020 stod för 19 procent av hushållens vattenanvändning. Ytvatten är den viktigaste resursen för annat vattenuttag än dricksvatten och används framför allt inom industrin. Dricksvatten från allmänna vattentäkter har generellt god kvalitet. Av länets grundvattentäkter har cirka 80 procent vattenskyddsområde men flertalet följer inte nuvarande lagstiftning. Arbetet med att inrätta och revidera skydd pågår men tar ofta lång tid.

Kommunernas vattenresurser har hittills kunnat matcha vattenbehovet för den allmänna vattenförsörjningen. Ett ansträngt läge med liten marginal finns i Gävle tätort. Ett mellanregionalt samarbete har startats upp mellan Gävle och Älvkarleby kommun i Uppsala län för att trygga dricksvattenförsörjningen till båda kommunerna. Många invånare i Gävleborgs län har egen brunn med kvalitetsproblem. Vanligast miljöproblem i bergborrade brunnar är fluorid, järn, natrium, klorid, radon och uran och i jordbrunnar bakterier, färg, grumlighet, organiskt material och järn. Insatser för att informera brunnsägare om vikten av att undersöka vattenkvaliteten och vidta åtgärder behövs. All data från enskilda brunnar bör samlas i en nationell databas och göras tillgängligt för vattenförvaltning och miljömålsuppföljning.

Den framtida utvecklingen visar på en befolkningsökning främst i tätorterna Gävle och Sandviken vilket kommer att leda till ett ökat vattenbehov. Samtidigt förväntas klimatförändringarna ha en större negativ effekt på grundvattentillgången i länets södra del, där både Gävle och Sandviken är belägna, än i norra delen av länet. För den enskilda vattenförsörjningen kommer största utmaningen ligga i att perioden utan grundvattenbildning sommartid förväntas bli längre till följd av klimatförändringarna vilket ökar risken att vattnet inte räcker till.

4.2.2.2 Dalarnas län

Dalarna har god tillgång till grundvatten av god kvalitet ur ett regionalt perspektiv. Arbetet med statusklassificering 2018–2019 visar dock att cirka 40 av Dalarnas 277 grundvattenförekomster riskerar att inte nå god kemisk status till år 2027. Inom Dalarnas läns regionala vattenförsörjningsplan pågår arbete med att uppdatera utpekanden av vattenförsörjningsintressen samt en utveckling av kriterier, beskrivningar, syften och tillämpning av desamma.

Intresse ägnas för närvarande åt följande frågor: ett vattenförsörjningsintresse bör utgå från en vattenförekomst, men kan med fördel avgränsas så att endast del av vattenförekomsten ingår. Kategoriseringen av vattenförsörjningsintressen i olika klasser bör ha tydliga logiska kopplingar till ansvar, syften och målsättningar med dessa

klasser. Eventuella restriktioner och kravställande inom vattenförsörjningsintressen liksom åtgärdskrav behöver vara relevanta och väl motiverade, de bör också tillföra nyttor eller skydd som inte redan följer av annan lagstiftning. Ett pilotmässigt förslag kommer att tas fram för två kommuner och stämmas av och utvecklas i samverkan med berörda aktörer inom dessa kommuner.

4.2.2.3 Västernorrlands län

De naturgivna förutsättningarna gör att grundvattnets kvalitet överlag är god. Kunskapsläget är dock fortfarande relativt bristfälligt vad gäller vattenkvalitet och vattenuttag, och det krävs en långsiktigt hållbar finansiering för att förbättra och säkra framtida grundvattenövervakning. Vattenskyddsområden revideras och fastställs inte i tillräckligt hög takt i länet, även om förutsättningarna för detta förbättrats de senaste åren. Det är många vattentäkter i länet som i dag antingen saknar vattenskyddsområde eller har ett otillräckligt sådant. Länsstyrelsens högsta prioritet nu och framöver är att arbeta med nya och reviderade vattenskyddsområden. Ett exempel är Wifsta vattentäkt (länets största vattentäkt och samtidigt ett riksintresse för vattenförsörjning) som framöver kommer att få ett reviderat vattenskyddsområde.

I övrigt kan nämnas att Kramfors kommun kontinuerligt letar efter nya potentiella vattentäkter. Nuvarande vattenförsörjning består huvudsakligen av en ytvattentäkt och flera mindre grundvattentäkter i berg. De kvalitetsproblem, och även kapacitetsproblem när det kommer till bergborrhade brunnar, som ofta är förknippade med den typen av vatten, leder till ett behov att se sig om efter nya vattentäkter.

4.2.2.4 Jämtlands län

Jämtlands län är förhållandevis rikt på grundvatten av god kvalitet som används för både allmän och enskild dricksvattenförsörjning. För att ge en säker dricksvattenförsörjning även i framtiden behöver viktiga grundvattenresurser ges ett bra skydd och beaktas i samhällsplaneringen redan i dag. Det finns också ett behov av ökad kunskap om grundvattennivåer och om grundvattnets kvalitet i länet, inte minst i enskilda dricksvattenbrunnar, samt hur grundvattnet påverkar angränsande vatten- och landekosystem.

Dricksvattenuttaget från de kommunala vattentäkterna i länet kommer ungefär till hälften från ytvatten och till hälften från grundvatten. Majoriteten av ytvattenuttaget görs från Storsjön, som har sex kommunala dricksvattentäkter. Huvuddelen av grundvattenuttaget görs från grundvatten i jord. Grundvattentäkter i berg är dock till antalet sett lika stort.

Nära hälften av länets yt- och grundvattentäkter har vattenskyddsområden och dessa omfattar cirka 85 procent av

vattenuttaget. Flera av dessa vattenskyddsområden är dock äldre och i behov av att ses över för att de ska få ett uppdaterat och relevant skydd. Endast en fjärdedel av grundvattentäkterna har vattenskyddsområden fastställda enligt miljöbalken. Skyddet av större enskilda dricksvattentäkter behöver också ses över och stärkas.

De undersökningar som gjorts av länets grundvatten har visat på grundvatten av god kvalitet, men också på förekomst av rester av bekämpningsmedel och klorid från vägsalt. Lokalt finns problem med naturligt höga halter av radon, uran och arsenik. PFAS förekommer men halterna är låga i de grundvattentäkter som undersökts.

4.3 Klimatförändringarnas effekter

De globala klimatförändringarna är inte längre ett diffust och framtida hot utan något verkligt. Den globala medeltemperaturen har ökat snabbare de senaste 50 åren än under någon annan 50-årsperiod de senaste 2 000 åren ([IPCC, 2023](#)). Sedan 1800-talet har medeltemperaturen ökat med över en grad celsius, med en större ökning över land än över hav. Uppvärmningen leder bland annat till mer omfattande och snabba växlingar av vädret, då det finns mer energi i atmosfären. Förekomsten av extrema väderhändelser som stormar, torka och översvämning förväntas öka. På grund av havsvattnets expansion när det värms upp och bidrag av smältvatten från smältande inlandsisar på Grönland och Antarktis samt glaciärer pågår en global havsnivåhöjning som innebär att låglänta områden riskerar att översvämmas och försvinna ([SMHI, 2024](#)). Sedan början av 1900-talet har det globala medelvattenståndet stigit med cirka 20 centimeter och det sker i allt snabbare takt. På grund av tröghet i processerna kommer höjningen att fortsätta i hundratal år – även om utsläppen av växthusgaser skulle minska.

För Sveriges, och inte minst Bottenhavets del, motverkar dock landhöjningen efter den senaste istiden den pågående havsnivåhöjningen.

Klassiska vintrar med snö och isbelagt hav förväntas bli allt färre och kortare. Foto: vattenmyndigheten.

Uppvärmningen leder också till minskad utbredning av havsis kring polerna vilket i sig ger en förstärkande effekt i och med att mer solljus absorberas av vattnet i stället för att reflekteras tillbaka till atmosfären. I Bottenhavet kan mindre utbredning av is leda till att luften ovanför tar upp mer fukt och vi får kraftigare snöfall över land – så kallade snökanoner.

De allra flesta forskare och experter är också ense om den största orsaken till förändringarna: mänskliga utsläpp av koldioxid och andra gaser som förstärker atmosfärens förmåga att hålla kvar solens värme på Jorden. Den så kallade växthuseffekten. Förbränning av fossila bränslen som kol och olja är den största enskilda utsläppskällan av växthusgaser men även markanvändning är en stor bidragande faktor. Trots insikten om de skadliga effekterna av utsläppen och ansträngningar att minska dem fortsätter de att öka på en global nivå.

4.3.1 Scenarier baserade på utsläpp av växthusgaser

Hur framtidens klimat kommer att se ut beror mycket på hur människan agerar i dag och framöver. Det finns olika scenarier framtagna baserade på hur stora av utsläppen av växthusgaser blir. Sverige, och dess vattenförekomster, påverkas i olika grad av uppvärmningen. Eftersom den sker dubbelt så snabbt i Arktis som övriga Jorden räknar man med större förändringar i de norra delarna av Sverige.

Med klimatförändringar förväntas ökad och mer intensiv nederbörd. När nederbörden ökar kan det leda till fler översvämningar med risk för allvarliga skador på olika typer av teknisk infrastruktur, med stora konsekvenser för verksamheter och samhällets invånare. Det kan också bidra, som tidigare nämnts, till en ökad spridningen av exempelvis

miljögifter och övergödande ämnen till vattnet. Ytvattentäkter kan riskeras att förorenas och spridning av virus, bakterier och parasiter kan förväntas öka. I områden som hotas av översvämningar kan det finnas förorenade marker där åtgärder behöver vidtas för att förhindra spridning och läckage av dessa ämnen.

Utsläpp via avloppssystemen kan vara en betydande källa till föroreningar i stadsnära vatten. Redan i dag är det inom vissa områden problematiskt att avleda stora nederbördsmängder som faller under en kort period. För att mildra effekterna av dagens och framtida klimat måste det skapas plats för vatten och avsättas ytor för infiltration och fördröjning. Det innebär att aktörer inom samhällsplanering är särskilt viktiga i arbetet med att klimatsäkra bland annat städer och infrastruktur.

4.3.2 Risk för vattenbrist och torka

Mer nederbörd generellt behöver inte automatiskt betyda att det blir mer vatten i systemet, eftersom avdunstningen också ökar med ett varmare klimat. I kombination med ett ökat upptag av vatten från frodigare växtlighet kan risken för torka och vattenbrist också öka. Torrperioder under sommaren kan komma att bli ett allvarligt hot mot vattenresurser, vattenkvalitet och biologisk mångfald. Särskilt i södra Sverige. Låga vattennivåer i sjöar, vattendrag och grundvatten orsakar inte bara begränsningar för ekosystem, vattenförsörjningen och bevattning, utan även en försämrad vattenomsättning och kvalitet på badvattnet.

Längs kusten i Bottenhavets vattendistrikt finns sulfidjordar, så kallad svartmocka, som bildats på havsbotten men som genom landhöjning hamnat på land. Så länge det råder reducerande förhållanden nere i marken är jordarten relativt stabil men när den utsätts för syre, till exempel genom schaktning/dikning eller allmänt sänkt grundvattenyta oxiderar sulfiden till sulfat som i kontakt med vatten bildar svavelsyra. Om det inträffar kan det leda till att vatten nära dessa jordar försuras. Jordarna kan också innehålla höga koncentrationer av vissa metaller. I kombination med ett varierat väder, där det sedan kan bli ökade vattenflöden till exempel till följd av rik nederbörd eller snösmältning, kan dessa metaller mobiliseras och i sin tur också påverka omkringsliggande miljöer negativt.

4.3.3 Längre växtsäsong och ökad produktion

Ett varmare klimat leder till en längre växtsäsong, vilket innebär större produktion av växtlighet och ökade möjligheter till jordbruk. Men det finns även bieffekter. Uppodling kan leda till att användningen av gödsel och bekämpningsmedel ökar som kan hota grundvattnets kvalitet och

förvärra övergödningen. Mer produktion av växtlighet innebär också större nedbrytning i marken och i kombination med intensiv markanvändning, framför allt inom skogsbruket, och varierande grundvattenytor kommer transporten av humus och föreningar med järn och mangan till ytvatten att öka. Denna effekt kallas brunifiering och innebär att ytvattnet blir brunare och får sämre siktdjup, vilket i sig påverkar ekosystemen i vattnet. När ljuset inte förmår tränga ner i djupet minskar produktionen av växter och växtplankton vilket får följd effekter för till exempel fisk.

Råvatten för dricksvattenproduktion blir också sämre av brunifiering, vilket innebär fler och dyrare reningsprocesser. Ökade grundvattentemperaturer kan också medföra större risker för bakterietillväxt och försämrade förutsättningar för att använda grundvatten som dricksvatten.

Klimatförändringarna medför även förändringar vintertid med kortare och mildare vintrar, där ett tunnare snötäcke ger mindre vårflod. Fler nollgenomgångar och mer regn i stället för snö innebär också att avrinningen blir större vintertid.

4.3.4 Främmande arter tar över

En övergripande effekt av ett varmare klimat är att klimatzonerna förskjuts norrut. Mer värmekrävande växter och djur kommer att etablera sig där de tidigare inte klarade sig och på sikt ersätta den nuvarande biologin. En medeltemperaturökning i luften på 2,5–4,5 grader kan exempelvis innebära att sjöar i Gävleborg får liknande temperaturregimer som dagens skånska sjöar som i sin tur kommer att efterlikna klimatet i mellersta Frankrikes lågland. I allt varmare vatten får kallvattenlevande arter som röding och lax sämre konkurrensmöjlighet mot varmvattenlevande arter som abborre, gös, gädda, mört och mal, något vi kan se redan i dag.

Med ett varmare klimat kan fler främmande arter få fäste i svenska sjöar, vattendrag och kustvatten och kan då tränga ut inhemska arter som är anpassade till kallare förhållanden. I ett internationellt perspektiv har Sverige hittills drabbats i relativt liten utsträckning av invasiva främmande arter men ökad global handel, fler och snabbare transporter i kombination med ett varmare klimat kan bidra till en ökad spridning av nya främmande arter.

Det finns flera tänkbara strategier för att möta klimathotet, där klimatanpassning verkar vara något som kommunerna har och kommer fortsätta jobba med. Det blir då viktigt att dessa åtgärder tar hänsyn till vattnet och vattenförvaltningsarbetet så att miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas. Det är därför viktigt att vattenförvaltningsarbetet samordnas med arbetet enligt andra direktiv, som exempelvis

översvämningsdirektivet. Detta för att konflikter mellan de olika direktivens mål minimeras och att största möjliga nytta sker.

4.4 Beredskap i en osäkrare värld

Den säkerhetspolitiska utvecklingen i vår del av världen har på kort tid ställt hela samhället inför nya utmaningar på många plan. Även vattenförvaltningen påverkas på olika sätt av de senaste årens utveckling mot en osäkrare omvärld med ökade risker för försämringar i världshandeln, otillbörlig påverkan, olika slags kriser och, i värsta fall, krig. Exempel på detta är ökade risker för försörjningssvårigheter avseende olika typer av kemikalier och material som behövs för rening av avlopps- och dricksvatten, störningar och svårigheter i internationell handel med råvaror och andra produkter som leder till större behov av inhemsk utvinning och industriproduktion, ökade risker för otillbörlig påverkan på energi- och dricksvattenförsörjningen, ökade behov av en förstärkt inhemsk primärproduktion av livsmedel.

Även ur ett beredskapsperspektiv behöver dricksvattenfrågorna uppmärksammas mer än tidigare. Dricksvattenförsörjningen är den kanske viktigaste samhällsfunktionen att upprätthålla i en kris- eller krigssituation. Det är därför helt avgörande att kommuner och andra huvudmän för dricksvattenproduktionen säkerställer att det finns skydd och beredskap för att hantera även risker för störningar och sabotage som kan försvåra eller förstöra dricksvattenförsörjningen.

5 Arbetet framåt

Under resterande del av förvaltningscykel 2022–2027, och även längre i framtiden, ser vi ett antal större frågor och utmaningar som kommer att forma arbetet i Bottenhavets vattendistrikt och som berör många parter. Flera av frågorna har stark koppling till de ämnen som beskrivs i kapitel 4: den gröna omställningen, klimatförändringarna och säkerhetsläget. En gemensam nämnare för dessa tre ämnen är dock svårigheten att veta vad som egentligen kommer att hända. Prognoser baserade på tillgängliga data är just bara prognoser och utvecklingen kan hastigt och oväntat ta helt nya vägar. Ökad flexibilitet på många nivåer skulle därför vara önskvärt för att snabbare kunna ställa om vid behov. Inom svensk vattenförvaltning har den flexibiliteten hittills saknats eftersom arbetet bygger på långsiktighet, till exempel genom sexåriga förvaltningscykler.

Hammarforsen i Indalsälven. Alla större vattendrag i distriktet är utbyggda för vattenkraft.
Foto: vattenmyndigheten

5.1 Vattenkraft och NAP

Som det har framgått ovan är vattenkraften nu i fokus av flera skäl. Dels pågår ett omfattande arbetet med planering och genomförande av omprövningar av vattenkraftsverksamheter för moderna miljövillkor enligt NAP. Dels har vattenkraften en stor betydelse i den pågående gröna omställningen/samhällsomvandlingen, som en viktig källa till både elproduktion, reglerförmåga, elberedskap och andra stödtjänster i energisystemet. Det är inte bara el som produceras inom distriktet, utan en stor del av vattenkraftens andra förmågor i form av reglerförmåga, elberedskap och andra stödtjänster levereras också från verksamheter.

De ovan nämnda pågående processerna samspelar med varandra och innefattar också mål- och intressekonflikter som behöver hanteras i vattenförvaltningsarbetet. Å ena sidan ska omprövningarna enligt NAP leda till villkor som uppfyller miljöbalkens krav och största möjliga nytta för vattenmiljön, å andra sidan ska de också säkerställa att vi har en nationellt effektiv tillgång till vattenkraftsel. Dessa mål- och intressekonflikter hanteras inom vattenförvaltningen i arbetet med att identifiera och fastställa kraftigt modifierade vattenförekomster och i normsättningen. Vattenmyndigheterna har prioriterat vattenkraftens påverkan när det gäller arbetet med att identifiera och fastställa kraftigt modifierade vattenförekomster (KMV), just för att vattenkraftens olika förmågor är sådana väsentliga samhällsintressen som behöver beaktas i den processen. En beskrivning av KMV-begreppet finns i avsnitt 2.2. Vattenkraftens förmågor och deras betydelse för energiförsörjningen medför också att det är prioriterat att bedöma om det finns skäl för undantag från miljökvalitetsnormen i form av mindre stränga krav än god vattenstatus för vattenförekomster som påverkas av vattenkraft.

Som det framgår ovan kommer omprövningarna enligt NAP att genomföras löpande under en 20-årsperiod, enligt en särskild tidplan för olika avrinningsområden och provningsgrupper, se Tabell 1. Vattenmyndigheten har anpassat sitt arbete med översyn och normsättning av vattenkraftspåverkade vattenförekomster så att det följer tidplanen inom NAP. Miljökvalitetsnormerna revideras löpande för att varje provning ska få ett så bra underlag som möjligt. Samråd om miljökvalitetsnormer för både kraftigt modifierade och naturliga vattenförekomster med påverkan av vattenkraft kommer därför att hållas vid flera tillfällen under förvaltningscykeln, se avsnitt 1.3 *Samråd under cykeln*.

Hittills har en fördjupad normöversyn genomförts för vattenförekomster som påverkas av vattenkraft som ska prövas mellan 2022 och 2025. För dessa vattenförekomster beslutades miljökvalitetsnormer i december 2021, utifrån de metoder och underlag som då fanns tillgängliga. Arbetet med fördjupad normöversyn har därefter fortsatt för de vattenförekomster som står näst på tur för provning, exempelvis Nedre Dalälven som ska prövas under 2026. Alla vattenförekomster kommer inte att ha genomgått en fördjupad normöversyn avseende påverkan från vattenkraft till 2027, utan arbetet kommer att behöva fortsätta även efter det.

Regeringen beslutade den 23 maj 2024 att ändra tidplanen för provningarna enligt NAP så att tidpunkten för när kommande omprövningar ska påbörjas skjuts framåt ett år. Därefter har regeringen lagt fram förslag på ändringar och tillägg i flera regler som styr vattenmyndighetens arbete med normsättning och att förklara vatten

som KMV. De nya reglerna är ännu inte beslutade och det går därför inte nu att avgöra hur vårt arbete kommer att påverkas. Men om förslagen genomförs kan det behövas en förnyad översyn av de miljökvalitetsnormer och KMV-förklaranden för vattenkraftspåverkade vattenförekomster som beslutades 2021, vilket skulle påverka vårt pågående arbete med normöversyn för andra vattenförekomster. Vattenmyndigheten kommer att anpassa sitt arbete med normsättningen för vattenkraftspåverkade vatten till de nya regler som beslutas. Så fort vi har möjlighet till det kommer vi att redovisa en tidplan för hur vår översyn av miljökvalitetsnormer och KMV-förklaranden ska genomföras i förhållande till tidplanen för NAP.

Utgångspunkten när vattenmyndigheten tar fram miljökvalitetsnormer är att vattnet ska nå god ekologisk status eller god ekologisk potential. Ibland kan det få stor negativ påverkan på andra samhällsnyttor, exempelvis kraftproduktion och reglerförmåga hos vattenkraften. Därför ska vattenmyndigheten alltid överväga om det är möjligt att förklara vattenförekomster som KMV och besluta om undantag i form av mindre stränga krav, för att säkerställa en nationell effektiv tillgång på vattenkraftsel. Det nationella riktvärdet på 1,5 TWh och de så kallade HARO-värdena är vägledande för vår bedömning. Reglerförmågan ska värnas och vägledande för detta är den klassificering av vattenkraft som görs i rapporten "Vattenkraftens reglerbidrag och värde för elsystemet" (Energimyndigheten, Svenska kraftnät & Havs- och vattenmyndigheten, 2016). Energimyndigheten och Svenska kraftnät bidrar numera med underlag och analyser i dessa frågor, se mer om det nedan.

Enligt 4 kap. 6 § vattenförvaltningsförordningen ska miljökvalitetsnormer för vatten fastställas så att alla normer och mål för skyddade områden uppfylls, och enligt 4 kap. 7 § samma förordning ska det strängaste kravet gälla om en vattenförekomst omfattas av olika stränga kvalitetskrav. Det innebär att i de fall där KMV och mindre strängt krav tillämpas så anger kravnivån, där det är relevant, även de särskilda behov som behövs för att nå god bevarandestatus enligt bevarandeplanerna för de påverkade Natura 2000-områdena.

Som vi beskrivit i kapitel 4.3.1 beräknas klimatförändringarna leda till ökad medelnederbörd i Sverige. Beroende på när på året nederbörden faller och vattnet blir tillgängligt i vattendragen skulle detta kunna leda till ökad produktion i vattenkraftverken. I det scenariot sker en kompensation av produktionsförlusten på 1,5 TWh på grund av miljöåtgärder. Hur stor denna kompensation kan bli är dock oklart.

I sitt arbete med normsättningen är vattenmyndigheterna beroende av underlag och analyser avseende miljöåtgärders påverkan på vattenkraftens förmågor från Svenska kraftnät och Energimyndigheten. Havs- och vattenmyndigheten har i redovisningen av regeringsuppdrag

Uppdrag om att följa upp och analysera arbetet med att förse vattenkraften med moderna miljövillkor (Dnr 2135-22) lyft att den så kallade NAP-samverkan och den fördjupade normöversynen bör ske parallellt. Svenska kraftnät, Energimyndigheten och Havs- och vattenmyndigheten framför i redovisningen av regeringsuppdraget Att kartlägga de konsekvenser för elsystemet som omprövning av vattenkraften medför m.m (Ärende nr: Svk 2023/610) att dessa processer behöver vara parallella för att genomförandet av den nationella planen ska bli effektiv och för att Svenska kraftnät och Energimyndigheten genom samverkan ska få tillgång till underlag som behövs i analysen av miljöåtgärders påverkan på vattenkraftens förmågor.

Det pågår samarbete mellan vattenmyndigheterna, Havs- och vattenmyndigheten, Svenska kraftnät, Energimyndigheterna och länsstyrelsernas gemensamma NAP-nätverk kring hur NAP-samverkan och den fördjupade normöversynen kan ske parallellt på lämpligt sätt.

Detta kräver också att arbetet med att tydliggöra roller, ansvar och förväntningar i genomförande av NAP fortsätter, och att tillräcklig finansiering säkras för arbetet för samtliga inblandade myndigheter.

5.1.1 Särskilda utmaningar i Bottenhavet

I Bottenhavets vattendistrikt finns det några faktorer som kommer ha särskild betydelse för vårt arbete med vattenkraftsrelaterade frågor under de kommande åren.

Distriktet präglas i hög grad av stora älvar med storskalig vattenkraft som har en väsentlig betydelse för det svenska elsystemet, både när det gäller elproduktion, reglerförmåga och elberedskap. Därför är bland annat det så kallade HARO-värdet ofta lågt för dessa avrinningsområden. HARO-värdet är en riktlinje för hur mycket elproduktion som kan tas i anspråk för genomförande av miljöanpassningsåtgärder utan att det anses få en betydande negativ påverkan på elsystemet. Det innebär att det sannolikt kommer att bli aktuellt med både KMV-förklaranden och undantag i form av mindre stränga krav för många vattenförekomster i de stora, reglerade älvarna i vårt distrikt. Det gör att det blir mycket viktigt att överväga hur miljöanpassningsåtgärder ska prioriteras och fördelas i dessa avrinningsområden, så att de gör störst nytta för vattenmiljön inom ramen för den påverkan på elsystemet som medges av HARO-värdena (och de andra elsystemförmågor som vattenkraftverken bidrar med). Tydliga exempel på avrinningsområden där detta blir viktiga frågor att hantera är Ljungan och Ångermanälven. Det är vattensystem där det finns potential för att uppnå stor miljönytta med miljöanpassningsåtgärder, och samtidigt stora elsystemvärden som kan påverkas negativt av sådana åtgärder.

I samband med detta uppkommer också frågor om hur vi ska arbeta i

storskaliga system där provningarna är uppdelade på flera olika provningsgrupper som ska provas olika år. Exempel på sådana avrinningsområden är Dalälven och Ångermanälven. Där ska provningarna fördelas ut under ett flertal olika år, vilket gör att både samverkan och normsättning bör ske successivt i enlighet med tidplanen för provningarna. Samtidigt ska det göras analyser och bedömningar i både KMV-processen och i normsättningen som utgår från ett helhetsperspektiv för avrinningsområdet. HARO-värdena gäller för hela avrinningsområdena, inte för enskilda provningsgrupper. Och miljöanpassningsåtgärder i anläggningar i reglerade vattensystem ger ofta påverkan i hela systemet och måste därför i stor utsträckning bedömas i ett sammanhang. I vissa fall, som exempelvis i Nedre Dalälven, kan också behov av åtgärder för att säkerställa kraven för Natura 2000-områden påverka förutsättningarna för både elsystemförmågor och miljöanpassningsåtgärder i resten av avrinningsområdet.

Avvägningen mellan å ena sidan behoven för att säkerställa bevarandevärden i påverkade Natura 2000-områden, och å andra sidan värdet av vattenkraftens förmågor, är också en stor utmaning som vi behöver hantera i Bottenhavets vattendistrikt. Hur ska vi balansera mellan de EU-rättsligt grundade Natura 2000-kraven och de elsystemnyttor som vattenkraften bidrar med?

En annan komplex fråga som vi behöver hantera i distriktet är hur normsättning och KMV-förklaranden ska genomföras för vattenförekomster som påverkas av vattenkraft vid gränsen mot Norge. I anslutning till Kultsjön i Jämtland sker det till exempel både reglering och kraftproduktion i Sverige, som sedan påverkar nedströms liggande vattensystem och kraftproduktion i Norge. Det kommer att bli en särskild utmaning att utforma processen för KMV-förklaranden och normsättning i dessa vattenförekomster, där det saknas HARO-värden och det inte finns samma förutsättningar att göra bedömningar för hela avrinningsområdet som det gör för vattensystem som enbart hör till Sverige. De svenska och norska systemen och regelverken för att hantera vattenförvaltningsfrågor är inte helt lika varandra, och förutsättningarna för KMV-förklaranden och normsättning är olika mellan länderna. Det kommer att krävas en väl fungerande samverkan mellan svenska och norska myndigheter för att säkerställa att dessa vattenförekomster hanteras på ett likvärdigt sätt som övriga vatten i Sverige.

Den pågående industriutvecklingen inom den gröna omställningen (liksom samhällsutvecklingen i stort) kan också väcka en del utmanande frågor inom vattenförvaltningen när det gäller vattenkraften i distriktet. Det kan då handla om hur olika anspråk på att använda vattenresursen ska vägas mot varandra inom ramen för åtgärdsanalysen och normsättningen. Eller hur avvägningen ska göras mellan åtgärder som

förbättrar de hydromorfologiska förutsättningarna (flöden, morfologi och konnektivitet) men samtidigt riskerar att medföra en ökad spridning/belastning av miljögifter.

5.2 Dricksvattenfrågor

Sedan 2020 finns ett nytt dricksvattendirektiv (EU 2020/2184), som har som mål att skydda människor från skadliga effekter av förorenat dricksvatten och att förbättra tillgången till dricksvatten. Precis som det tidigare dricksvattendirektivet fastställs i 2020 års dricksvattendirektiv minimikrav för dricksvatten och åtgärder som medlemsstaterna måste vidta för att säkerställa att kraven följs.

En grundläggande skillnad mellan direktiven är att det nya ställer krav på att det ska införas en riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet som omfattar alla faser i dricksvattenproduktionskedjan, från tillrinningsområdet för uttagspunkten till dricksvattnet hos konsumenten. Ett viktigt syfte med att inkludera tillrinningsområden i dricksvattenarbetet är att identifiera och förebygga risker vid källan.

Genomförandet av det nya dricksvattendirektivet innebär nya arbetsuppgifter för vattenmyndigheten, som bland annat ska se till att riskbedömningar genomförs i tillrinningsområden till uttagspunkter för dricksvatten. Vidare ansvarar även vattenmyndigheten för att ta fram och besluta om förslag till förebyggande och begränsande åtgärder i tillrinningsområdena. På motsvarande sätt som inom vattenförvaltningen ska riskbedömningar och riskhanteringsåtgärder enligt dricksvattendirektivet ses över minst var sjätte år.

Under 2023 och 2024 har vattenmyndigheterna gemensamt påbörjat arbetet med dricksvattendirektivet genom att utreda hur de olika momenten kopplade till riskbedömningar i tillrinningsområden ska integreras inom ordinarie vattenförvaltning. Arbetet har bedrivits som ett projektarbete och bland annat inkluderat samverkan och workshops med andra myndigheter, Svenskt Vatten och dricksvattenleverantörerna. Vattenmyndigheterna, tillsammans med länsstyrelserna, har även genomfört screeningar i vattentäkter för de ämnen som omfattas av dricksvattendirektivet. Framöver kommer vattenmyndigheterna gemensamt att samordna länsstyrelserna så att arbetet med de första riskbedömningarna till tillrinningsområden till uttagspunkter kan påbörjas.

5.2.1 Utvecklingsområden för dricksvatten

För att kunna genomföra ändamålsenliga riskbedömningar ser vattenmyndigheten att särskilt fokus behöver läggas på följande områden:

- Dataförsörjning behöver förbättras och miljöövervakning ske i större utsträckning. Även om kunskapen har ökat de senaste åren så finns fortfarande ett stort behov av att öka dagens övervakning av både yt- och grundvatten för att få bättre kunskap om tillståndet och trender i vattenkvaliteten. Inte minst förändringar i vattenkvaliteten utifrån ett förändrat klimat och hur det påverkar behovet av vattenrening behöver belysas ytterligare. Den kommunala råvattenkontrollen är en viktig del i den övervakning som görs. Även den behöver förbättras och tillgängliggöras och här spelar dricksvattendirektivets genomförande en viktig roll. Det är av stor vikt att insamling och lagring av råvattendata säkerställs på nationell nivå så att de blir tillgängliga för vattenförvaltningsarbetet.
- Nyttillkomna parametrar, till exempel mikrobiologi och sänkta gränsvärden för PFAS.
- En förbättrad kommunikation och samverkan mellan vattenmyndigheten, kommuner och dricksvattenleverantörer. Det är viktigt att det underlag som finns om vattentäkter, till exempel råvattendata, finns tillgängligt för att kunna användas vid riskbedömningar i tillrinningsområden. Det är också viktigt att resultatet från vattenmyndighetens riskbedömningar kommer dricksvattenleverantörerna till nytta.
- Vattenskyddsområden är sedan tidigare en viktig åtgärd inom vattenförvaltningen. Många vattentäkter saknar dock idag fullgott skydd och vattenmyndigheten ser att vattenskyddsarbetet behöver stärkas ytterligare.

5.3 Miljögifter

Det är inte bara övervakningsdata som behövs för de analyser och bedömningar som görs i vattenförvaltningsarbetet, utan även andra typer av underlag och information. För att bedöma vilken typ av påverkan som vattenförekomsterna utsätts för behöver potentiella påverkanskällor till vattenförekomsterna beskrivas. När det gäller miljögifter är det först när man fått helhetsbilden som man kan bedöma vilka konsekvenser tillförseln kan ge och det går att avgöra vilka källor som anses vara betydande. I bedömningen använder vattenmyndigheterna och länsstyrelserna information från olika databaser med påverkansdata, bland annat EBH-stödet (data om förorenade områden), Svenska Miljörapporteringsportalen SMP (utsläppsdata från miljöfarliga verksamheter) och Älvan (länsstyrelsernas register för vattenverksamhet). Hos kommunerna finns register med data från kommunal tillsyn, som också kan vara bra underlag vid påverkansanalys, riskbedömningar och bedömning av åtgärders effekter.

För arbetet med miljögifter är bristen på utsläppsdata ett stort hinder som leder till flera problem. Det finns flera aspekter på detta. För större verksamheter finns generellt sett krav på att rapportera utsläppsdata, medan mindre verksamheter som enskilt har mindre påverkan inte har samma krav. Därmed går det inte att på något enkelt sätt få en helhetsbild av tillförseln av miljögifter till en vattenförekomst, både när det gäller omfattningen och hur utsläppen fördelas mellan olika källor. Det är därför också svårt att få en rättvisande bild av vilka åtgärder som behöver genomföras för att minska påverkanstrycket till en acceptabel nivå i en vattenförekomst och hur åtgärderna ska fördelas mellan olika källor.

Ytterligare ett problem är att kraven på att rapportera utsläppsdata endast omfattar ett fåtal ämnen och bara gäller vid förhållandevis höga utsläppsnivåer. De är inte anpassade till att följa upp utsläpp när nya ämnen med okända risker tas i bruk.

För att få en helhetsbild av tillförseln till en vattenförekomst skulle kraven behöva omfatta alla sådana ämnen som ingår i så kallade "bevakningslistor", det vill säga listor över ämnen som potentiellt utgör en betydande risk för olika typer av vattenmiljöer på EU-nivå. Utan övervakning och en mer omfattande rapportering av utsläppsdata är risken stor att sådana ämnen går under radarn och inte upptäcks förrän påverkan är ett faktum. Ett aktuellt exempel är PFAS, se nedan.

Behovet av mer och bättre utsläppsdata gäller inte bara vattenmyndigheternas och beredningssekretariatens arbete, utan är också centralt för kommuner och länsstyrelser i deras arbete med tillsyn, prövning, utformning av övervakning med mera.

I arbetet med vattenförvaltning är vi alltså beroende av data och underlag som samlas in för andra syften än vattenförvaltning och som lagras i databaser som ägs av andra myndigheter. För att vattenförvaltningens långsiktiga behov av underlag ska tillgodoses behöver vattenmyndigheterna ges möjlighet att lämna önskemål om utformning och innehåll i sådana databaser. Det kan vi göra genom att delta i användarråd eller motsvarande. Ett exempel är den pågående utvecklingen av en ny databas för miljörapporteringsdata, där vattenmyndigheterna deltar i beställargruppen för att lyfta fram våra behov och önskemål.

5.3.1 PFAS – ett långsiktigt hot mot vår hälsa

PFAS-skandalen i Sverige upptäcks hösten 2013 när länsstyrelsen i Blekinge genomför provtagning av bland annat PFAS i grundvattnet i Kallinge. Det som upptäcks är höga halter av PFAS i dricksvattnet där källan snabbt konstateras är den närliggande brandövningsplatsen, där brandskum innehållande PFAS har använts under flera årtionden.

Överallt i Sverige gör man därefter liknande undersökningar och det man upptäcker är att situationen i Kallinge långt ifrån är unik. PFAS har funnits sedan 1950-talet, och situationen hade kunnat undvikas om det hade funnits tillräckliga krav på att redovisa hur ämnet används eller släpps ut i miljön.

PFAS har hittats på många håll i grundvatten. Foto: Mostphotos

När vi dricker vatten, eller äter mat som innehåller PFAS samlas det och lagras i våra kroppar. PFAS har egenskaper som påverkar hormonerna i kroppen, vilket kan orsaka en mängd olika sjukdomar som exempelvis cancer. I och med att PFAS lagras i kroppen innebär det också att halter förs över från mamman till fostret. De hormonstörande effekterna kan då bidra till allvarliga konsekvenser för fostret när det utvecklas och barnet senare i livet, exempelvis en ökad risk för autoimmuna sjukdomar eller negativa effekter på reproduktionsförmågan. Konsekvenserna av exponering av PFAS är därför svåra att mäta och tar lång tid, upp till flera generationer, att avgöra. PFAS är en ämnesgrupp som är extremt svårnedbrytbar, är vattenlösligt och det saknas i dag effektiva reningsmetoder för att rena bort PFAS. Det innebär att PFAS kommer att finnas kvar i miljön, riskera att förorena vårt dricksvatten och lagras upp i våra kroppar under mycket lång tid.

Det pågår dock en hel del aktiviteter för att försöka hantera situationen. Några PFAS-ämnen är redan idag förbjudna och vi ser att halterna av dessa börjar sjunka i miljön. Det finns gränsvärden för dricksvatten vilket kommer att bidra till ett ökat skydd för människors hälsa. För tillfället pågår Det pågår för tillfället ett arbete med att ta fram nya gränsvärden för vissa PFAS-ämnen i ytvatten, vilket kommer att få betydelse för behovet av mer och bättre dataunderlag från miljöövervakning och andra

undersökningar av vattenmiljön. Bättre kunskap om både utsläpp och PFAS-halter i vattenmiljön kommer att ge oss bättre förutsättningar att identifiera var det är mest angeläget att vidta olika typer av skyddsåtgärder och kanske införa begränsningar i användning för dricksvattenändamål. Många av de PFAS-ämnena som ingår i detta arbete är idag förbjudna. Eftersom ämnena fortfarande förekommer i produkter i samhället sker det utsläpp via dagvatten och avloppsvatten som behöver identifieras. Om användningen av alla PFAS-ämnena förbjuds på bred front, vilket är en av de åtgärder som diskuteras inom EU, kommer det finnas ändå en omfattande påverkan i form av diffusa utsläpp till vattenmiljön från deponier och förorenade områden. Det är viktigt att arbetet intensifieras även med att begränsa dessa utsläpp, och att det sker en fortsatt utveckling av metoder för att rena vatten (särskilt dricksvatten) från PFAS.

Vattenmyndigheten ser också ett stort behov av att inkludera krav på rapportering av användning och utsläpp av PFAS-ämnena i det pågående arbetet med ett utvecklat och förbättrat system för företagens rapportering av utsläppsdata (se föregående avsnitt).

5.4 Skogsbruk – då och nu

5.4.1 Fysisk påverkan

De vanligaste orsakerna till fysiska förändringar i distriktets vattenmiljöer är vägtrummor, skogsbruk, flottningsleder, övergivna dammar och markavvattning. De förorsakar olika typer av problem som behöver motverkas, med olika metoder och av olika aktörer. I vissa fall rör det sig om återställningsarbete som visserligen kan vara kostsamt och tidskrävande, men som kan genomföras med god planering och en prioriterad finansiering. Men i andra fall, som med påverkan från pågående och kommande skogsbruk, handlar det snarare om mer komplexa utmaningar som rör attityder, beteendeförändringar och avvägningar mellan produktionsvärden och vattenmiljövärden.

Den fysiska påverkan från skogsbruket är av så stor skala att länsstyrelserna i Bottenhavets vattendistrikt bedömer att de åtgärder som utförs kräver ett mycket långt tidsperspektiv. Viktiga åtgärder för att minska den fysiska påverkan är olika typer av konkret restaureringsarbete vid gamla flottleder som genomförs av diverse aktörer, men även att ställa krav eller på annat sätt driva på det förebyggande åtgärdsarbetet genom tillsyn, samverkan och vid prövning av verksamheter.

I flertalet län är det kommunerna, fiskvårdsförbund och fiskevårdsområden som gör merparten av restaurerings- och

återställningsarbetet. Ofta genomförs arbetet med anslag via de statliga finansieringsprogrammen LONA och LOVA, fiskevårdsanslag, medel för biologisk återställning i kalkade vatten, EU-medel med mera. Åtgärder av vandringshinder görs också av Trafikverket och olika skogsbolag. Vattenmyndigheten bedömer att det är mycket viktigt att säkerställa en långsiktig finansiering och en tydlig plan för genomförandet av dessa åtgärder inför kommande förvaltningscykel.

När det gäller behovet av förebyggande åtgärder inom dagens skogsbruk så behövs de både för att undvika otillåten försämring av vattenstatus och för att inte försvåra möjligheten att uppnå nödvändiga förbättringar. I det avseendet bedömer vattenmyndigheten att det är väsentligt att ansvariga föreskrivande och vägledande myndigheter (framförallt Skogsstyrelsen och länsstyrelserna) aktivt jobbar med sina tillgängliga verktyg för att säkerställa att skogsbruket bedrivs på ett sätt som leder till att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas. Det kan handla om prövning, tillsyn, vägledning, samverkans- och utbildningsinsatser, information och tillhandahållande av underlag med mera

5.4.2 Försurning

Försurningseffekterna är fortsatt påtagliga i distriktet och kräver både att nuvarande motverkande insatser fortsätter och att nya lösningar och förebyggande åtgärder övervägs. Skogsbrukssektorn kan ta ett ännu större ansvar för att genomföra åtgärder som motverkar skogsbrukets försurande påverkan. Minskade GROT-uttag, askåterföring och ökad hänsyn vid skyddsdikningar och markavvattningar i sulfidjordar (se avsnitt 4.3.2) är viktiga och effektiva åtgärder som motverkar skogsbrukets försurande påverkan, och som kan genomföras i ännu större utsträckning än i dag.

Utsläppen av försurande ämnen internationellt behöver också minska, vilket vi inte kan hantera i någon större omfattning på distrikts-, regional eller lokal nivå. För att undvika mer omfattande problem och upprätthålla en god biologi i avvaktan på en naturlig återhämtning, är det väsentligt att den nuvarande kalkningsverksamheten fortsätter. Vattenmyndigheten bedömer att det också kan finnas anledning att se över behovet av ökade insatser på det området.

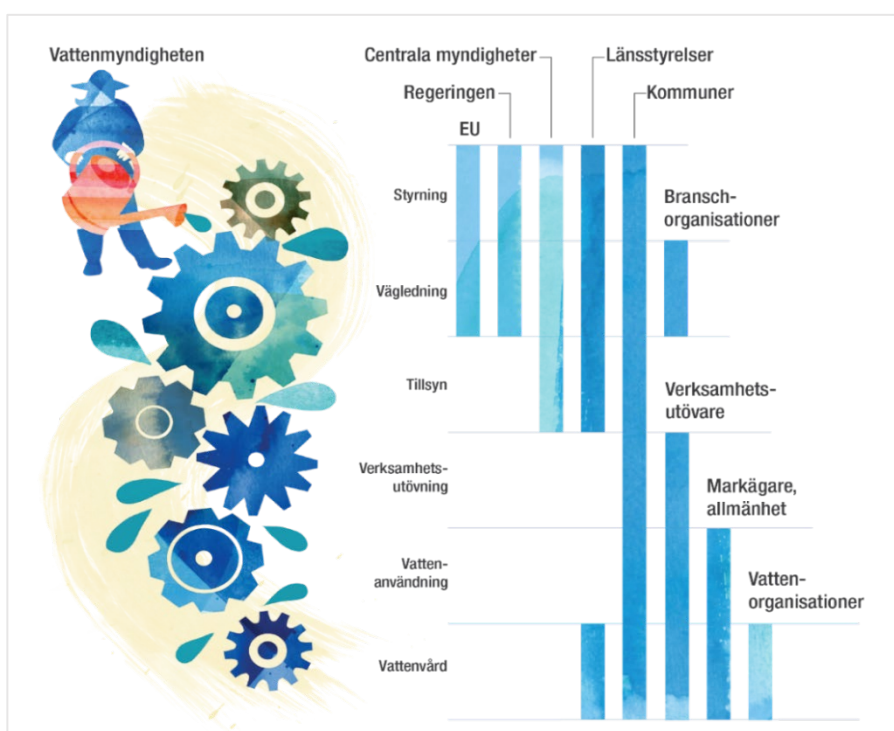
5.5 Samverkansarbetet i distriktet

En bra samverkan förväntas leda till en bred förankring av de förslag som tas fram inom vattenförvaltningen, en acceptans för de beslut som fattas och i förlängningen att både fysiska och administrativa åtgärder genomförs så att miljökvalitetsnormerna följs.

Enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på

vattenmiljön (VFF) är samverkan ett sätt att möjliggöra och uppmuntra till deltagande av alla som berörs av vattenförvaltningen. Den avser alla moment i hela cykeln och inte enbart färdiga förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer. Kontinuerlig samverkan är en förutsättning för att tillsammans verka för en bra vattenförvaltning.

Samverkan ses som en metod och ett arbetssätt som syftar till ökad dialog och delaktighet vilket avser skapa en kultur där uppgifter blir uppklarade tillsammans. Vattenmyndighetens roll i samverkan kan ses som den aktör som ska ”smörja systemet”, se figur 4.

Figur 4. Spännvidden av de ansvarsområden som de olika aktörerna har. Vattenmyndigheten smörjer systemet.

5.5.1 Behovsorienterade insatser

En framgångsrik och ändamålsenlig samverkan förutsätter att alla inblandade aktörer sätter av tillräckligt med tid och resurser. Samverkan är mycket resurskrävande om den ska vara meningsfull, särskilt om den ska genomföras på lokal och regional nivå utifrån de förutsättningar som kan råda för olika aktörer. Av den anledning har vattenmyndigheten i nuläget, utifrån de resurser vi har, valt att prioritera samverkan i Bottenhavets vattendistrikt med länsstyrelser, kommuner och vattenråd. Framförallt är länsstyrelserna och kommunerna prioriterade målgrupper för samverkan för oss, eftersom de har avgörande nyckelroller i åtgärdsarbetet för att se till att miljökvalitetsnormerna kan följas.

Vattenförvaltningen tar avstamp i avrinningsområden. I distriktet finns 23 huvudavrinningsområden och ett antal mindre kustavrinningsområden. Denna uppdelning är en viktig utgångspunkt i all samverkan, men den länsvisa administrativa indelningen spelar en viktig roll när det kommer till att organisera samverkan eftersom länsstyrelserna har en avgörande roll att stötta kommunerna och att stötta vattenråden.

Varje distrikt står inför olika svårigheter både vad gäller samhälleliga påverkanstryck och miljömässig påverkan av antropogen natur. I Bottenhavets vattendistrikt är det en relativt sett låg befolkningsmängd men det geografiska området innefattar 46 procent av Sveriges vattenförekomster. Historisk och pågående påverkan från vattenkraften, skogsbruket och industrierna är stor och utmanande. Det strategiska arbetssättet som utvecklats de senaste åren innebär att samverkan planeras utifrån länsstyrelsernas behov av stöd. Det samverkansstöd som efterfrågas inkommer till vattenmyndigheten i en förfrågan som skickas ut årligen. I den mån det är möjligt samordnas aktiviteter på distriktet och erfarenheter samt goda exempel.

När vattenmyndigheten arbetar nära länsstyrelserna med samverkan beror det naturligtvis på hur behovet ser ut, men vanligtvis består samverkansaktiviteterna av att vattenmyndigheten deltar aktivt som föredragande och deltagande i olika informations-, utbildnings- och vägledningsinsatser hos både länsstyrelser och kommuner i distriktet. Det kan vara interna fortbildningsdagar eller kunskapsseminarier som riktar sig till länsstyrelsernas och/eller kommunernas handläggare. Men det kan också vara insatser som riktar sig till politiker och till andra aktörer i olika delar av distriktet, ofta representerade genom vattenråd som vi ser som viktiga forum för samverkan. Eftersom vattenmyndigheten inte är vägledande myndighet kan inte samverkan bestå av vägledning om hur vattenförvaltningen ska genomföras i praktiken, utan vårt deltagande består snarare av att bidra till kunskap om och förståelse för vattenförvaltningen i stort och skapa förutsättningar för att MKN för vatten följs.

Den indirekta samverkan är intressant på så sätt att vattenmyndigheten kan skapa utrymme för andra aktörer att samverka, vara en spindel i nätet som möjliggör samverkan och skapa utrymme för aktörer som annars inte skulle ha haft naturliga ingångar att samverka. Det kan vara genom vattenråd, branschorganisationer eller kommuner. Det kan även vara genom att uppmuntra aktörer till att inleda kontakt med vägledande myndighet eller tipsa om vart informationen till vägledning finns.

5.5.2 Internationell samverkan

Sverige och Norge har båda avrinningsområden som sträcker sig över landsgränsen. Vatten som börjar i Sverige kan rinna in i Norge eller tvärtom och vattenförekomster kan ligga på båda sidor gränsen, vilket gör att de utmaningar som respektive land arbetar med påverkar det andra landet. Huvudregeln är att det nedströms liggande landets förvaltningsprinciper gäller.

En strategi för samverkan om förvaltningen av gränsvattnen i Bottenhavets vattendistrikt och Trøndelag vannregion finns framtagen för 2021–2027. Strategin berör enbart nedanstående huvudavrinningsområden.

- Från Norge till Sverige: Ångermanälven och Indalsälven. De båda älvarnas avrinningsområden i Norge tillhör den norska delen av Bottenhavets vattendistrikt och har en egen förvaltningsplan i Norge.
- Från Sverige till Norge: Namsen, Inn-Trøndelag, Stjørdalsvassdraget och Nea/Nidelva.

6 Förvaltningsmässiga utmaningar i Sverige

För att svensk vattenförvaltning i stort ska lyckas med att nå målen för vattendirektivet krävs att de fem vattenmyndigheterna får så bra förutsättningar som möjligt. Underlag, metoder, styrning med mera behöver ständigt utvecklas, samtidigt som begränsade resurser och tid sätter ramarna.

6.1 Förbättring av underlag och metoder

Arbetet med vattenförvaltning är inne i den fjärde sexårscykeln. För varje cykel har underlag, kunskap och metoder förbättrats. I dag har vi en bättre bild av tillståndet i Sveriges vatten och vad som påverkar dem än vi någonsin haft förut. Samtidigt finns det fortfarande områden där vår kunskap är bristfällig och behöver förbättras. Ju bättre underlag och metoder vi har, desto mer precisa och effektiva åtgärder kan sättas in från hela samhället.

I detta avsnitt redovisar vattenmyndigheten några frågor som vi bedömer är viktiga för att förbättra underlagen för bedömningar och kvaliteten på de analyser som genomförs.

6.1.1 Fortsatt utveckling av miljöövervakningen

Data från miljöövervakning är viktigt underlag för att bedöma tillstånd och påverkan i våra vatten, bland annat för statusklassificeringen av yt- och grundvattenförekomster. Övervakningsdata används också för uppföljning av åtgärders effekter och som underlag för prioritering av åtgärder, exempelvis i miljötillsyn.

Sveriges övervakning av yt- och grundvatten behöver fortsätta utvecklas för att bättre möta upp de behov som finns inom arbetet med vattenförvaltning. Detta är något som också EU-kommissionen har påtalat i sina granskningar av Sveriges vattenförvaltningsarbete. Många aktörer har också lyft behovet av utökad och bättre samordnad miljöövervakning under vattenmyndigheternas tidigare samråd.

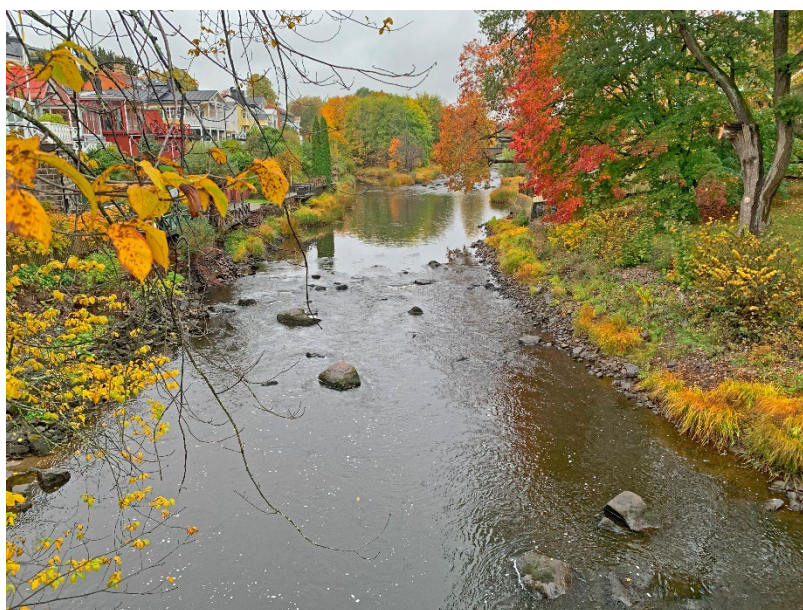
För att utveckla och samordna miljöövervakningen av vatten har Havs- och vattenmyndigheten, vattenmyndigheterna, länsstyrelserna, Sveriges geologiska undersökning och Naturvårdsverket tagit fram handlingsplanen *Full koll på våra vatten*. Planen består av olika moment som behöver genomföras för att åtgärda brister i dagens övervakning. I planen beskrivs också roller och ansvar för genomförandet.

I planen ingår bland annat att:

- beskriva vilken övervakning som behövs och vad som saknas
- utveckla strategier för organisation och finansiering av övervakningen
- se över hur dataflöden från analys till nationell datavärd kan förbättras.

Mer information om handlingsplanen finns på Havs och vattenmyndighetens webbsida:

<https://www.havochvatten.se/overvakning-och-uppfoljning/miljoovervakning/full-koll-pa-vara-vatten.html>

Gavleån i centrala Gävle. Foto: vattenmyndigheten

6.1.2 Tydligare ansvarsfördelning och bättre samordning

Det är många aktörer som övervakar vatten i Sverige. Statliga myndigheter, verksamhetsutövare, kommuner och organisationer bedriver miljöövervakning. Övervakningen har delvis olika syften och utformas därför olika. Nationell och regional övervakning som myndigheter genomför har fokus på att fånga upp långsiktiga förändringar i miljön. Undersökningar som verksamhetsutövare genomför är inriktad på att följa upp verksamhetens påverkan (så kallad recipientkontroll).

Enligt vattenförvaltningsförordningen är det vattenmyndigheterna som ska se till att det tas fram och genomförs övervakning som uppfyller kraven i samma förordning. Vattenmyndigheterna har dock inte möjlighet att bekosta övervakning i någon särskild omfattning, och kan

inte heller styra över vilken övervakning som genomförs. Det finns ingen lagstiftning som ger vattenmyndigheterna mandat att besluta om att olika aktörer ska genomföra viss typ av övervakning.

Den övervakning som ger data till vattenförvaltningsarbetet är således ett lapptäcke av olika typer av övervakning som till stora delar inte är utformad efter vattenförvaltningens behov. I arbetet med handlingsplanen *Full koll på våra vatten* har de deltagande myndigheterna identifierat ett behov av att utreda finansiering, organisation och struktur för övervakning av vattenmiljöer i Sverige. En grundprincip behöver vara att den som är ansvarig för att övervakningen ska ske även har styrmedel och/eller finansiering till övervakningen.

Genom bättre samordning både organisatoriskt och inom samma geografiska område skulle vi kunna få ut mer av övervakningen per satsad krona. Samordning vid val av provtagningslokaler, metoder, analyser samt vid själva provtagningen gör att arbetet kan effektiviseras. Det ger också möjlighet till mer omfattande utvärdering av miljötillståndet.

6.1.3 Områden med stora utvecklingsbehov

Det finns vissa områden inom miljöövervakningen som vattenmyndigheten bedömer har särskilt stora utvecklingsbehov. Dessa är bland annat (utan inbördes rangordning):

- övervakning av prioriterade ämnen och särskilda förorenande ämnen, det vill säga olika typer av miljögifter
- övervakning av biologiska kvalitetsfaktorer
- övervakning av hydromorfologiska kvalitetsfaktorer
- övervakning av grundvattennivåer i påverkade områden
- övervakning för att följa upp jord- och skogsbrukets och vattenkraftens påverkan.

6.1.4 Data behöver vara tillgängliga och kvalitetssäkrade

För att den miljöövervakning som görs ska kunna användas i vattenförvaltningsarbetet behöver data rapporteras till och tillgängliggöras av en datavärd. Det i sin tur ställer krav på att dessa data uppfyller vissa kvalitetskrav. Vattenmyndigheterna har liksom flera andra aktörer påpekat att det finns brister i hur miljöövervakningsdata samlas in och tillgängliggörs. Detta har bland annat inneburit att data från kommunal övervakning och recipientkontroll, det vill säga verksamhetsutövers uppföljning av sin miljöpåverkan, inte har kunnat

användas fullt ut i länsstyrelsernas och vattenmyndigheternas analyser. Både kommuner och vattenvårdsförbund har också efterfrågat stöd och riktlinjer för hur de ska rapportera in mätresultat och analyser till nationella datavärddar.

Datavärdskapet har utvecklats mycket de senaste åren och nu kan även kommuner i stor utsträckning rapportera in data direkt till datavärd, under förutsättning att provtagning gjorts enligt övervakningsmanual och att datarapporteringen följer datavärdens anvisningar. Det blir också mer och mer standard att man vid beställning av undersökningar inkluderar leverans av data till datavärd redan i samband med upphandlingen.

Arbetet för att få till en sammanhållen förvaltning av miljödata behöver fortsätta och kräver samarbete och samordning mellan bland andra Havs- och vattenmyndigheten (HaV), Naturvårdsverket, Sveriges geologiska undersökning (SGU) och de fem regionala vattenmyndigheterna.

6.2 Förbättring av metoder och bedömningsgrunder

För att klassificera status, bedöma påverkan och ta fram miljökvalitetsnormer utgår vattenmyndigheterna och länsstyrelsernas beredningssekretariat från föreskrifter och bedömningsgrunder från Havs- och vattenmyndigheten (HaV) och Sveriges geologiska undersökning (SGU). Bedömningsgrunder och arbetsmetoder har utvecklats och kompletterats sedan den första förvaltningscykeln. Ny kunskap har tillkommit och bedömningsgrunderna har kalibrerats mot vägledning och riktlinjer i andra länder som jobbar i enlighet med vattendirektivet.

Fortfarande saknas bedömningsgrunder och etablerade metoder för vissa delar av vattenförvaltningsarbetet. Exempelvis saknas det biologiska bedömningsgrunder som visar effekterna av hydromorfologisk påverkan. När det inte finns väl fungerande bedömningsgrunder ökar risken för att klassificeringar görs på olika sätt i olika delar av landet. I dagsläget innebär det att vattenmyndigheterna behöver lägga ned ett omfattande arbete med att ta fram kompletterande och förtydligande metoder och riktlinjer för det arbete som i stor utsträckning genomförs av länsstyrelsernas beredningssekretariat. Vattenmyndigheterna ser också ett behov av att ta fram bedömningsgrunder för kvantitativ status i ytvatten (sjöar och vattendrag), se avsnittet Vattenförvaltning i ett förändrat klimat. Det finns även andra områden där både bedömningsgrunder och enhetliga metoder för olika bedömningar och dataförsörjning behöver utvecklas.

6.3 Ny databas för vattenförvaltning

Databasen VISS (VattenInformationssystemSverige) är den lagringsplats för de klassificeringar och bedömningar som länsstyrelsernas beredningssekretariat och vattenmyndigheterna gör av landets vattenförekomster. Databasen innehåller mycket information och nyttjas av många olika användare. Underlagen i VISS är bland annat viktiga vid arbete med tillsyn, tillståndsprövningar och planering av åtgärdsarbete och används av handläggare på kommuner och länsstyrelser, konsulter, domstolar, vattenråd med flera. Ur VISS hämtas också en stor del av de data som rapporteras till EU-kommissionen, för att redovisa hur arbetet med vattenförvaltning genomförs i Sverige.

VISS uppfyller inte längre alla aktuella krav på säkerhet och tillgänglighet. Vattenmyndigheterna, länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten (HaV) driver nu ett projekt för att utveckla VISS 2.0. Målsättningen är ett nytt och tillgänglighetsanpassat VISS 2.0 som renodlas till ett system för att samla och dela information i vattenförvaltningen. Några effektmål enligt projektplanen är en enklare hantering vid inmatning av data för handläggare samt ett engagerande gränssnitt för både handläggare och publika användare. Ett viktigt effektmål är också att det ska vara enkelt att administrera och utveckla systemet.

6.4 Utveckling av arbetet med miljökvalitetsnormer

Vattendirektivet kom till för att säkra en långsiktigt hållbar förvaltning av våra vattenresurser. En del i det arbetet är att sätta kvalitetskrav för varje vattenförekomst. Det görs i form av miljökvalitetsnormer som är juridiska verktyg som används i olika typer av myndighetsutövning: prövning, tillsyn och planering.

Huvudregeln är att vattenförekomsterna ska ha god status och att tillståndet inte ska försämrats. Men direktivet pekar också på att vattenresurserna ska kunna fortsätta användas. I arbetet med att ta fram kvalitetskrav (miljökvalitetsnormer) ska man göra en avvägning mellan vad naturen tål och vad samhället behöver för att fungera.

Vattendirektivet har också särskilda bestämmelser för vatten som är fysiskt påverkade på grund av en samhällsviktig verksamhet. Sådana vatten kan under vissa förutsättningar förklaras som kraftigt modifierade, vilket innebär att kvalitetskraven anpassas för att verksamheten ska kunna fortsätta bedrivas.

Att fastställa miljökvalitetsnormer och bedöma vilka vatten som ska förklaras som kraftigt modifierade eller konstgjorda vatten är en viktig

och komplex del av arbetet med vattenförvaltning. Bedömningarna kräver omfattande underlag och vattenmyndigheterna behöver göra avvägningar mellan olika intressen och nyttor.

I detta avsnitt beskriver vi hur vattenmyndigheterna planerar att utveckla arbetet med normsättning och förklarande av kraftigt modifierade vatten, vilka prioriteringar vi har gjort och vilka frågor som vi anser vara viktiga för att arbetet ska kunna genomföras på ett bra sätt.

Mer information om miljökvalitetsnormer finns på vattenmyndigheternas webbsida:

<https://www.vattenmyndigheterna.se/vattenforvaltning/miljokvalitetsnormer-for-vatten.html>

Det är kul med vatten. Foto: vattenmyndigheten

6.4.1 Utveckling av arbetet

Grunden för miljökvalitetsnormen är vattenförekomstens rådande status. Huvudregeln är att vattenförekomster ska uppnå god status. Endast vattenförekomster som har sämre än god status kan omfattas av undantag. Om riskbedömningen visar att god status inte kan uppnås till 2027 bör ett undantag beslutas i form av en tidsfrist eller ett mindre strängt krav, under förutsättning att de särskilda kriterierna för undantagen enligt 4 kap 9 eller 10 §§ VFF är uppfyllda.

6.4.2 Hantering av tidsfrister efter 2027

Från och med 2027 är tidsfrist endast tillåtet med skälet "naturliga förhållanden" (naturens återhämtning som tar tid). Det innebär att alla rimliga åtgärder förväntas vara genomförda senast 2027. I det svenska genomförandet av vattendirektivet har vattenmyndigheten i vissa fall räknat även planerade åtgärder som en "genomförd" åtgärd. Det gäller när det finns beslutade, konkreta planer för att genomföra fysiska åtgärder, även om själva genomförandet kommer att ske senare än 2027. Exempel på detta är den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraft och den strategiska planen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik 2023–2027.

Vattenförvaltningen står inför ett dilemma i normsättningen 2027 för de vattenförekomster som inte uppnår god status till 2027 men inte heller uppfyller kriterierna för något undantag. Den situationen uppstår när det finns rimliga, möjliga åtgärder som kan genomföras för att uppnå god vattenstatus, men det saknas konkreta åtgärdsplaner eller andra tydliga belägg för att dessa åtgärder kommer att genomföras.

6.4.3 Tillämpning av mindre stränga krav

Beslut om mindre strängt krav ska baseras på en bedömning med hänsyn till de förhållanden som gäller i den aktuella vattenförekomsten. Den totala påverkan från olika verksamheter vägs samman för att bedöma vilken status som är möjlig att uppnå. Trots ett mindre strängt krav ska alla möjliga och rimliga åtgärder vidtas för att uppnå bästa möjliga ekologiska och kemiska status för ytvatten eller bästa möjliga tillstånd för grundvatten, även när det inte är möjligt att nå ända upp till god status. Ett mindre strängt krav kan därmed innebära ett åtgärdsbehov och en framtida tidpunkt för måluppfyllelse.

Mindre stränga krav ska enligt 4 kap. 10 § VFF och HVMFS 2019:25 4 kap. 9 § fastställas om:

- det är omöjligt eller skulle medföra orimliga kostnader att uppnå god status/potential i vattenförekomsten och
- god status/potential inte kan uppnås på grund av påverkan från en mänsklig verksamhet som uppfyller miljömässiga eller samhällsekonomiska behov som inte kan tillgodoses på något annat bättre sätt utan orimliga kostnader, eller
- god status/potential inte kan uppnås på grund av vattenförekomstens naturliga tillstånd.

Ett mindre strängt krav får aldrig vara ett lägre krav än rådande status, miljökvalitetsnormen får alltså inte tillåta en försämring jämfört med rådande status. Det ska tydligt framgå vilken kvalitetsfaktor eller

parameter, som vid beslutstillfället inte uppnår god status och som det mindre stränga kvalitetskravet avser.

I nu gällande miljökvalitetsnormer, som utreddes under förra förvaltningscykeln och beslutades 2021, finns *mindre stränga krav* för vissa vattenförekomster där det har bedömts omöjligt att uppnå god status trots åtgärder. De typer av mänsklig påverkan som motiverar dessa rådande mindre stränga krav är bebyggda miljöer, avloppsreningsverk, jordbruk, sjöfart, vattenkraft, dricksvattenuttag, förorenade områden, atmosfäriskt nedfall av kvicksilver och PBDE, samt några försurade referensvatten i kalkningsprogrammet. Fram till 2027 pågår utveckling av underlag för en bredare tillämpning av *mindre stränga krav*, både avseende fler vattenförekomster med nämnda typer av påverkan och för andra typer av påverkan. Grundförutsättningar för beslut om *mindre stränga krav* är

- tillräckligt god tillförlitlighet i statusklassificering
- tillräckligt god tillförlitlighet i bedömningen av vilken typ av mänsklig påverkan som har orsakat sämre än god status och
- att utredningar kan visa att det är omöjligt eller medför orimliga kostnader att genomföra åtgärder så att god status uppnås.

Under 2024 och 2025 arbetar vattenmyndigheterna med att utveckla riktlinjer och metoder för att tillämpa undantag från målet god ekologisk status med skälet ”orimliga kostnader”. Arbetet utgår ifrån de vägledningar som finns från EU och Havs- och vattenmyndigheten. I vilken utsträckning skälet kommer kunna tillämpas till slutet 2027 beror bland annat på om underlag och data som behövs för analyserna finns på plats i tid.

6.4.4 Kraftigt modifierade och konstgjorda vatten

Ytvattenförekomster som är betydligt hydromorfologiskt påverkade kan under vissa förutsättningar förklaras som kraftigt modifierade eller konstgjorda. För sådana vattenförekomster sätter vattenmyndigheterna andra målnivåer än för naturliga vattenförekomster. Målnivån (miljökvalitetsnormen) anpassas så att vattnet ska uppnå så god kvalitet som är möjligt utan att det har för stor inverkan på den verksamhet som ligger till grund för att vattenförekomsten har fastställts som KMV eller KV.

Det är många steg i processen att förklara en vattenförekomst som KMV eller KV, och att fastställa normer för dem. Utredningar behöver göras för varje enskild vattenförekomst och det krävs omfattande underlag.

Kriterierna för att förklara ett vatten som KMV finns i vattenförvaltningsförordningen och Havs- och vattenmyndighetens

föreskrifter. Havs- och vattenmyndigheten har också tagit fram vägledningar för arbetet med KMV. En övergripande vägledning med generella principer för förklarande av KMV och definition av ekologisk potential kom 2015 och uppdaterades 2023. Det finns också kompletterande vägledningar för KMV med vattenkraft (2016) och KMV kopplat till kulturmiljövården (2024). Regeringen har i september 2024 lämnat förslag på förändringar i bestämmelserna om förklarande av vatten som KMV och definitionen av ekologisk potential, för vattenförekomster som påverkas av vattenkraftsverksamheter för produktion av vattenkraftsel (som omfattas av den nationella planen för omprövning av vattenkraft, NAP). Förslaget innebär bland annat att bestämmelser om detta införs i vattenförvaltningsförordningen i stället för i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter, och att bestämmelserna ska träda i kraft från och med den 1 januari 2025. Remisstiden för förslagen löper ut den 22 november 2024, och det är därför i nuläget inte helt klart vilka regler som ska gälla för detta arbete framöver när det gäller vattenkraftspåverkade vatten.

Verksamheter som kan anges som skäl för att förklara vattenförekomster som KMV är bland annat kraftproduktion, dricksvattenförsörjning, markavvattning och verksamheter med höga kulturmiljövården. Vattenmyndigheterna har hittills tillämpat KMV för vattenförekomster som är påverkade av vattenkraft, och för enstaka vattenförekomster som påverkas av verksamheter med höga kulturmiljövården. Vattenmyndigheterna har fått många synpunkter under tidigare samråd på att KMV borde tillämpas i större utsträckning och för fler typer av verksamheter, bland annat urbana miljöer och markavvattning inom jordbruket. När det gäller konstgjorda vatten har vattenmyndigheterna hittills tillämpat det på kanaler och konstgjorda sjöar.

Vattenmyndigheten har behövt göra prioriteringar i arbetet med att förklara KMV och KV och avgränsa vilka verksamheter vi utreder fram till 2027. Vi har i ett första skede fokuserat på vattenkraftspåverkade vatten, där arbetet är nära kopplat till den nationella planen för omprövning av vattenkraft (NAP). Se dock ovan om den nuvarande situationen med förslag om nya bestämmelser.

För andra typer av verksamheter har arbetet inte kommit lika långt, och vattenmyndigheten kommer inte att kunna ta något helhetsgrepp över dem under innevarande förvaltningscykel. Däremot kan frågan om KMV-förklarande aktualiseras när verksamheter i fysiskt påverkade vattenförekomster blir föremål för tillståndsprövningar. Sådana fall kommer att hanteras löpande utifrån den vägledning som finns.

7 Läs mer om vattenförvaltningen

På vattenmyndigheternas webbplats www.vattenmyndigheterna.se finns mer information om grunderna i det svenska vattenförvaltningsarbetet och vad som är på gång i de fem vattendistrikten. Bottenhavets vattendistrikt ger även ut informationsbrevet "Vatten i fokus" två gånger per år. Kontakta kansliet om du vill prenumerera på det.

Vattenmyndigheterna har tagit fram digitala åtgärdsunderlag i form av Story Maps som framför allt är ett stöd för handläggare på kommuner och länsstyrelser i arbetet med att genomföra åtgärdsprogrammet för vatten: [Digitala åtgärdsunderlag \(lansstyrelsen.se\)](http://Digitala%20%C3%A5tg%C3%A4rdsunderlag%20(lansstyrelsen.se).).

Om du vill läsa mer om underlaget som finns i VISS hittar du det på webbplatsen www.viss.lansstyrelsen.se.

Foto: vattenmyndigheten

Länsstyrelserna

www.lansstyrelsen.se
www.vattenmyndigheterna.se

Diarienummer KS.2024.863

Remiss Energi- och klimatstrategi 2025-2026, Fossilbränslefritt Jämtlands län

Beskrivning av ärendet

Strömsunds kommun har givits möjlighet att svara på en remiss gällande Jämtlands läns Energi- och klimatstrategi 2025-2030.

Sammanfattning av strategin

Vi löser inte hela den globala klimatutmaningen själva, för det behövs internationella och nationella styrmedel. Men styrmedlen behöver kompletteras med insatser på regional och lokal nivå. Förslaget till regional energi- och klimatstrategi fokuserar på vägval och insatser där vi har en regional eller lokal rådighet och som genomförs av oss aktörer verksamma i länet.

Strategins övergripande mål

De svenska och europeiska energi- och klimatmålen är utgångspunkten för arbetet i Jämtlands län och de regionala målen.

De två övergripande målen är fossilbränslefritt år 2030 samt minst 10 procent minskade utsläpp av växthusgaser varje år under perioden 2020-2030 – både territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp.

Fyra fokusområden

För att nå de övergripande målen föreslås fyra fokusområden med förslag på insatser.

- Fossilfria och effektiva transporter och arbetsmaskiner
- Skog och mark som resurs och kolsänka
- Energiplanering och energieffektivisering
- Hållbar konsumtion och resurshushållning

Teknik- och serviceförvaltningen har utifrån de frågeställningar som finns i missivet upprättat ett remissyttrande.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar anta remissyttrandet enligt bilaga.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Teknik- och serviceförvaltningen, Karin Stierna

Bilagor

Remissyttrande Energi- och klimatstrategi 2025-2030, Fossilbränslefritt
Jämtlands län

Beslut skickas till

Teknik- och serviceförvaltningen, Karin Stierna
Länsstyrelsen, Jämtlands län

Ert diarienummer:

Diarienummer KS.2024.863

Remiss Energi- och klimatstrategi 2025-2030, Fossilbränslefritt Jämtlands län

Remissvar

Fokusområden

Innehållet i respektive fokusområde speglar väl länets styrkor och svagheter. Den största utmaningen vad gäller avvägningar ligger inom fokusområde skog och mark som resurs och kolsänka. Kopplingen mellan minskad användning av biobränsle, fokusområde 2, och förbättrad energieffektivitet i byggnader, fokusområde 3, bör dock tydliggöras. Skrivningarna om energieffektivisering i byggnader leder snarare till slutsatsen att det är el vi sparar genom att byta fönster, isolera och använda smartare uppvärmningssystem. I Strömsunds kommuns fastigheter användes 2023 totalt cirka 14 500 megawattimme för uppvärmning och av dessa kom cirka 900 megawattimme från energikällan el övrigt från fjärrvärme vars energikälla till 98 procent består av biobränsle.

Det är bra att det jämtländska jordbruket lyfts fram som en viktig faktor för en klimatomställning och vi delar slutsatserna om vikten av att stärka länets jordbrukssektor för att bidra till en mer hållbar produktion av kött och mejerivaror.

Insatser

Insatserna under respektive fokusområde känns relevanta. Med anledning av insatsområdet att mängden biobränsle från skog skall minska vore det intressant att komplettera statistikdelen i strategin med siffror på hur länets fastigheter värms upp och fördelningen mellan de olika energislagen. Under insatsområde hållbar konsumtion och resurshushållning återfinner vi frågan om matavfall. Ett stort antal kommuner i länet har det senaste året inlett ett arbete med att samla in matavfallet och skilja det från restavfallet. Att följa utfallet av det arbetet skulle kunna vara ett insatsområde.

Indikatorer

Vad avser indikatorer så lämnar vi följande förslag som kan vara relevanta.

Ert diarienummer:

-
- Skog och mark: Andel skog mätt i hektar som avsätts, mängd biobränsle från skog mätt i energi, andel avverkningar som sker med alternativa hyggesmetoder mätt i volym.
 - Energiplanering och energieffektivisering: Antal kommuner med aktuell energiplan
 - Hållbar konsumtion: Mängd insamlat matavfall i relation till restavfall. Utvecklingen av grönsaksodling i länet.

Årlig minskning av växthusgaser motsvarande 10 procent

Vi är beredd att på många olika sätt arbeta för en minskning men kan inte i dagsläget bedöma om vi når 10 procents minskning årligen. Vi har idag ingen egen mätning på hela vår organisations utsläpp av växthusgaser och kan därför inte mäta om vi uppfyller målet.

Fossilbränslefri år 2030

Strömsunds kommuns egen målbild i vår energi- och klimatstrategi är fossilbränslefri fordonsflotta och arbetsmaskiner år 2030. Vi har dock ett stort arbete framför oss för att nå dit med anledning av att en stor andel av våra fordon och arbetsmaskiner idag drivs med fossil energi. Vi har också i vårt risk- och sårbarhetsarbete tittat på drivmedelstillförseln till våra fordon och reservkraftaggregat och kan konstatera att vi har en bit kvar till att kunna tanka allt med exempel hydrerad vegetabilisk olja, HVO.

Övrigt

Om det går, väl medveten om att vissa uppgifter släpar, skulle det vara bra om den statistik som finns med i inledningen är så uppdaterad som möjligt. I denna version är en del statistik så gammal som 2021.

Kontaktuppgifter

Strömsunds kommun
Box 500
833 24 Strömsund
0670-161 00

kommun@stromsund.se
www.stromsund.se

Enligt sändlista

Regional energi- och klimatstrategi för Jämtlands län 2025-2030

Länsstyrelsen Jämtlands län och Region Jämtland Härjedalen har tagit fram ett förslag till revidering av nuvarande regionala energi- och klimatstrategi.

Arbetet utgår från ett regeringsuppdrag till Länsstyrelsen att utifrån de nya energipolitiska målen, senast den 30 juni 2025, revidera den regionala energi- och klimatstrategin.

Frågor

- Speglar innehållet i respektive fokusområde länets styrkor och utmaningar väl? Ge annars förslag på hur det ska beskrivas.
- Är insatserna under respektive fokusområde relevanta? Ge gärna förslag på insatser.
- Ge gärna förslag på relevanta indikatorer till de olika fokusområdena.
- Ge gärna förslag på eventuella ändringar i strategin som skulle göra den ännu mer användbar för din organisation.
- Är din organisation/era medlemmar beredd att arbeta för årliga utsläppsminskningar av växthusgaser motsvarande 10 %? Om ja, på vilket sätt? Om nej, vad skulle krävas för att göra det? Utveckla gärna svaret.
- Är din organisation/era medlemmar beredd att arbeta för att vara fossilbränslefri år 2030? Om ja, på vilket sätt? Om nej, vad skulle krävas för att göra det? Utveckla gärna svaret.
- Övriga synpunkter på strategin

Möjlighet att lämna synpunkter

Lämna synpunkt via e-post till jamtland@lansstyrelsen.se senast **10 mars 2025**. Lämna i första hand synpunkter utifrån frågeställningarna ovan.

Märk svaret med ”*Remissvar energi- och klimatstrategi 2025-2030, diarienummer 425-9647-2024*”.

Kontaktpersoner vid frågor

Jimmy Nilsson 010-2253289 jimmy.nilsson@lansstyrelsen.se
Sara Nordstrand 063-146563 sara.nordstrand@regionjh.se

Sändlista

Almi Företagspartner Mitt AB
Bergs kommun
Biofuel region
BRIS
Bräcke kommun
Destination Bydalsfjällen
Destination Funäsdalen
Destination Lofsdalen
Destination Ragundadalen Ek. förening
Destination Vemdalen AB
Destination Östersund
Energimyndigheten
Företagarna Jämtland Härjedalen
Handelskammaren
HEJ främling
Härjedalens kommun
Härjeåns kraft
Härnösand stift
ICA Maxi
Inlandsbanan AB
IUC Z-groyp
Jämtkraft AB
Jämtland Härjedalen Turism
Jämtland Härjedalens Idrottsförbund
Jämtlands Gymnasieförbund
Krokoms kommun
LIR Teknik
LRF Nord
Lundstams
Länsstyrelsen Dalarna
Länsstyrelsen Gävleborg
Länsstyrelsen Norrbotten
Länsstyrelsen Västerbotten
Länsstyrelsen Västernorrland
Mittuniversitetet
Naturskyddsföreningen Jämtland Härjedalen
Naturvårdsverket
Peak Innovation AB
Persson Invest
PRO
Ragunda kommun
Region Jämtland Härjedalen
Region Västernorrland
RFSL
Rädda barnens ungdomsförbund
Röda korsets ungdomsförbund
Sametinget
Samling Näringsliv Jämtlands län
Skistar
Skogsstyrelsen

SLAO
SSR
Statens fastighetsverk
STF
Stiftelsen Gaaltje
Stiftelsen Jamtli
Storsjöbygdens turistförening
Strömsunds kommun
Sveaskog
Sveriges åkeriföretag Norr
Swedavia, Åre Östersund Airport
Tillväxtanalys
Tillväxtverket
Torsta AB
Trafikanalys
Trafikverket
Woolpower
Åre Destination
Åre kommun
Östersunds kommun
Östersundshem AB

FOSSILBRÄNSLEFRITT JÄMTLANDS LÄN

ENERGI- OCH KLIMATSTRATEGI 2025–2030

Energi- och klimatstrategin – vägledande och inspirerande för ett samlat genomförande	3
Global koldioxidbudget - utsläppen behöver minska här och nu	4
Från globala till regionala mål	4
Nuläge.....	8
En rättvis klimatomställning för en hållbar framtid.....	13
Fyra fokusområden och förslag på insatser.....	14
Fossilfria och effektiva transporter och arbetsmaskiner	14
Skog och mark som resurs och kolsänka	18
Energiplanering och energieffektivisering.....	21
Hållbar konsumtion och resurshushållning	25

Energi- och klimatstrategin – vägledande och inspirerande för ett samlat genomförande

Vi löser inte hela den globala klimatutmaningen själva, för det behövs internationella och nationella styrmedel. Men styrmedlen behöver kompletteras med insatser på regional och lokal nivå. Den regionala energi- och klimatstrategin fokuserar på vägval och insatser där vi har en regional rådighet och som kan genomföras av aktörer som är verksamma i länet. Insatser som också bidrar till Jämtlands län kan vara konkurrenskraftigt och väl rustat i den omställning som sker. En omställning som öppnar upp för innovationer, företagsutveckling och en hållbar samhällsutveckling, ökad folkhälsa och livskvalitet.

Energi- och klimatstrategin är vägledande för länets energi- och klimatarbete, och bidrar till uppfyllandet av den Regionala utvecklingsstrategin. Energi- och klimatstrategin kan bland annat fungera som ett stödjande och vägledande dokument för Länsstyrelsen Jämtlands län och Region Jämtland Härjedalen i sin verksamhet, såsom vid fördelning av regionala utvecklingsmedel samt andra medel, framtagande av regional transportplan samt andra strategiska dokument såsom skogsprogram och livsmedelsstrategi.

Strategin kan vara ett vägledande dokument vid framtagande av kommunala översiktsplaner, kommunala energiplaner och andra viktiga dokument och policys inom offentlig verksamhet samt för företag, organisationer och akademi.

För att få kraft i genomförande så finns Energi- och klimatrådet. Rådets medlemmar och deras organisationer medverkar i att utforma och förankra den övergripande färdriktningen för det regionala energi- och klimatarbetet samt bidrar till att identifiera drivkrafter, hinder, sårbarheter och möjligheter i länets energi- och klimatarbete.

Strategin följs dels upp via uppföljning och kartläggning av olika initiativ, insatser och projekt som bidrar till strategins genomförande, men också via utpekade indikatorer.

Jämtlands län har goda förutsättningar att vara en föregångare i omställningen. De högt ställda ambitionerna om att bli en fossilbränslefri region, med stor produktion av förnybar elenergi och att vara en kolsänka med nettonegativa utsläpp kan skapa uppmärksamhet och stärka regionens attraktionskraft. Blir Jämtlands län en föregångare kan det bidra till att locka fler goda krafter som kompetens och nya möjligheter till utveckling.

Kommunikation som stöd för strategin

Kommunikation är en viktig del av energi- och klimatstrategin och ska bidra till att öka förståelsen för strategins mål och skapa engagemang hos olika aktörer. Genom tydlig och lättillgänglig information, dialog och exempel på lösningar kan vi underlätta samarbeten och stödja arbetet med att nå våra mål. Kommunikationens fokus ligger på att göra strategins innehåll och betydelse tydligt för alla berörda, så att fler kan bidra till omställningen.

Global koldioxidbudget- utsläppen behöver minska här och nu

Växthusgaser är naturligt förekommande och konstgjorda gaser i atmosfären. Mänskliga aktiviteter på jorden har lett till en ökad koncentration av framförallt koldioxid, metan, och dikväveoxid (lustgas), vilket har resulterat i en global uppvärmning. Iskärnor visar att koldioxidhalten i atmosfären idag är högre än vad den varit sedan minst 800,000 år tillbaka. Dessa höga gaskoncentrationer kommer att fortsätta påverka vårt klimat under de kommande tusentals åren. Temperaturökningen ger konsekvenser för ekosystem och människors samhällen på en omfattande och svåröverblickbar nivå. Det är mänsklighetens utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser som är orsaken till dagens klimatförändringar och FN:s klimatpanel, IPCC, har konstaterat att vi behöver göra stora utsläppsminskningar på kort tid i världen/Sverige.

Den globala koldioxidbudgeten är den totala mängd antropogena växthusgasutsläpp, uttryckta som koldioxidekvivalenter, som kan släppas ut till atmosfären för att klara ett visst temperaturmål. Koldioxidbudgeten kan fördelas i tid och rum och uttryckas som regionala eller lokala årliga budgetar.

En koldioxidbudget tydliggör

- det utrymme som finns för utsläpp av växthusgaser,
- att det inte är mängden utsläpp ett specifikt år utan den samlade mängden utsläpp som är avgörande,
- att vi snart överstiger 1,5-gradersmålet om utsläppen fortsätter med dagens takt,
- att ju längre vi väntar desto kraftigare utsläppsminskningar måste till.

Från globala till regionala mål

Globala mål

Parisavtalet är ett globalt klimatavtal som antogs vid FN:s klimatkonferens i Paris 2015. Det syftar till att begränsa den globala temperaturökningen till väl under 2 grader, med en strävan att hålla den vid 1,5 grader jämfört med förindustriella nivåer. Avtalet bygger på nationellt fastställda bidrag (NDCs), där varje land anger sina egna mål för att minska växthusgasutsläpp och rapporterar om framstegen.

Parisavtalet understryker vikten av rättvisa och stöd till utvecklingsländer genom klimatfinansiering, tekniköverföring och kapacitetsuppbyggnad. Det omfattar även anpassning till klimatförändringarnas effekter och uppmanar till samarbete för att stärka länders motståndskraft. Avtalet är ett centralt verktyg för global samverkan mot klimatkrisen.

För att begränsa den globala temperaturökningen till Parisavtalets mål om 1,5 grader krävs att utsläppen globalt börjar minska före 2025, att de halveras till 2030 och att världen når nettonollutsläpp 2050 samtidigt som koldioxid avlägsnas från atmosfären.

Europeiska mål

EU:s gröna giv lanserades av kommissionen 2019, och är EU:s strategi för att nå målet om klimatneutralitet till 2050. Gröna given innehåller flertalet politiska initiativ som ska leda till slutmålet 2050. Två initiativ som ingår i den gröna given är en europeisk klimatlag och 55 procent-paketet.

En europeisk klimatlag

EU antog 2021 en klimatlag som innebär att EU ska vara klimatneutral år 2050, och därefter ha nettonegativa utsläpp. Utsläppen är fördelade i tre olika koldioxidbudgetar:

- en budget för utsläpp från energiproduktion, industri samt flygsektorn inom EU,
- en budget för utsläpp från transporter, jordbruk med mera,
- samt en budget för utsläpp och upptag från skog och mark samt träprodukter.

Klimatlagen innehåller också ett mål om att EU ska minska sina nettoutsläpp med 55 procent mellan åren 1990 och 2030, och en budget har tilldelats respektive medlemsland. Beroende på hur stora de svenska utsläppen kommer att vara under åren 2024 och 2025 (perioden då denna regionala energi- och klimatstrategi tas fram), så kommer det att krävas kraftfulla årliga minskningar inom transportsektorn under åren fram till 2030. Budgeten kommer även innebära krav på Sverige att öka sitt upptag av kol i skog och mark.

55 procent-paketet

55 procentpaketet ska omsätta klimatambitionerna i den gröna given i lagstiftning, och anpassa EU:s lagstiftning till målet för 2030 om att minska nettoutsläppen av växthusgaser med minst 55 procent senast 2030. För att se till så att EU:s politik följer de klimatmål som rådet och Europaparlamentet enats om, så innehåller 55 procentpaketet en rad förslag som syftar till att se över och uppdatera EU-lagstiftning och införa nya initiativ. Paketet innefattar bland annat EU:s utsläppshandelssystem, en social klimatfond, infrastruktur för alternativa bränslen och ett reviderat energieffektivitetsdirektiv.

Svenska mål

Sverige behöver förhålla sig till EU:s mål och koldioxidbudget fram till år 2030 som beskrevs i kapitlet ovan.

Utöver de målen så har Sveriges riksdag enats om det långsiktiga målet att vi år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser. Utsläppen på svensk mark ska vara minst 85 procent lägre än utsläppen 1990. De kvarvarande utsläppen ned till noll kan vi åstadkomma genom kompletterande åtgärder. Som kompletterande åtgärder räknas upptag av koldioxid i skog och mark (utöver de åtgärder som redan genomförs), utsläppsminskningar genomförda utanför Sveriges gränser, samt avskiljning och lagring av koldioxid från förbränning av biobränslen, så kallad bio-CCS.

Det finns även etappmål för utsläppsminskning till år 2030 och år 2040, samt ett specifikt etappmål för transportsektorn, där utsläppen ska minska med 70 procent år 2010–2030. Den nuvarande takten på utsläppsminskningarna är inte tillräcklig för att nå varken transportmålet 2030, övriga etappmål eller det långsiktiga målet 2045.

Sverige har också energimål ett 100 procent fossilfritt elsystem, ett leveranssäkert elsystem, ett planeringsmål för elsystemet om minst 300 TWh till 2045 samt mål för energieffektivisering. Energimålen är viktiga att nå för att kunna genomföra den nödvändiga klimatomställningen, samtidigt som de bidrar till att skapa ett konkurrenskraftigt och motståndskraftigt samhälle.

Sveriges riksdag har också gemensamt beslutat om ett generationsmål för miljöpolitiken som säger att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Utöver generationsmålet finns 16 miljö kvalitetsmål, varav *Begränsad klimatpåverkan* är det mål som tydligast är kopplat till klimatarbetet. Målen följs upp mot år 2030.

Regionala mål

De svenska och europeiska energi- och klimatmålen är utgångspunkten för arbetet i Jämtlands län och de regionala målen.

Regionala energi- och klimatmål kompletterar EU:s gröna giv genom att anpassa insatser efter lokala förutsättningar, påskynda genomförandet och stärka engagemanget hos kommuner, företag och medborgare. De adresserar specifika behov och utmaningar som EU:s övergripande mål inte alltid kan fånga, samtidigt som de stimulerar innovation och investeringar som skapar jobb och regional utveckling. Regionala mål fungerar också som en förberedelse för framtida strängare krav, vilket gör det möjligt att anpassa sig i tid. Genom att kombinera regionala mål med EU:s gröna giv blir klimatomställningen både mer inkluderande och effektiv, med åtgärder som svarar mot såväl globala som lokala behov.

Fossilbränslefritt år 2030

Jämtlands län har arbetat mot målbilden Fossilbränslefritt 2030 under många år. Målbilden innebär ett län där fossila bränslen inte längre används. Det är ett ambitiöst mål som kräver en kombination av ändrade resvanor, en omställning till 100 procent förnybara drivmedel, och elektrifiering av fordonsflottan. Målet är högre ställt än det nationella målet 70 procent minskade utsläpp inom transportsektorn under perioden 2010–2030.

Det är ett mycket utmanande mål att nå, men det är ett mål som enskilda organisationer under många år förhållit sig till och strävat mot. Ju fler aktörer som siktar mot att nå målet, desto högre blir måluppfyllelsen även för länet som helhet.

Minst 10 procent minskade utsläpp av växthusgaser varje år under perioden 2020–2030 – både territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp

Målet understryker att samhällets utsläpp av växthusgaser måste minska här och nu. Målet gäller oavsett om utsläppen räknas som territoriella - alla utsläpp inom länsgränsen - eller som konsumtionsbaserade - alla utsläpp som orsakas av länets medborgare och organisationer, oavsett om utsläppen sker inom eller utanför länets gränser. Målet kopplar till det globala 1,5-gradersmålet, till EU:s mål om 55 procent minskade utsläpp till 2030, och till de nationella målen Nettonollutsläpp år 2045 och 70 procent minskade utsläpp inom transportsektorn år 2010–2030. Inte minst kopplar målet till aktuell forskning som visar hur viktigt det är med minskade utsläpp i nutid.

”Sveriges åtagande för att nå Parisavtalet motsvarar en utsläppsminskning av växthusgaser på cirka 5-8 procent per år. Jämtlands län väljer en högre målsättning om minst 10 procent minskade utsläpp per år. Det är en mycket utmanande målsättning.” var motiveringen när målet beslutades 2019. Med tanke på fortsatta utsläppsökningar globalt, att de svenska målen inte nås med nuvarande takt samt att konsekvenserna av klimatförändringar redan nu så tydligt kan konstateras är det rimligt att behålla den höga målsättningen.

Globala, nationella och regionala mål

- Den globala temperaturökningen ska hållas långt under 2 grader med strävan att begränsa den till 1,5 grader. (Parisavtalet)
- De globala hållbarhetsmålen
- EU:s mål 55 % minskade utsläpp från år 1990-2030.
- EU:s mål klimatneutralt senast år 2050

- Nettonollutsläpp 2045
- 70 % minskade utsläpp inom transportsektorn jämfört med 2010
- 100 % fossilfritt elsystem år 2040
- Planeringsmål för elsystemet om minst 300 TWh till 2045
- Leveranssäkert elsystem
- 50 % energi-effektivisering år 2030 jämfört med 2005
- Generationsmålet
- Miljökvalitetsmålen

- Fossilbränslefritt 2030
- Minst 10 % minskade utsläpp av växthusgaser per år under perioden 2020–2030. Gäller både territoriella och konsumtions-baserade utsläpp.

Nuläge

Varje svensk bidrar i genomsnitt med drygt 8 ton utsläpp av växthusgaser per år. Detta är en minskning med 29 procent från år 2008 till 2021, men långt ifrån tillräckligt.

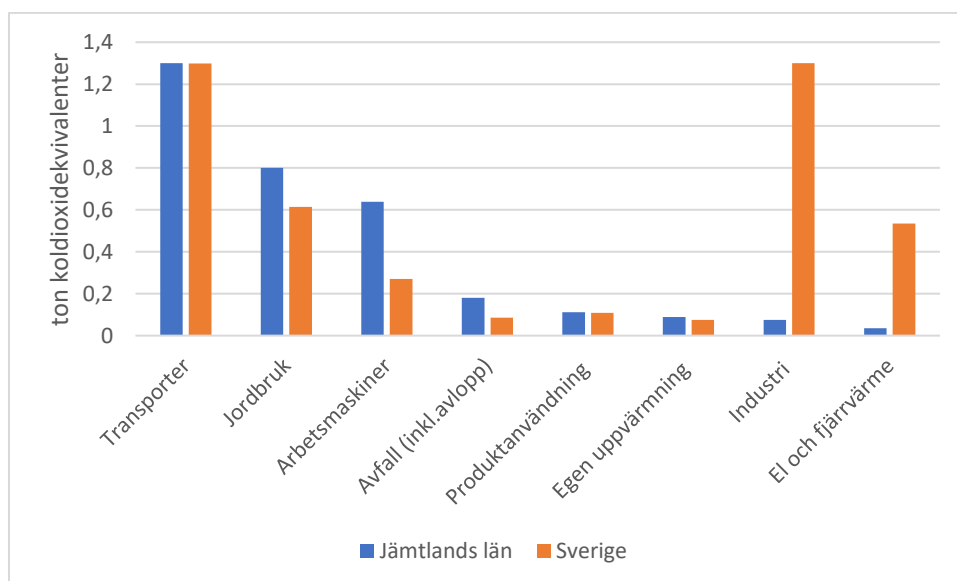
För att nå Parisavtalet måste utsläppen minska till i snitt 1 ton per världsmedborgare och senast år 2050. Två tredjedelar av våra utsläpp sker i andra länder och konsumtionen av livsmedel, flygresor, digitala tjänster, textilier och elektronik är stora poster. Vi behöver bli mer medvetna om hur vår livsstil påverkar klimat och miljö och minska våra konsumtionsbaserade utsläpp. Om hela världen förbrukade naturresurser på samma sätt som vi skulle det behövas fyra jordklot.

Stora del av utsläppen i länet från transport och arbetsmaskiner

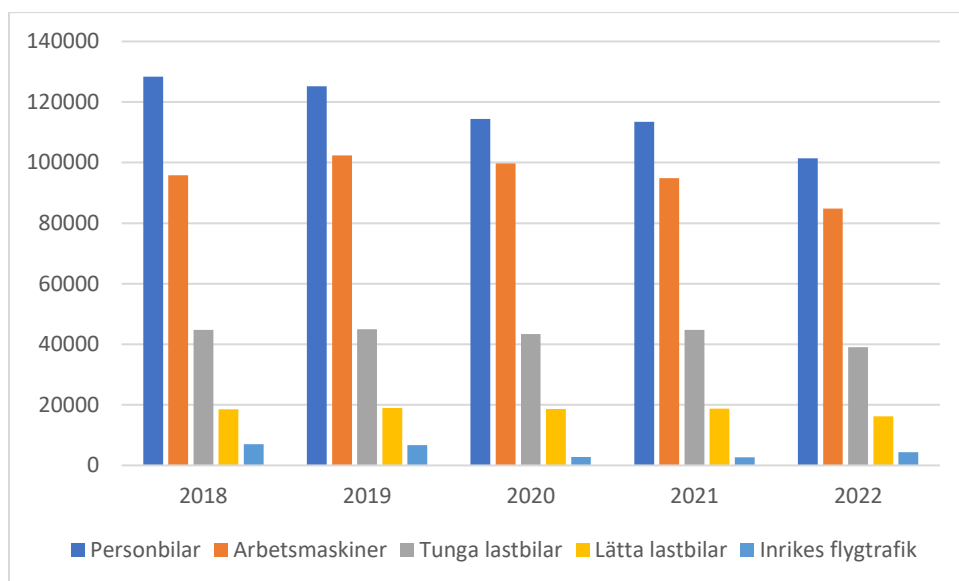
Utsläppen av växthusgaser inom länets gränser kommer framförallt från användning av fossila bränslen och det är transporter tillsammans med arbetsmaskiner som står för de största utsläppen, cirka 60 procent av länets utsläpp. Även inom den tredje stora utsläppssektorn, jordbruk, så finns en potential till minskade utsläpp. Den potentialen är dock liten, eftersom länets viljeinriktning är att behålla ett livskraftigt jordbruk i länet. Det är med andra ord omställningen av transporter och arbetsmaskiner som kan ge kraftigt minskade utsläpp. Utsläppsmängden är störst från personbilar, följt av tunga lastbilar, arbetsmaskiner, lätta lastbilar, vilket är av intresse då insatser prioriteras.

Länets utsläpp skiljer sig markant från den nationella bilden. Utsläppen från transportsektorn och jordbruk påminner om varandra, däremot så har länet betydligt större utsläpp från arbetsmaskiner, men samtidigt mycket mindre från industri, el och fjärrvärme.

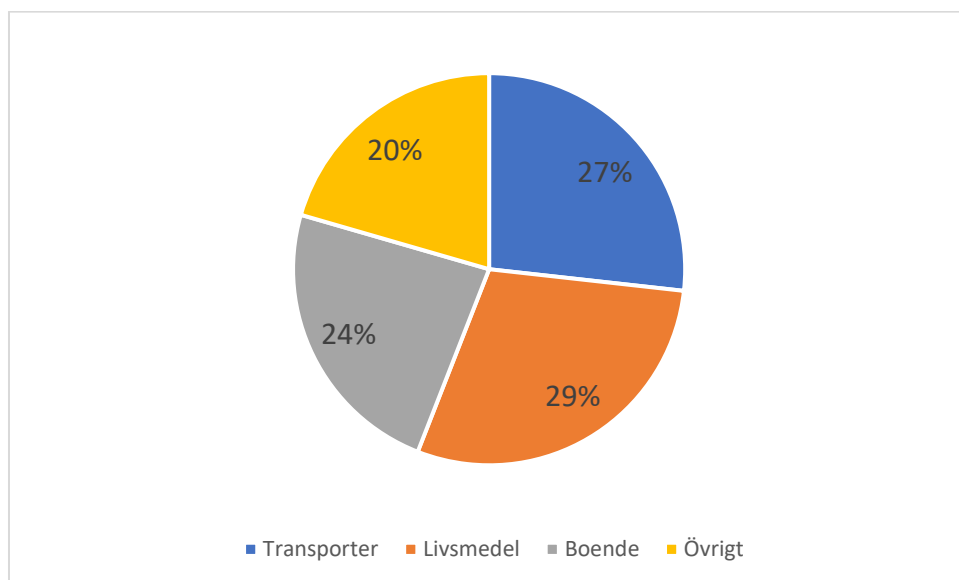
Växthusgasutsläpp per capita i Jämtlands län och Sverige år 2022

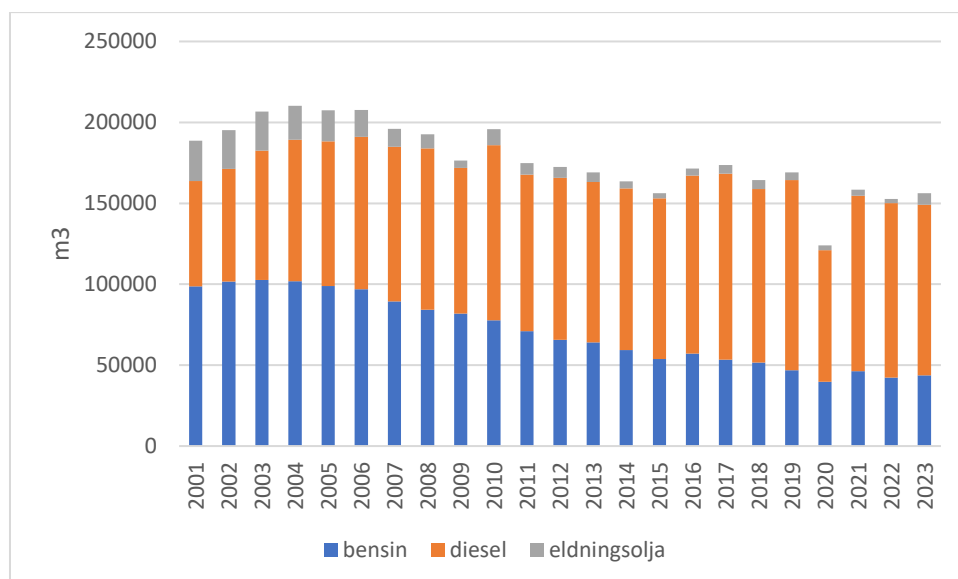
Växthusgasutsläpp från transporter och arbetsmaskiner i Jämtlands län 2018-2022

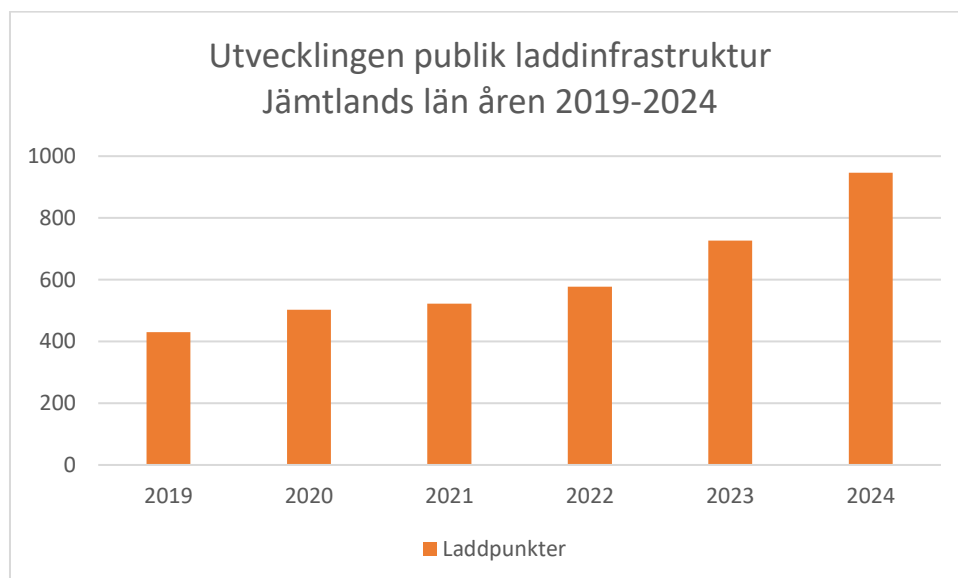
Hushållens konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp i Sverige 2021

Leveranser av fossila drivmedel till Jämtlands län

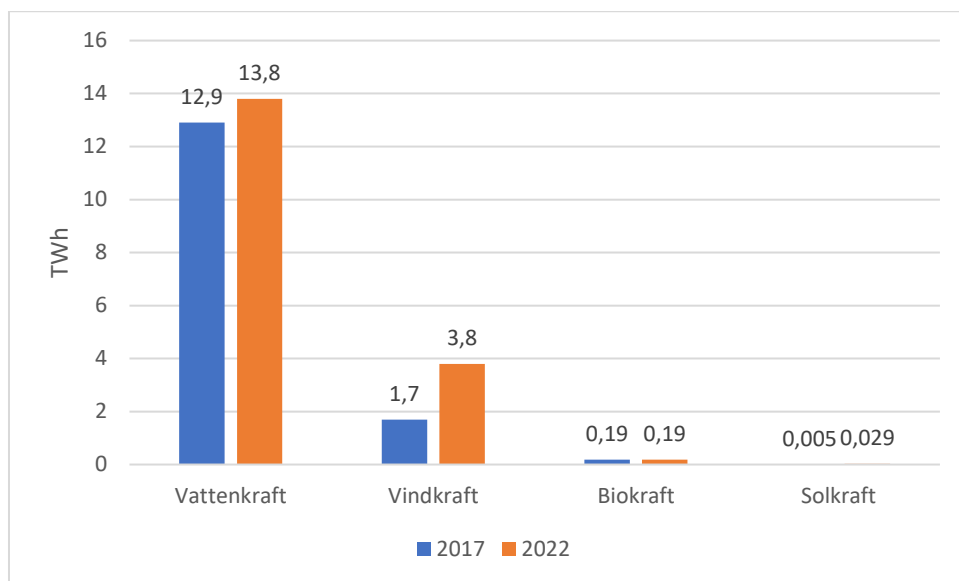
Utvecklingen för publik laddinfrastruktur i Jämtlands län

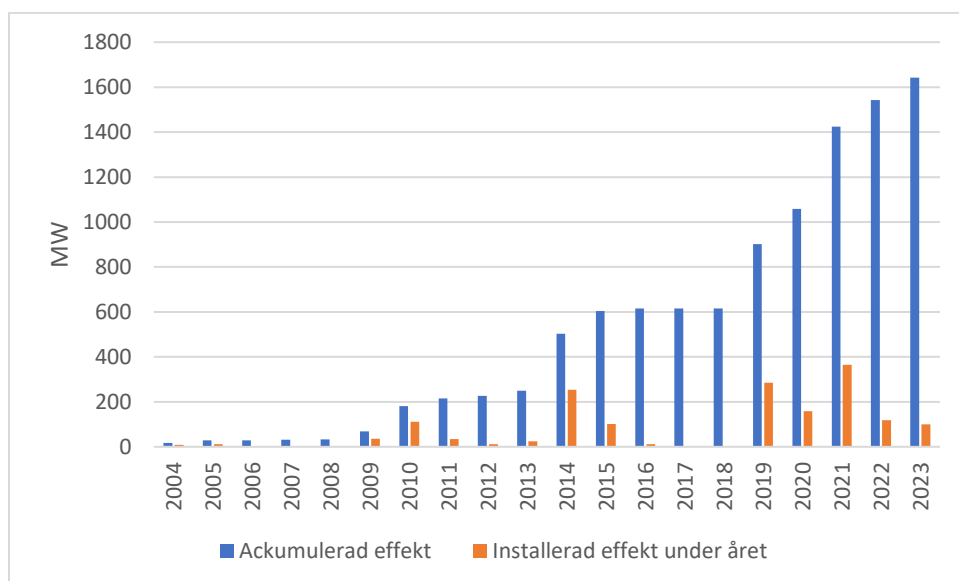
Stort nettoöverskott av förnybar elenergi

Jämtlands län har få energiintensiva industrier och jämförelsevis liten befolkningsmängd. Det innebär en relativt låg energianvändning. Samtidigt produceras stora mängder förnybar elenergi från framförallt vattenkraft (ca 20 procent av Sveriges totala produktion), vindkraft (ca 10 procent av Sveriges installerade effekt) och biomassa liksom en mindre del solkraft. Produktion av vattenkraft och biokraft är relativt stabila över tid, däremot har vindkraft och solkraft ökat år för år. År 2022 användes ca 10 procent av den elenergi som producerades år 2022 så användes 10 procent inom länet, medan 90 procent kunde exporteras. Det gör Jämtlands län till nationellt ledande exportör av förnybar elenergi. Det öppnar å ena sidan upp möjligheter för etableringar av elintensiva industrier i länet, samtidigt som det finns ett stort behov av mer el i andra delar av Sverige.

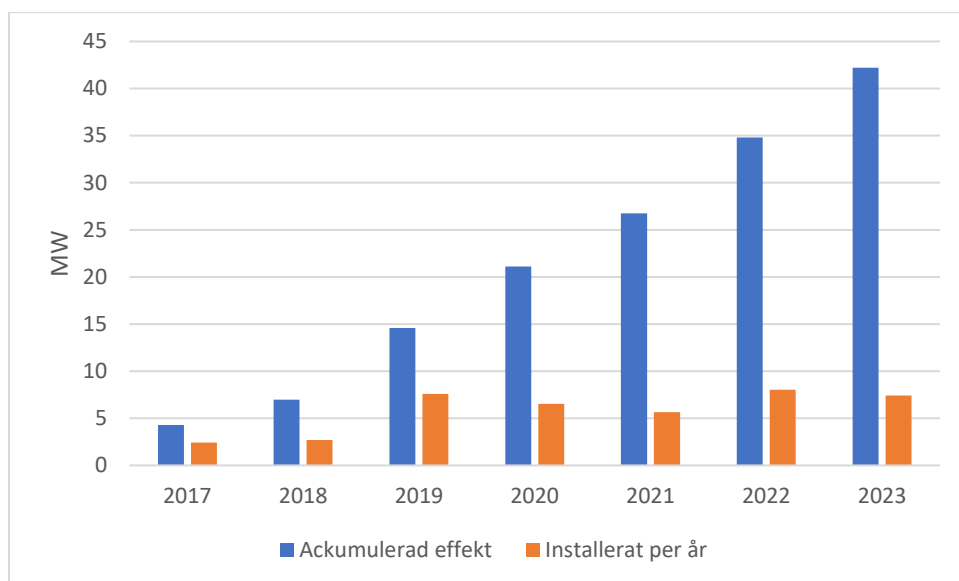
Elproduktion i Jämtlands län år 2017 och 2022

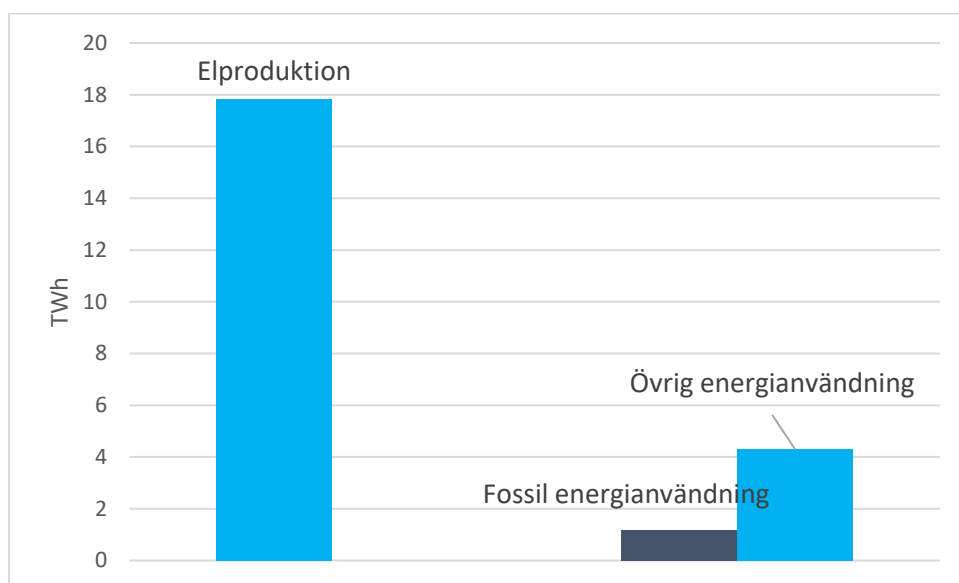
Installerad effekt vindkraft i Jämtlands län

Installerad effekt solkraft i Jämtlands län – nätanslutna anläggningar

Elproduktion kontra energianvändning i Jämtlands län 2022

En rättvis klimatomställning för en hållbar framtid

En rättvis klimatomställning innebär att vi möter klimatutmaningarna på ett sätt som inte bara minskar våra utsläpp, utan också stärker den sociala och ekonomiska hållbarheten i Jämtlands län. Det är en omställning som tar hänsyn till människors olika förutsättningar och behov, skapar nya möjligheter och säkerställer att ingen lämnas utanför i övergången till ett fossilfritt samhälle.

För att nå klimatmålen behöver vi agera kraftfullt och inkluderande. Detta innebär att:

- Klimatomställningen ska utformas så att den stärker jämställdhet, jämlikhet och rättvisa. Vi måste skydda de mest sårbara grupperna i samhället från negativa konsekvenser, exempelvis ökade energikostnader eller förlust av arbetstillfällen, samtidigt som vi skapar nya gröna jobb och stärker lokala samhällen.
- Investeringar i klimatsmarta lösningar och grön infrastruktur ska bidra till regional tillväxt och skapa långsiktigt hållbara arbetsmarknader. Små och medelstora företag behöver stöd för att ställa om och utveckla innovativa lösningar.
- Invånare, företag, organisationer och kommuner ska vara aktiva partners i klimatarbetet. Genom dialog och samarbete säkerställer vi att olika perspektiv tas tillvara, och att klimatarbetet känns relevant och rättvist för alla i länet.
- I klimatomställningen ska sedvanligt nyttjande av naturresurser och traditionell kunskap respekteras. Särskilt i relation till rennäring, jordbruk, fiske och skogsbruk som är direkt beroende av naturen. Viktiga mark- och vattenområden ska skyddas och brukarnas röster inkluderas i beslut som påverkar deras livsmiljöer enligt konventionen om biologisk mångfald, CBD, artikel 8 j och 10 c. Det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla sin kultur ska främjas enligt regeringsformen 1:2.
- Vi måste ta ansvar för vår klimatpåverkan både lokalt och globalt. Länets resurser ska förvaltas ansvarsfullt, och omställningen ska bidra till att minska de globala ojämlikheterna kopplade till klimatförändringar.

Fyra fokusområden och förslag på insatser

För att nå målen behöver insatser ske inom en mängd områden, men framförallt inom dessa fyra utpekade fokusområden.

Fossilfria och effektiva transporter och arbetsmaskiner

Transportsektorn och arbetsmaskiner står för i princip all användning av fossila bränslen i Jämtlands län, vilket gör dem centrala i arbetet för att nå klimatmålen. Det behövs en målmedveten omställning: minskat och effektivare transportbehov, en övergång till förnybara drivmedel, samt elektrifiering av fordon och arbetsmaskiner. Denna omställning måste utformas för att möta behoven både i tätorter och landsbygd, med särskilt fokus på rättvisa lösningar som inkluderar alla invånare och företag i länet.

Omställning ger ökad konkurrenskraft och minskade kostnader

EU:s klimatlagstiftning ställer höga krav på kraftigt minskade utsläpp inom den svenska transportsektorn. Det kommer innebära höjda priser på fossila drivmedel i Jämtlands län. För att istället stärka konkurrenskraften för länets företag är det viktigt att arbeta för ett minskat, mer effektivt transportsystem och ökad elektrifiering.

Med länets unika förutsättningar – stora avstånd, gles befolkning och begränsade kollektivtrafikalternativ – kan ett utjämningsystem vara en viktig insats för en rättvis omställning och säkra fortsatt tillgång till funktionell infrastruktur som tågtrafik. Samtidigt ger den globala säkerhetssituationen ett ökat incitament att minska beroendet av importerade fossila drivmedel och främja lokala och hållbara alternativ.

Förändra och effektivisera hur vi reser

Personbilar är den största enskilda källan till växthusgasutsläpp i länet, vilket gör det avgörande att minska antalet resor och transporter. Ett sätt är att främja resfria möten och distansarbete, ett annat är initiativ som uppmuntrar till samåkning, kollektivtrafik, gång och cykling som alternativ till bilen. Ett tredje är att möjliggöra smidiga kombinationer av transportsätt, exempelvis att cykla eller köra bil till en station och fortsätta med kollektivtrafik. Detta där det är möjligt.

För att långsiktigt förändra resvanorna behövs samhällsplanering som underlättar hållbara val. Det inkluderar att bygga bostäder och arbetsplatser nära kollektivtrafikstråk, och skapa säkra och tillgängliga gång- och cykelvägar som knyter samman skolor, handel och fritidsaktiviteter. Genom att integrera transporteffektivitet i planeringen kan en vardag skapas där hållbara resor blir både praktiska och attraktiva.

Fungerande infrastruktur behövs för våra transportbehov

Även med ett minskat resande och transportbehov, så kommer personbilar vara fortsatt viktiga i tätorter och framförallt i de delar av länet där gång-, cykel- och kollektivtrafik inte är ett alternativ. Därför är det också viktigt att tillhandahålla strategiskt placerad infrastruktur för hållbara förnybara drivmedel och laddbara fordon, så att det går att bo och verka i hela länet.

För såväl besöksnäringen, annat näringsliv och offentlig verksamhet som för lokalbefolkningen måste en förbättrad järnvägstrafik vara målsättningen. Goda tågförbindelser är även avgörande för länets förmåga att hantera fredstida kriser och ytterst höjd beredskap. Länet har en viktig roll som ett logistiskt nav som NATO-allierad och satsningar på hållbar och robusta tågförbindelser för främst godstrafik är avgörande.

Även länets flygplatser är viktiga, ur såväl ett beredskaps- och försvarsperspektiv som ur ett konkurrensperspektiv för länets näringsliv. För att minska flygets påverkan på klimatet och minska beroendet av importerade drivmedel är det nödvändigt att arbeta med teknikutveckling för effektivare bränsleanvändning, elflyg och hållbara biodrivmedel.

Stora utsläpp från arbetsmaskiner och tunga lastbilar

Tillsammans släpper tunga transporter och arbetsmaskiner ut mer än personbilstransporter gör i Jämtlands län. Denna sektor står inför unika utmaningar eftersom uppdragen varierar i karaktär och geografisk placering, vilket gör omställningen mer komplex. Dessutom är mognadsgraden för olika teknologier och lösningar ojämnt fördelad. Därför behövs en mångfacetterad strategi som kombinerar flera åtgärder. Elektrifiering kan lösa vissa behov, men för många uppdrag, särskilt inom jord- och skogsbruk samt tunga transporter, kommer biogas och biodrivmedel att vara centrala delar av lösningen.

Vätgas har senaste åren vuxit fram som en potentiell framtida lösning, både som energibärare och inom transportsektorn. Inom vissa segment där batterielektriska lösningar är en utmaning, exempelvis tunga transporter och inom industrin, kan vätgas spela en roll i ett framtida transportsystem.

För att påskynda omställningen måste det offentliga ta ledningen genom att ställa ambitiösa och långsiktiga krav i upphandlingar och därmed skapa en stabil efterfrågan på hållbara lösningar. Ett framgångsrikt exempel är Östersunds kommuns initiativ med Fossilfria byggarbetsplatser, som visar hur strategiska krav och innovation kan driva marknaden mot fossilfria alternativ och samtidigt inspirera andra aktörer att följa efter.

En rättvis klimatomställning

En rättvis klimatomställning för transporter och arbetsmaskiner innebär att övergången till fossilfria lösningar sker på ett sätt som både minskar utsläppen och stärker social och ekonomisk hållbarhet. För transporter behöver fossilfria alternativ, som elbilar och kollektivtrafik, vara tillgängliga för alla, oavsett inkomst eller geografisk plats. Samtidigt krävs ekonomiskt stöd för hushåll och företag att byta till fossilfria fordon, vilket också skapar nya gröna jobb. Inom sektorer såsom bygg, jordbruk, besöksnäring och skogsbruk behöver små och medelstora företag hjälp att investera i fossilfria arbetsmaskiner. Genom planering, dialog och riktade investeringar kan omställningen ske på ett sätt som inkluderar alla och säkerställer att ingen lämnas utanför.

Målkonflikt

En av Jämtlands läns basnäringar är turism. Goda reseförbindelser till och från länet är avgörande för branschens utveckling och tillväxt, liksom för många andra näringar i regionen. Detta i kombination med utmaningar inom tåg- och busstrafiken gör att många reser med bil och flyg. En aktuell målkonflikt berör försöken att stärka flygets konkurrenskraft och Åre-Östersunds flygplats, då den är viktig för länets näringsliv, besöksnäringen och länets attraktivitet i stort, samtidigt som ett ökat flygande skulle innebära ökade utsläpp.

Insatsområden

Planering och integrering av hållbara transportsätt

- **Prioritera och kombinera kollektivtrafik, cykeltrafik, gångtrafik och gröna stråk i planering,**
till exempel i regionala transportplanen, kommunala översiktsplaner, liksom investeringar i gång- och cykelbanor samt pendlarparkeringar vid trafikknutpunkter.
- **Riktade åtgärder och attitydpåverkande insatser för ett jämställt och jämlikt transportsystem,**
att nå flera samhällsgrupper med budskap om möjligheter med kollektivtrafik, cykling, jämställd snöröjning, hållbara drivmedel och laddbara fordon, samt att öka tillgängligheten för människor med funktionsnedsättning vid laddstationer och tankstationer för biodrivmedel.

Stimulera hållbara resvanor och beteendeförändringar

- **Insatser för ökad andel tågresande och nyttjande av järnväg för gods,**
såsom snabba tågförbindelser till Stockholm, Sundsvall och Trondheim, attraktiva restider, positiva boknings- och reseupplevelser, förbättrad vardagspendling, reguljär nattågstrafik, förbättringar av Inlandsbanan.
- **Insatser för att minska andel pendlingsresor och tjänsteresor med bil och flyg,**
till exempel genom distansarbete, resfria möten, resepolicyer med klimatväxling, stimulera hållbar arbetspendling och liknande åtgärder som skapar incitament för klimatsmarta beteenden och transporteffektivitet.
- **Främja gemensamt ägande och nyttjande av fordon och arbetsmaskiner,**
till exempel genom samåkningsappar och bilpooler, såsom att organisationer gemensamt hyr, leasar eller införskaffar fordon och arbetsmaskiner.

Utbyggnad av infrastruktur för hållbara transporter och arbetsmaskiner

- **Förbättra infrastruktur för laddbara fordon,**
vid viktiga resenoder (till exempel tåg- och busstationer), vid kontorsmiljöer, i den offentliga miljön och vid hemmet.
- **Öka tillgång och efterfrågan på hållbara förnybara drivmedel för bilar, arbetsmaskiner, lastbilar, bussar och flyg,**
till exempel via offentlig upphandling.

Teknik- och innovationsutveckling

- **Stimulera teknik- och innovationsutveckling,**
till exempel för vätgas- och bränslecellsteknik, kombinerade transport-, kollektivtrafik- och logistiklösningar, hållbara biodrivmedel för flyg, elflyg, eldrivna arbetsmaskiner och drönare.

Nyckelaktörer:

regionala och statliga myndigheter, kommuner, näringsliv, akademi, organisationer

Indikatorer som följs upp årligen:

- leverans av fossila drivmedel till länet
- leverans av fossilfria drivmedel till länet
- produktion av fossilfria drivmedel i länet
- territoriella utsläpp av växthusgaser i länet
- Antal laddpunkter per effektkategori alternativt antalet laddpunkter
- Andelen laddbara fordon i länet
- Samlad batterikapacitet hos den laddbara fordonsflottan

Skog och mark som resurs och kolsänka

En stor del av Sveriges produktionsskog finns i Jämtlands län – skog tar upp och lagrar koldioxid. Skogen är också viktig för den biologiska mångfalden, vars utveckling är kritisk. Samtidigt bidrar skogen med förnybara råvaror som kan ersätta fossila material och bränslen i klimatomställningen. Att hitta en balans och åtgärder som är bra för den biologiska mångfalden, för klimatfrågan och för den enskilde skogsägaren är avgörande.

Värna den biologiska mångfalden

Biologisk mångfald är den variation som finns i naturen – inom arter och mellan arter och livsmiljöer – och som bidrar till att skapa fungerande ekosystem. Väl fungerande ekosystem och de nyttor de bidrar med är en grundförutsättning för vårt välbefinnande och för samhällets motståndskraft mot klimatförändringar och andra risker. I Jämtlands län är utvecklingen negativ för flera av miljökvalitetsmål med koppling till skog och mark, och det är därför viktigt att ha en balans och hitta synergier i arbetet för att värna den biologiska mångfalden och samtidigt genomföra klimatomställningen.

Upptaget av koldioxid i skog och mark behöver öka kommande år

Den svenska skogen binder kol i träden och i marken. Kol binds också i döda träd innan nedbrytning och i växter. Det innebär att skogen kontinuerligt tar upp koldioxid ur atmosfären. I en gammal skog minskar kolupptaget i levande träd och växter, men samtidigt sker en stor del av inlagringen under jord och den fortsätter ständigt.

Eftersom Jämtlands län är stort till ytan och har en hög andel skog, innebär det att området viktigt ur ett nationellt och globalt perspektiv. EU:s klimatlagstiftning och Land Use, Land Use Change and Forestry-förordningen (LULUCF). Syftet är att säkerställa att EU:s mark och skogar bidrar till klimatmålen genom att absorbera mer koldioxid än de släpper ut. De beting som Sverige har kan innebära att det krävs en ökad inlagring av kol i skogen fram till 2030. Det kan exempelvis nås genom att avverkningsvolymerna minskar i Sverige.

Sträva efter mer långlivade produkter

I omställningen från en fossilbaserad ekonomi till en biobaserad samhällsekonomi kan träd användas som råvara och ersätta material med stor klimatpåverkan som cement, stål och plast.

Såväl uttjänta träprodukter som restprodukter från avverkade träd spelar också en viktig roll genom att ge råvaror för bioenergi som kan ersätta fossila bränslen. I ett kortare tidsperspektiv (20–30 år och Parisavtalets tidsspann), ger dock förbränning av biobränsle från skog ökade mängder koldioxid i atmosfären. Detta behöver beaktas i alla diskussioner kring skogen som resurs för förnybar energi och kortlivade träprodukter.

Om istället träprodukterna är mer långlivade och ersätter andra byggmaterial blir klimatnyttan hög eftersom utsläppsintensiva processer kan fasas ut samtidigt som kol binds in i det som byggs. Använder vi mer trä i flervåningshus, broar, och vindkraftstorn, till exempel, minskar det utsläppen från tillverkningen av betong och stål. Det handlar om att nyttja råvaran till bästa möjliga användningsområde, i enlighet med direktivet om förnybar energi (RED III).

Skogen i ett förändrat klimat

Ett förändrat klimat kan innebära både ökad tillväxt av skog och en ökad risk för skador, såsom torka och brandrisk, stormfällning, insektsangrepp. För att skogen ska fortsätta att leverera nyttigheter är det viktigt att göra anpassningar och värna om variation i skogen (till exempel blanda löv- och barrskog) vilket kan bidra till bättre anpassade skogsekosystem.

En rättvis klimatomställning

En rättvis klimatomställning kopplat till skog och mark som kolsänka och resurs handlar om att balansera klimatnytta med sociala, ekonomiska och ekologiska värden. Skogar och marker spelar en avgörande roll i att binda koldioxid, men deras potential måste utnyttjas på ett sätt som gynnar både miljön och människor.

För att stärka skog och mark som kolsänka behövs åtgärder som främjar hållbart skogsbruk, och bevarande av biologisk mångfald. Detta arbete måste dock ta hänsyn till lokalbefolkningens och markägares behov och rättigheter, med kompensation och stöd för insatser. Skogen är också en viktig resurs för bioekonomin, och det krävs innovation och cirkulära lösningar för att säkerställa att skogsresurser används effektivt utan att utarma ekosystemen.

En rättvis klimatomställning innebär också att skapa nya jobb och utvecklingsmöjligheter på landsbygden genom investeringar i hållbart skogsbruk och biologisk mångfald. Genom dialog och inkludering av alla berörda parter – från markägare till urfolk och lokalsamhällen – kan skog och mark bidra både till att minska klimatförändringarna och stärka regional utveckling på ett rättvist sätt.

Målkonflikt

Skogen är viktig för många delar i samhället. För sysselsättning, möjligheten att bo och verka på landsbygder, rekreation och som en resurs för att tillverka träprodukter som kan ersätta energikrävande material eller för att producera bioenergi som ersättning för fossila bränslen. Skogen är också en oerhört viktig resurs för många lantbrukare då den utgör "kapitalet" och möjliggör investeringar som är nödvändiga för att bibehålla och utveckla sitt jordbruk. Men också som kolsänka och kollager genom att binda kol, och som hemmiljö för mängder av organismer och arter. Överexploatering av skogen leder till att dessa värden förloras och den biologiska mångfalden blir lägre. När det sker störningar i ekosystemen får organismer och arter svårare att återhämta sig och motståndskraft minskar, dvs. ekosystemen blir känsligare och mindre uthålliga.

Samtidigt innebär skogens brukande även utsläpp av biogena växthusgaser, det vill säga koldioxid, och andra gaser som frigörs vid avverkning, bearbetning och nedbrytning av biomassa. Även om biogena utsläpp ofta ses som en del av den naturliga kolcykeln, kan en hög avverkningsgrad och snabb omsättning av biomassa bidra till att nettoutsläpp ökar på kort sikt. Detta skapar en målkonflikt mellan att använda skogen för fossilfri energi och material, och att bevara dess funktion som kolsänka och kollager för att uppnå klimatmålen.

Ett balanserat och hållbart skogsbruk är därför avgörande för att hantera denna målkonflikt och säkerställa att skogen fortsatt bidrar till klimatet, biologisk mångfald och samhällsutveckling.

Insatsområden

- **Kunskap och analys**
- Öka kunskaper om skogsbrukets betydelse för klimatkrisen och den biologiska mångfalden.
- Kartlägga arbetssätt som ger synergier mellan biologisk mångfald och klimat.

-
- Upphandling
 - Ställ krav vid upphandlingar för att ersätta energikrävande eller oljebaserade material med biobaserade och cirkulära material för att driva marknaden mot minskat fossilberoende.
 - Mängden biobränsle från skog bör minska inom alla sektorer, särskilt bränsle i form av stamved.

-
- Främjande av hållbara material och innovation och cirkularitet
 - Stimulera nyttjande av trä och biomaterial som råvara vid byggnation och renovering.
 - Stimulera forskning och affärsutveckling av nya – framförallt långlivade – produkter och material baserade på träbiomassa.
 - Främja pilotverksamhet med återvinning av trä från användarledet för tillverkning av nya produkter.

Nyckelaktörer:

regionala och statliga myndigheter, kommuner, näringsliv, akademi, skogsägare, organisationer

Indikatorer som följs upp årligen:

x

Energiplanering och energieffektivisering

Den storskaliga förnybara elproduktionen i Jämtlands län utgör ett viktigt bidrag i den gröna omställningen och för att nå det svenska målet om 100 procent fossilfritt elsystem år 2040. Den ger också möjligheter att attrahera elintensiva verksamheter till länet. Utöver produktion är såväl energieffektivisering, elnät, robusthet, flexibel användning och energilagring viktiga delar i arbetet med energiplanering. Vid ny elproduktion och utbyggnad av elnät måste hänsyn tas till de målkonflikter som finns.

Kraftigt ökat elbehov i Sverige – energiplanering blir viktigt

I Sverige pågår just nu en storskalig omställning och elektrifiering av samhället för att frigöra oss från fossila energikällor, klara våra klimatmål och stärka vår konkurrenskraft. Elbehovet förväntas vara dubbelt så stort år 2045 som idag. Jämtlands läns bidrag spelar en viktig roll, vi är idag nationellt ledande exportör av förnybar el, tack vare en kombination av hög elproduktion och låg elanvändning, som i sin tur beror på en låg folkmängd och få energiintensiva industrier.

Den största delen av länets elproduktion kommer från vattenkraft. Den är sedan många år väl utbyggd och i länet produceras omkring en femtedel av Sveriges totala vattenkraftsproduktion. Den storskaliga vattenkraftens reglerförmåga är av stor betydelse för hela energisystemets stabilitet och betydelsen kommer sannolikt bli än större vid ökad elproduktion från solkraft och vindkraft i framtiden.

Elproduktion från vindkraft och solkraft har ökat kraftigt den senaste tioårsperioden och behöver fortsätta öka med tanke på att det svenska elbehovet förväntas vara dubbelt så stort år 2040 som idag. Hur mycket produktionen kommer att öka i Jämtlands län är svårt att bedöma, men för att kunna styra produktionen till lämpliga platser är den kommunala energiplaneringen och de kommunala översiktsplanerna viktiga verktyg.

För att både kunna bidra i den svenska omställningen, men också kunna dra nytta av de förutsättningar Jämtlands län har behöver aktörer (kommuner, nätägare med flera) mötas och samverka i energiplaneringen.

Våra förutsättningar skapar goda möjligheter

Övergången till ett elsystem med 100 procent fossilfri elproduktion innebär både utmaningar och möjligheter för länet. Effektfrågan, som handlar om att säkerställa att det finns tillräcklig kapacitet i elsystemet vid alla tidpunkter, blir särskilt viktig i takt med elektrifieringen av transporter och industri samt den växande andelen väderberoende elproduktion, såsom vind- och solkraft.

Ett flexibelt och smart elsystem är avgörande för att hantera utmaningar som toppbelastningar och variationer i elproduktion. Detta inkluderar lösningar som efterfrågeflexibilitet, där elanvändningen anpassas till tillgänglig produktion, och utveckling av energilagringstekniker för att kunna lagra överskottsel från exempelvis soliga eller blåsiga dagar. Samtidigt krävs en stärkt elnätskapacitet för att distribuera el effektivt, både till och från nya vindkrafts- och solcellsanläggningar.

För länet innebär detta en möjlighet att dra nytta av sin potential för förnybar elproduktion och att använda ett stabilt elsystem som en konkurrensfördel. Detta kan bidra till att accelerera elektrifieringen av fordonsflottan, locka elintensiva industrier och driva på innovation och teknikutveckling. Dessutom är ett robust elsystem en viktig del av länets beredskap vid framtida kriser och ytterst i totalförsvaret, eftersom fungerande elförsörjning är en förutsättning för samhällsviktig verksamhet.

Effektfrågan är därför inte bara en teknisk utmaning, utan en nyckelfråga för länets hållbara utveckling och framtida konkurrenskraft. Genom att satsa på ett flexibelt, robust och effektivt elsystem kan länet bli en föregångare i den gröna omställningen.

Energieffektivisera för att minska kostnader och behovet av ny elproduktion

En viktig komponent både för att minska de egna kostnaderna, behovet av ny elproduktion, samt för att kunna frigöra el och effekt är det att lyfta energieffektiviseringsfrågorna. Ofta så lyfts behovet av ny tillförd el, men ett konkret sätt att frigöra mer el i systemet är att effektivisera användningen.

Många av länets byggnader, särskilt äldre hus, har potential för betydande förbättringar i energieffektivitet. Genom att isolera bättre, installera energieffektiva fönster och använda modern uppvärmningsteknik, kan hushåll och företag minska sin energiförbrukning avsevärt.

För företag i Jämtlands län kan energieffektiviseringar leda till kostnadsbesparingar, ökad lönsamhet och därmed stärkt konkurrenskraft. För ett företag kan ett steg i energieffektiviseringsarbetet vara att göra en energikartläggning, vilket ger ett bra underlag för att kunna gå vidare med att genomföra konkreta åtgärder.

Utbildning och medvetenhet är avgörande för att främja energieffektivisering, då det ger individer och företag kunskap om hur de kan minska sin energiförbrukning och kostnader. Genom att öka förståelsen för vikten av energieffektiviseringar kan vi inspirera till aktiva förändringar i beteenden och val. Det är viktigt att erbjuda stöd och ekonomiska incitament för att vi ska nå våra mål. I Jämtlands län erbjuds privatpersoner, föreningar samt små- och medelstora företag kostnadsfri rådgivning via Energi- och klimatrådgivarna i Jämtland Härjedalen.

Utveckla arbetet kring flexibilitet och lagring av energi

Flexibel elanvändning (och även produktion) är tillsammans med lagring avgörande för att möjliggöra att mer förnybar energi kan byggas och behålla lönsamheten. Genom att effektivt lagra energi från förnybara källor, som sol- vind- och vattenkraft, kan vi balansera produktion och efterfrågan, vilket leder till ett stabilare elnät. Genom lokala energilagringssystem kan länet förbättra sin energisäkerhet och minska behovet av externa energikällor, vilket stärker länets självförsörjning.

I Jämtlands län har vätgas potential som en ren och flexibel energibärare, där tillgången på förnybar energi kan användas för att producera vätgas genom elektrolys. Detta gör det möjligt att lagra överskottsenergi, vilket kan bidra till en stabilare energiförsörjning.

En rättvis klimatomställning

I frågor om elproduktion och elnät såväl skapa förståelse för behovet av ökad elproduktion för att kunna genomföra omställningen, utan skuldbelägga de som inte vill ha ett vindkraftverk i sin närhet, genom att skapa incitament för göra det mer attraktivt med vindkraft, och samtidigt hitta lämpliga platser med så få intressekonflikter som möjligt.

En rättvis klimatomställning inom energiplanering och energieffektivisering innebär att utveckla ett hållbart energisystem som gynnar hela samhället samtidigt som klimatpåverkan minskar. Det handlar om att göra energieffektivisering tillgänglig för alla, oavsett ekonomiska förutsättningar, genom stöd för åtgärder som isolering av byggnader, energieffektiva lösningar och installation av förnybara energikällor. Särskilt viktigt är att stötta hushåll med låga inkomster och företag i utsatta områden för att undvika att förstärka ekonomiska klyftor.

För att skapa rättvisa möjligheter behövs också investeringar i utbildning och nya arbetstillfällen kopplade till förnybar energi och energieffektivisering. På så vis kan människor som påverkas av förändringen få nya möjligheter.

Genom inkluderande planering, ekonomiska stödåtgärder och satsningar på regional utveckling kan energiplanering och energieffektivisering bidra till både minskade utsläpp och stärkt social rättvisa, utan att någon lämnas utanför i omställningen.

Målkonflikter

För att leva upp till riksdagens energiöverenskommelse med ökad andel el från fossilfria energikällor som vind- och solkraft behöver vattenkraftens reglerförmåga säkerställas. Detta skulle innebära att miljöpåverkan på de redan hård påverkade akvatiska ekosystem fortsätter och sannolikt ökar på grund av synergier med klimatpåverkan. Samtidigt måste vattenkraft miljöanpassas och miljöpåverkan minskas för att leva upp till energiöverenskommelsen och EU-lagstiftningens krav (vattendirektivet och Natura 2000 lagstiftning mm.), och för att inte äventyra det nationella miljökvalitetsmålet *Levande sjöar och vattendrag*. Därutöver bedöms vatten som ännu är opåverkat av vattenkraft behöva fortsatt skydd mot vattenkraftsutbyggnad.

En liknande utmaning finns när det gäller balansen mellan en utbyggnad av vindkraften och den påverkan som det medför på både natur- och kulturmiljö, rennärning, friluftsliv/besöksnäring och boende, liksom Försvarmaktens intressen.

Insatsområden

Strategisk planering och samverkan

- Skapa ett forum för att strategiskt diskutera energiplanering, där bland annat frågor om målkonflikter kan synliggöras och hanteras.
- Stärk den regionala och kommunala energiplaneringen.
- Inkludera energiplanering i den kommunala översiktsplaneringen.
- Uppdaterade kommunala planer för vindkraftutbyggnad.
- Ta fram underlag för framtida behov av elproduktion, nätutveckling och elanvändning, platser för batterilager med mera.
- Utveckla arbetet med nätutvecklingsplaner.

Främjande av förnybar energi och lagring

- Främja energilagring i olika former.
- Främja nyinstallation av solcellsanläggningar, helst i kombination med energilager, till exempel vid nybyggnation och på offentliga byggnader.

Energieffektivisering och optimering

- Beakta effektoptimering vid nybyggnation.
- Genomför investeringar som leder till energieffektivisering, till exempel åtgärder i klimatskal, tillverkningsprocesser och effektivare värmesystem.

Rådgivning och kunskapsspridning

- Fortsatt energi- och klimatrådgivning till företag, föreningar och privatpersoner i hela länet.
- Genomför energikartläggning eller motsvarande för att få koll på energianvändningen.

Innovation och forskning

- Stimulera forskning och initiativ för olika former av koldioxidlagring, koldioxidavskiljning och -återanvändning vid stora utsläppskällor.
- utveckling av framtidens energisystem genom förnybara energikällor, avancerade lagringstekniker och smarta elnät för att skapa en hållbar och effektiv energiförsörjning.

Nyckelaktörer:

Regionala och statliga myndigheter, kommuner, näringsliv, akademi, elbolag, elnätägare, elproducenter, organisationer

Indikatorer som följs upp årligen:

- Installerad effekt vindkraft och installerad effekt solkraft

Hållbar konsumtion och resurshushållning

Hållbar konsumtion och resurshushållning handlar om att nyttja befintliga resurser på ett effektivt och smart sätt. Ett centralt koncept är cirkuläret, där resurser och material återanvänds och återvinns för att skapa ett kretslopp som reducerar avfall. Genom att designa produkter för lång livslängd, reparation och återvinning kan både behovet av nya råvaror och klimatpåverkan minskas. Detta sätt att tänka och agera främjar resurseffektivitet och en hållbar utveckling.

Främja cirkulära flöden i produkter och tjänster

För att gå ifrån den nuvarande linjära ekonomin till en cirkulär ekonomi behöver samhället återbruka produkter och material i mycket större omfattning än idag, det gäller för alla materialströmmar så länge materialet i sig inte själv inte är giftigt och utgör en hälsofara för djur, natur och människa. Dagens produkter består i allt högre grad av komplexa produkter sammansatta av olika material, vilket innebär stora utmaningar för återbruk samt materialåtervinning. I designen av nya produkter är det viktigt att välja material med omsorg så att materialen i sig är av fossilfri råvara, lättare går att plocka isär för återanvändning eller reparation. Det finns stora utvecklingsmöjligheter för klimatsmart produktdesign, digitala lösningar som skapar resursoptimering, och för lönsamma cirkulära affärsmodeller.

Genom att anamma cirkulära principer i tjänsteutveckling kan företag bidra till en mer hållbar ekonomi och möta kunders ökade efterfrågan på hållbara lösningar. Det kan exempelvis handla om bilpooler, verktygsuthyrning och delade arbetsytor som minskar behovet av att äga, abonnemangsmodeller för teknik eller kläder, samt underhålls- och reparationslösningar som förlänger produkters livslängd. På så sätt bidrar tjänster till att minska avfall och främja hållbarhet.

Om- och nybyggnationen av fastigheter är en stor källa till koldioxidutsläpp i Sverige. Framförallt kommer utsläppen från materialen, men också anläggningsmaskinerna. Därför är det viktigt att välja material med omsorg och utgå ifrån ett livscyelperspektiv, sörja för energieffektiva lösningar och smarta styrsystem som optimerar byggnadens energiförsörjning, klimatprestanda och livslängd. Enligt branschens egenfärdplan för fossilfri konkurrenskraft är det möjligt att redan nu sänka utsläppen med 50 procent med befintlig teknik.

Kläder och andra textilier kräver stora mängder resurser som energi, kemikalier och vatten för att tillverkas, vilket påverkar miljön både lokalt och globalt. Hur ett plagg produceras har större miljöpåverkan än materialvalet i sig, då skillnaden mellan producenter av samma fiber är större än mellan olika fibrer. Olika material och produkter lämpar sig för olika användningsområden. Det är viktigt att aktörer först funderar på hur plagget ska användas och därefter väljer ett material med passande egenskap.

Kapitalplaceringar

Ett annat viktigt område är kapitalplaceringar via pensionsfonder och annat fondsparande, där fondinnehavet kopplas till företag som har en mer eller mindre negativ klimatpåverkan. Att välja gröna fonder, där ett aktivt ägande stimuleras och ambitiösa målformuleringar för klimatåtgärder sätts gentemot portföljbolagen, kan leda till stor klimatnytta. Det kan dessutom innebära en finansiell risk att investera i fossila tillgångar som måste stanna i marken om de globala klimatmålen ska nås.

Minska matsvinnet och handla svenska råvaror

Livsmedel är, sett till kategori, den största utsläppskällan av växthusgaser per svensk. En stor del dessa utsläpp sker utomlands. För att nå det globala klimatavtalet och säkerställa att jordens matresurser räcker till hela världens befolkning behöver vi förändra våra matvanor betydligt. Enligt Världsnaturfondens rekommendation för miljömässigt hållbar matkonsumtion bör en måltid i snitt inte överstiga 0,5 kg koldioxidekvivalenter, medan dagens siffra i Sverige är 1,8 kg.

Ett första steg är att minska matsvinnet, något som förekommer i hela produktions-, försäljnings- och konsumtionskedjan för livsmedel. Beroende på produkt varierar svinnet mellan 10 och 50 procent i hela kedjan. Ett ökat fokus på cirkulär livsmedelsproduktion, genom att bedriva matproduktion som ett kretslopp där i princip inget svinn bildas i värdekedjan, har stor potential att öka lönsamheten bland livsmedelsproducenterna i länet och att ytterligare minska klimatpåverkan.

Ett andra steg är att minska konsumtionen av importerade matvaror, särskilt kött och ost. Genom att minska konsumtionen av importerade livsmedel och istället öka intaget av lokalt och regionalt hållbart producerade kött- och mejeriprodukter bidrar vi till länets och landets försörjningsberedskap, där robust och hållbar produktion är central.

Det jämtländska jordbruket är viktigt att bevara och expandera då det främjar biologisk mångfald och livskraftiga landsbygder. Länet har potential att öka produktionen av näringsrikt vallfoder och därigenom producera kött och mejeriprodukter med relativt låg klimatpåverkan. I ett förändrat klimat, där förutsättningarna för livsmedelsproduktion kommer att försämrats i andra delar av världen, kommer länets jordbruksmark att bli en allt viktigare resurs. Genom att producera mer kött och mjölk i Jämtlands län kan vi också avlasta andra regioner i Sverige och världen där förutsättningarna är bättre för att odla och producera andra typer av livsmedel. Rennäring, viltjakt och fiske bidrar också väsentligt till länets hållbara matproduktion.

Det tredje steget är att ersätta konsumtion av importerade kött- och mejeriprodukter med en ökad andel vegetabilier i kosten. Odling av växtbaserade proteinkällor som linser, ärtor och bönor genererar betydligt mindre utsläpp än produktionen av animaliska proteinkällor. Dessutom kräver växtodling generellt mindre vatten och energi och orsakar mindre markförstöring, vilket är avgörande för att bevara biologisk mångfald och minska erosion.

Genom att minska konsumtionen av importerade kött- och mejeriprodukter och ersätta dem med vegetabiliska alternativ kan vi minska vår personliga klimatpåverkan avsevärt. Om en större andel av befolkningen gör detta val på en global skala skulle det innebära en betydande minskning av utsläppen från livsmedelssektorn. Förutom att främja miljövänligare jordbruksmetoder bidrar en växtbaserad kost också till en mer hållbar användning av naturresurser, vilket gör den till en nyckelfaktor för att skapa en klimatsmart framtid.

En rättvis klimatomställning

En rättvis klimatomställning inom konsumtion och resurshushållning handlar om att minska klimatpåverkan och resursförbrukning på ett sätt som är inkluderande och socialt hållbart. Det innebär att göra hållbara alternativ, som återbruk, reparationer och cirkulära tjänster, tillgängliga och prisvärda för alla. Samtidigt behöver produkter utformas för längre livslängd och bättre återvinning, vilket bidrar till effektivare resursanvändning och minskat avfall.

För att säkerställa rättvisa krävs att låginkomstgrupper skyddas från ökade kostnader under omställningen, exempelvis genom subventioner för hållbara basvaror och tjänster. Cirkulära affärsmodeller och lokal resursanvändning kan skapa nya jobb och stärka lokala ekonomier. Företag behöver stöd för att anpassa sig till en mer resurseffektiv ekonomi, och utbildningsinsatser är avgörande för att rusta människor för jobb inom en cirkulär ekonomi.

Genom att kombinera politiska styrmedel, innovation och sociala åtgärder kan konsumtion och resurshushållning bli en drivkraft för både minskade utsläpp och ett mer jämlikt samhälle.

Målkonflikt

Den gröna omställningen kräver stora mängder mineraler och metaller för att möjliggöra övergången till förnybar energi, elektrifiering och klimatsmarta teknologier. Batterier för elfordon, solpaneler och vindkraftverk är exempel på teknologier som är starkt beroende av råmaterial som litium, kobolt, nickel och sällsynta jordartsmetaller. Efterfrågan på dessa resurser ökar snabbt, vilket skapar en målkonflikt mellan klimatmålen, andra hållbarhetsmål och lokalsamhällen.

Utvinning av mineraler och metaller har ofta betydande miljö- och samhällskonsekvenser. Gruvdrift kan orsaka förstörelse av ekosystem, förorening av vattenresurser och utsläpp av växthusgaser. Dessutom sker en stor del av brytningen i länder där arbetsförhållanden är undermåliga och där lokalbefolkningen kan drabbas av tvångsflyttningar och sociala orättvisor. Paradoxalt nog riskerar den gröna omställningen att bidra till nya miljöproblem och sociala utmaningar, särskilt i utsatta regioner.

För att hantera denna konflikt krävs en kombination av åtgärder. För det första måste vi förbättra återvinningen av metaller och mineraler från befintliga produkter och system. Cirkulär ekonomi, där råmaterial återanvänds i högre grad, är avgörande för att minska behovet av ny brytning. För det andra behöver vi utveckla och implementera alternativ till resursintensiva teknologier, exempelvis batterier med lägre metallinnehåll eller nya energilagringssystem.

Dessutom måste ansvarsfull brytning säkerställas där ny utvinning är nödvändig. Genom internationella standarder och certifieringar kan miljö- och arbetsförhållanden förbättras i gruvindustrin. Samtidigt behöver vi också ställa frågan om hur mycket konsumtion som är hållbart, och aktivt arbeta för att minska den totala efterfrågan genom effektivisering och minskad materialanvändning.

Insatsområden

Upphandling som verktyg för hållbarhet

- Ta hänsyn till klimatkostnaden och social hållbarhet i upphandling av varor och tjänster.
- Möjliggör för regionalt producerade produkter i upphandling av offentliga måltider.
- Nyttja innovations- och funktionsupphandling för att skapa utrymme för klimatsmarta produkter och tjänster, affärsmodeller, cirkulära materialflöden och livsmedel samt transportlösningar för leveranser av upphandlade varor.

Främja hållbara konsumtionsmönster och cirkulära modeller

- Verka för cirkulära affärsmodeller, såsom återbrukscentraler, fritidsbanker och fixotek där människor kan lära sig reparera saker.
- Riktade attitydpåverkande insatser för en mer hållbar och jämlik konsumtion, det vill säga verka för att bryta traditionella könsroller och normer som leder till ohållbar konsumtion.
- Se över fondsparandet och investera i gröna fonder som stimulerar ett aktivt ägande och sätter ambitiösa målformuleringar för klimatåtgärder.

Minska matsvinn

- Minska matsvinnet i livsmedelsproduktion och butiker, restauranger och storkök, till exempel genom myndighetsinitiativ bland länets kommuner och myndigheter samt uppmaningar till matställen att mäta och presentera det dagliga matsvinnet för sina kunder.
- Riktade attitydpåverkande insatser för att nå nya och olika grupper i samhället, med budskap om exempelvis vikten av minskat matsvinn och ökad andel vegetabilier.

Främja hållbar livsmedelsproduktion och konsumtion

- Minska import av livsmedel genom att välja svenska livsmedel, samt uppmuntra restauranger att ursprungsmärka maten som serveras.
- Öka andelen vegetabilier i maten.
- Främja grönsaksodling i länet.
- Nyttja länets naturbetesmarker och åkermark för livsmedelsproduktion i ännu större utsträckning, och inte exploateras för byggande eller infrastruktur.
- Stimulera en lokal och regional livsmedelsproduktion, inklusive förädling, genom att främja cirkulära, innovativa och kolbindande odlingssystem samt hållbar produktion av nya typer av livsmedel.

Hållbara evenemang och möten

- Bidra till att sammanträden och evenemang som anordnas i länet genomförs med minimal miljö- och klimatpåverkan.

Nyckelaktörer:

regionala och statliga myndigheter, kommuner, näringsliv, akademi, organisationer

Indikatorer som följs upp årligen:

X

Diarienummer KS.2024.863

§ 32 Remiss Regional energi och klimatstrategi för Jämtlands län 2025-2030

Strömsunds kommun har givits möjlighet att svara på en remiss gällande Jämtlands läns Energi- och klimatstrategi 2025-2030.

De svenska och europeiska energi- och klimatmålen är utgångspunkten för arbetet i Jämtlands län och de regionala målen.

De två övergripande målen är fossilbränslefritt år 2030 samt minst 10 procent minskade utsläpp av växthusgaser varje år under perioden 2020-2030 – både territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp.

För att nå de övergripande målen föreslås fyra fokusområden med förslag på insatser.

- Fossilfria och effektiva transporter och arbetsmaskiner
- Skog och mark som resurs och kolsänka
- Energiplanering och energieffektivisering
- Hållbar konsumtion och resurshushållning

Teknik- och serviceförvaltningen har utifrån de frågeställningar som finns i missivet upprättat ett remissyttrande.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse - Remiss Energi- och klimatstrategi 2025-2026,

Fossilbränslefritt Jämtlands län

Remissvar Remiss Energi- och klimatstrategi 2025-2026, Fossilbränslefritt Jämtlands län

Missiv remiss Energi- och klimatstrategi

Remiss Energi- och klimatstrategi 2025-2026

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet besluta avge upprättat förslag till yttrande enligt bilaga.

Mats Gärd yrkar att det i remissvaret framgår att Strömsunds kommun önskar se att man behåller uttag av biobränsle från skog på nuvarande nivå.

den 4 februari 2025

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Avge upprättat förslag till yttrande med tillägg att Strömsunds kommun
önskar se att man behåller uttag av biobränsle från skog på nuvarande nivå.

Diarienummer KS.2024.760

Medborgarförslag om tillfällig omplacering vid sjukskrivning

Beskrivning av ärendet

Ett medborgarförslag har inkommit 30 september 2024 om tillfällig omplacering vid sjukskrivning. Medborgarförslaget gäller enbart anställda hos Strömsunds kommun och föreslår att arbetsgivaren ska omplacera anställda i syfte att möjliggöra en snabbare återgång i arbete. Kommunfullmäktige beslutade den 13 november 2024 att överlämna förslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Anpassning och rehabilitering regleras i lagen om anställningsskydd, arbetsmiljölagen och socialförsäkringsbalken. Kort innebär detta att arbetsgivare är skyldig att klarlägga och kartlägga den sjukes behov av stödjande åtgärder i syfte att i första hand återgå till ordinarie arbete. Det ska finnas en dokumentation. Arbetsgivare är skyldig att vidta de arbetsanpassningsåtgärder som är möjliga och syftar till arbetstagarens återgång i ordinarie arbete. Sammantaget handlar detta om att genomföra rehabiliteringsutredning. Detta sker tillsammans med arbetstagaren och arbetsgivaren men också tillsammans med försäkringskassan, arbetsförmedlingen, företagshälsovård eller behandlande läkare. Det kan också innefatta annan specialistkunskap såsom kurator och arbetsterapeut. I utredningen ska det framkomma att återgång i ordinarie arbete är möjligt. Om inte återgång i ordinarie arbete är möjligt så har arbetsgivaren ett omplaceringsansvar till annat arbete hos arbetsgivaren. Omplacering till annat arbete hos arbetsgivaren sker utifrån arbetstagarens kompetens.

Strömsund kommun har tydliga rutiner gällande anpassning och rehabilitering och de följer en viss procedur enligt ovan. Rutinerna syftar till att arbetstagaren snabbt ska återgå i arbete. Gäller det inte ordinarie arbete eller annat arbete hos annan arbetsgivare sker detta genom vanligtvis genom arbetsförmedlingen. Viktigt är att arbetstagaren inte ska förlora sin sjuklönegrundande inkomst.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktiges beslut.

Medborgarförslaget anses besvarat.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Kommunledningsförvaltningen, Ingela Sonidsson

Beslut skickas till

Kommunledningsförvaltningen, Ingela Sonidsson

Medborgarförslag

Signeringsunderlag

✓1. Inlämnat av

Inlämnat av

För- och efternamn

✓2. Förslag

Rubrik på medborgarförslaget

Tillfällig omplacering vid sjukskrivning

Ditt förslag

Beskriv ditt förslag så utförligt du kan. Ju mindre kompletteringar som behövs i efterhand ju fortare kan du få ett besked om ditt förslag.

Gäller anställda inom kommunen.

Vid sjukskrivning ex. Utmattning syndrom, psykisk ohälsa, missbruk, skada, rehabilitering eller annat bör anställd ut i arbetslivet för att gynna snabbare återgång till ordinarie arbete.

Ex. Sjukskrivning Vid utmattningssyndrom av olika anledningar så blir personen sjukskriven 1-6 månader för att sedan återgå till arbetet 25% 50% osv veckovis. Försäkringskassans krav är att personen arbetar sin procent uppdelat på veckans timmar. Detta kan blir komplicerat, stressig, tidskrävande och dyrt Vid pendling eller annat.

Om en anställd har en sjukskrivning så bör denne återgå till en sysselsättning inom en snar framtid. Det kan handla om att man får en tillfällig placering för arbetsträning som inte har med egen verksamhet att göra.

I långa loppet skulle detta kanske gynna personen för att återgå till sin ordinarie anställning snabbare.

Personer som har problematik under en period i livet kan gynnas av att göra annat en tid för läkning, återhämtning, behandling eller annat.

Enligt försäkringskassan är detta inget hinder.

Detta kan gynna kommunen i långa loppet med kortare sjukskrivningar.

Förslag till beslut

Att kommunen hjälper sina anställda till en annan sysselsättning under en svår tid i livet.

✓3. Medgivande

Jag godkänner att mitt namn får publiceras på internet tillsammans med mitt förslag.

Nej , jag medger inte

När kommunfullmäktige behandlar mitt förslag vill jag närvara

Nej, jag vill inte närvara

Diarienummer KS.2024.760

§ 36 Medborgarförslag om tillfällig omplacering vid sjukskrivning

Ett medborgarförslag har inkommit 30 september 2024 om tillfällig omplacering vid sjukskrivning. Medborgarförslaget gäller enbart anställda hos Strömsunds kommun och föreslår att arbetsgivaren ska omplacera anställda i syfte att möjliggöra en snabbare återgång i arbete. Kommunfullmäktige beslutade den 13 november 2024 att överlämna förslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Anpassning och rehabilitering regleras i lagen om anställningsskydd, arbetsmiljölagen och socialförsäkringsbalken. Kort innebär detta att arbetsgivare är skyldig att klarlägga och kartlägga den sjukes behov av stödjande åtgärder i syfte att i första hand återgå till ordinarie arbete. Det ska finnas en dokumentation. Arbetsgivare är skyldig att vidta de arbetsanpassningsåtgärder som är möjliga och syftar till arbetstagarens återgång i ordinarie arbete. Sammantaget handlar detta om att genomföra rehabiliteringsutredning. Detta sker tillsammans med arbetstagaren och arbetsgivaren men också tillsammans med försäkringskassan, arbetsförmedlingen, företagshälsovård eller behandlande läkare. Det kan också innefatta annan specialistkunskap såsom kurator och arbetsterapeut. I utredningen ska det framkomma att återgång i ordinarie arbete är möjligt. Om inte återgång i ordinarie arbete är möjligt så har arbetsgivaren ett omplaceringsansvar till annat arbete hos arbetsgivaren. Omplacering till annat arbete hos arbetsgivaren sker utifrån arbetstagarens kompetens.

Strömsund kommun har tydliga rutiner gällande anpassning och rehabilitering och de följer en viss procedur enligt ovan. Rutinerna syftar till att arbetstagaren snabbt ska återgå i arbete. Gäller det inte ordinarie arbete eller annat arbete hos annan arbetsgivare sker detta vanligtvis genom arbetsförmedlingen. Viktigt är att arbetstagaren inte ska förlora sin sjuklönegrundande inkomst.

den 4 februari 2025

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse - Medborgarförslag om tillfällig omplacering vid
sjukskrivning

Medborgarförslag om tillfällig omplacering vid sjukskrivning

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet att besluta enligt upprättat förslag.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktiges beslut.

Medborgarförslaget anses besvarat.

Diarienummer KS.2024.565

Svar på medborgarförslag om förbättring av campingplatser

Ett medborgarförslag har inkommit angående förbättring av samtliga campingplatsanläggningar i kommunen genom införande av latrintömningsstationer. Medborgarförslaget anhängiggjordes den 18 september 2024.

Genom att införa möjlighet för latrintömning på samtliga campingplatser skulle, enligt förslagsställaren, den miljöpåverkan som orsakas av otillbörlig avfallshantering minska. Införandet skulle även bidra till att skydda dricksvattenkällor och förbättra den allmänna standarden på campingplatserna och därmed gynna turistnäringen.

Enligt nuvarande lagstiftning finns inget krav på att campingplatser och ställplatser ska tillhandahålla latrintömning. Det är inte heller kommunens ansvar utan det är upp till varje fastighetsägare att besluta om de, utifrån verksamhetens behov och kundernas efterfrågan, har möjlighet att installera latrintömningsstationer. Flera av kommunens större campingplatser, såsom i Strömsund, Hoting, Hammerdal och Gäddede har valt att göra så. Flertalet mindre campingplatser, där det i dag saknas latrintömning, erbjuder ett prisvärt alternativ för sina besökare, något som med fördel kan attrahera vissa resenärer och positivt bidra till besöksnäringen.

Strömsunds kommun har inte ansvar för installation och drift av latrintömningsstationer på de cirka 12 mindre campingplatser som finns i kommunen.

I de årliga dialogerna med Trafikverket kommer kommunen att diskutera frågan om otillbörlig avfallshantering längs med Vildmarksvägen.

Förslag till beslut

Medborgarförslaget avslås.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Framtids- och utvecklingsförvaltningen, Anna Backman Wikström

Medborgarförslag

Ärendenummer: #8847 | Inskickat av: (signerad) | 2024-08-19 13:06

✓1. Inlämnat av

Inlämnat av

För- och efternamn

✓2. Förslag

Rubrik på medborgarförslaget

Förbättring av Campingplatsanläggningar

Ditt förslag

Beskriv ditt förslag så utförligt du kan. Ju mindre kompletteringar som behövs i efterhand ju fortare kan du få ett besked om ditt förslag.

Ämne: Förslag om förbättring av Campingplatsanläggningar och tömning av husbils-Toaletter

Bästa medlemmar i Strömsunds kommun,

Jag hoppas att detta meddelande finner er väl. Mitt namn är och jag skulle vilja framföra ett förslag för att förbättra Campingplatsanläggningarna i vår region, särskilt när det gäller tömning av husbils-toaletter.

För närvarande har många campare och husbilsförare sällan möjlighet att tömma sina toaletter på ett korrekt sätt. Detta leder tyvärr till att en del av dem slänger sina avfall i naturen, till exempel i skogen eller i vattendrag som ofta också är dricksvattenkällor för den lokala befolkningen. Dessa metoder utgör både en miljörisk och en hälsorisk och bör omedelbart åtgärdas.

Mitt förslag till lösning på detta problem är att införa en latrin på varje campingplats. Dessa latriner skulle kunna användas för tömning av husbils-toaletter och därmed minska den miljöpåverkan som orsakas av kemikalier som finns i många campingtoaletter. För att täcka kostnaderna för drift och underhåll kan en liten rengöringsavgift tas ut för användning av latrin.

Det skulle vara till stor hjälp om den aktuella kommunen eller turistbyrån kunde säkerställa att campingplatser erbjuder denna nödvändiga service. Även om vi är medvetna om att husbilsförare kan stanna var som helst i Sverige, finns det fortfarande många campingplatser, som till exempel i Gubbhögen, som ännu inte har denna typ av anläggning.

Ett sådant erbjudande skulle inte bara vara till fördel för miljön, utan också bidra till att campare stannar längre på en plats, vilket skulle gynna den lokala turismen.

Jag är övertygad om att denna åtgärd skulle utgöra en betydande förbättring för vår region och hoppas att mitt förslag får ert stöd.

Tack för er uppmärksamhet och ert engagemang för en hållbar utveckling av vår region.

Med vänliga hälsningar,

Förslag till beslut

Förbättring av campingplatsanläggningar och införande av latriner för husbils-toaletter

Förslag: För att förbättra miljön och hälsosituationen för både campare och lokalbefolkningen föreslår jag att kommunen inför latriner på alla campingplatser där husbils-toaletter kan tömmas. Detta skulle minska den negativa miljöpåverkan som uppstår när avfall slängs i naturen och säkerställa att campingplatserna erbjuder en nödvändig service för husbilsförare. En liten avgift för användning av latriner kan införas för att täcka kostnaderna för drift och underhåll. Det skulle också kunna leda till att campare stannar längre på en plats, vilket gynnar den lokala turismen.

Motivering: Genom att införa latriner på campingplatser kommer vi att minska den miljöpåverkan som orsakas av otillbörlig avfallshantering. Det kommer också att bidra till att skydda dricksvattenkällor och förbättra den allmänna standarden på campingplatserna. En sådan åtgärd skulle inte bara vara en fördel för miljön, utan också gynna turismen i vår region genom att uppmuntra längre vistelser.

✓3. Medgivande

Jag godkänner att mitt namn får publiceras på internet tillsammans med mitt förslag.

Nej, jag medger inte

När kommunfullmäktige behandlar mitt förslag vill jag närvara

Nej, jag vill inte närvara

Signering

Följande parter har signerat detta ärende.

Namn:

Person ID:

Datum: 2024-08-19 13:06

Signerad checksumma: SHA-1 D57C4D258465EABE7F2B4D7CFE5566C7D8A44107

Diarienummer KS.2024.565

§ 35 Medborgarförslag om förbättring av campingplatsanläggningar och tömning av husbiltoaletter

Ett medborgarförslag har inkommit angående förbättring av samtliga campingplatsanläggningar i kommunen genom införande av latrintömningsstationer. Medborgarförslaget anhängiggjordes den 18 september 2024.

Genom att införa möjlighet för latrintömning på samtliga campingplatser skulle, enligt förslagsställaren, den miljöpåverkan som orsakas av otillbörlig avfallshantering minska. Införandet skulle även bidra till att skydda dricksvattenkällor och förbättra den allmänna standarden på campingplatserna och därmed gynna turistnäringen.

Enligt nuvarande lagstiftning finns inget krav på att campingplatser och ställplatser ska tillhandahålla latrintömning. Det är inte heller kommunens ansvar utan det är upp till varje fastighetsägare att besluta om de, utifrån verksamhetens behov och kundernas efterfrågan, har möjlighet att installera latrintömningsstationer. Flera av kommunens större campingplatser, såsom i Strömsund, Hoting, Hammerdal och Gäddede har valt att göra så. Flertalet mindre campingplatser, där det i dag saknas latrintömning, erbjuder ett prisvärt alternativ för sina besökare, något som med fördel kan attrahera vissa resenärer och positivt bidra till besöksnäringen.

Strömsunds kommun har inte ansvar för installation och drift av latrintömningsstationer på de cirka 12 mindre campingplatser som finns i kommunen.

I de årliga dialogerna med Trafikverket och Länsstyrelsen kommer kommunen att diskutera frågan om otillbörlig avfallshantering längs med Vildmarksvägen.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse - Svar på medborgarförslag om förbättring av campingplatser

den 4 februari 2025

Medborgarförslag om förbättring av campingplatser

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet att besluta enligt upprättat förslag.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktiges beslut.

Medborgarförslaget avslås.

Diarienummer KS.2024.566

Medborgarförslag om lucka på containers vid återvinningsstationerna

Ett medborgarförslag har inkommit från Lena Sundin den 19 augusti 2024 med förslag om luckor på containers vid återvinningsstationerna. Dessa luckor skulle förhindra att fåglar kommer åt att hämta upp exempelvis kaviartuber och annat skräp som inte är ursköljt. Luckorna skulle minimera spridningen av skräpet. Kommunfullmäktige beslutade den 18 september 2024 att överlämna förslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Enheten för avfall, vatten och avlopp (AVA-enheten) har valt att inte satsa på luckor på inkasthålen för att förhindra fåglar att komma åt avfallet eftersom det finns en klämrisk med luckorna. Enheten har istället valt en lösning med nedhängande kedjor över inkasthålen för att förhindra att fåglar eller andra djur kommer åt avfallet. Kedjorna monteras löpande på behållarna.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige.

Medborgarförslaget anses besvarat.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Teknik- och serviceförvaltningen, Helen Löfgren

Beslut skickas till

Förslagslämnaren

Teknik- och serviceförvaltningen, Helen Löfgren-Larsson

Medborgarförslag

Ärendenummer: #8877 | Inskickat av: LENA SUNDIN (signerad) | 2024-08-19 18:15

✓1. Inlämnat av

Inlämnat av

För- och efternamn

LENA SUNDIN

Adress

Postnummer och ort

Telefon

-

Mobiltelefon

Notifieringar

Ankom: 2024-09-04 Ärende: KS.2024.566 Handling: 2080204

✓2. Förslag

Rubrik på medborgarförslaget

Lucka på containers vid återvinningsstationerna

Ditt förslag

Beskriv ditt förslag så utförligt du kan. Ju mindre kompletteringar som behövs i efterhand ju fortare kan du få ett besked om ditt förslag.

För att inte alla sopor ska spridas av fåglarna vore det inte smart att sätta dit luckor så att fåglarna inte kommer åt att hämta upp exempelvis kaviartuber och annat skräp som inte är ursköljt. Jag tror att fanns det luckor på containern så har man nog ganska snabbt minimerat spridningen av skräpet. Jag har sett att i många städer nu så är det luckor på de vanliga soptunnorna också, som man öppnar med fotpedal.

Förslag till beslut

Sätta luckor där man slänger ner plast, papp och metall. Tidningar tror jag inte är något problem.

✓3. Medgivande

Jag godkänner att mitt namn får publiceras på internet tillsammans med mitt förslag.

Ja

När kommunfullmäktige behandlar mitt förslag vill jag närvara

Nej, jag vill inte närvara

Signering

Följande parter har signerat detta ärende.

Namn: LENA SUNDIN

Person ID:

Datum: 2024-08-19 18:15

Signerad checksumma: SHA-1 B739FBDE3386DF7EA131474F4769F401C04E82E4

Diarienummer KS.2024.566

§ 34 Medborgarförslag Lucka på containers vid återvinningsstationerna

Ett medborgarförslag har inkommit från Lena Sundin den 19 augusti 2024 med förslag om luckor på containers vid återvinningsstationerna. Dessa luckor skulle förhindra att fåglar kommer åt att hämta upp exempelvis kaviartuber och annat skräp som inte är ursköljt. Luckorna skulle minimera spridningen av skräpet. Kommunfullmäktige beslutade den 18 september 2024 att överlämna förslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Enheten för avfall, vatten och avlopp (AVA-enheten) har valt att inte satsa på luckor på inkasthålen för att förhindra fåglar att komma åt avfallet eftersom det finns en klämrisk med luckorna. Enheten har istället valt en lösning med nedhängande kedjor över inkasthålen för att förhindra att fåglar eller andra djur kommer åt avfallet. Kedjorna monteras löpande på behållarna.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse - Medborgarförslag om lucka på containers vid återvinningsstationerna

Medborgarförslag om lucka på containers vid återvinningsstationerna

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet att besluta enligt upprättat förslag.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktiges beslut

Medborgarförslaget anses besvarat.

Diarienummer KS.2025.1

Delgivningar

1. Redovisning från kommunledningsförvaltningen över kvarstående medel i kommunstyrelsens anslag för oförutsedda behov:
Budget 2025 300 000
Kvarstår 300 000
2. Redovisning från kommunledningsförvaltningen över kvarstående medel i kommunstyrelsens utvecklingspott:
Budget 2025 3 277 000
Kvarstår 3 277 000
1. Länsstyrelsen Jämtlands län - Beslut om hastighetsbegränsning på del av väg 342, Östra Fågelberget.
2. Socialdepartementet - Utbetalning av medel i enlighet med överenskommelse mellan staten och SKR om strategiska insatser.
3. Sveriges Kommuner och Regioner - Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner 2025 Strategiska insatser inom området psykisk hälsa och suicidprev.
4. Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan protokollsutdrag § 3 - Uppföljning av internkontrollplan 2024, 27 januari 2025.
GNU § 3 Rapport Internkontrollplan 2024.
5. Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan protokollsutdrag § 2 - Inköpsbokslut 2024, 27 januari 2025.
GNU § 2 Inköpsbokslut 2024.
6. Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan protokollsutdrag § 4 - Bokslut 2025, 27 januari 2025.
GNU § 4 Budget 2025.
7. Servanet styrelseprotokoll §§ 1-20, 17 oktober 2024.

Förslag till beslut

Delgivningarna läggs till handlingarna.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Kommunledningsförvaltningen, Linnea Fjellner